

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő: **Dr. PAP ZOLTÁN**
Szerkesztő: **EÖTVÖS KÁROLY**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM: 788.
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése december végén lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál sziveskedjenek minél előbb megújítani,

hogy a lap szétküldése fenn ne akadjon.

A létszámemelés ellenértéke.

Irta: Kmety Károly.

Az ujévi beszédekben legtisztábban kifejezésre jutott a kormányának és a koalíciós pártoknak azon szándoka, hogy a véderőnek immár elodázhatlanná vált fejlesztésére szükséges áldozattól nem zárkoznak el tovább, ha ennek ellenében a nemzet kiváságai a közös hadszervezetben megfelelő érvényesülést nyernek.

Csizmazia Endre, a koalíció szónokája, ellenértékké általában a nemzet „törvényes” kívánalmait hangoztatta, ami tehát nem jelenti a hadügy terén a függetlenségi program teljesítését, hanem a közös hadsereg fentartása, a királyi haduri jogok teljes tisztelbentartása mellett, az 1867. XII. törvény-cikkre iktatott paritásos dualizmusnak fogantatba vételét, úgy, amint azt a válságban tömörült koalíciós pártok értelmezik.

Wekerle Sándor a haditerhek szaporításának ellensúlyaként nemzeti érdekeinknek s főleg állami nyelvünknek tágabb érvényesülését emelte ki, annak hozzáadásával, hogy igényeink teljesítése kizárólag köztünk és a király közötti ügy és hogy azt az ellentétes áramlatok nem gátolhatják, mert ezen igényeinknek erőt kölcsönöz belső jogszolgáltatásuk és a nemzetközi helyzet. Kossuth beszéde erős reménynek ad kifejezést, hogy a véderő erősítésének fejében „nemzeti vágyódásaink jelentékeny része megvalósul” és a nemzeti szellem nem gyöngíti, de még erősebbé teszi hadseregünket.

A nyilatkozatok nem nyújtanak alapot a kormány által kívánt és a legfelső helyen talán már elvben el is határozott engedmények „mértéke” tekintetében, pedig éppen a mértéktől függ a koalíció és főképp a függetlenségi párt hajlandósága.

Teljesen biztosra vesszük, hogy sem egyiket, sem másikat ki nem elégítheti az engedmények azon mérvé, amely a régi szabadelvűpárt ugynevezett kilenczes bizottságának pontozataiban foglaltatott. Lehetetlen, hogy a kötött fegyverszünet katonai terén a koalíció tökéletes vereségével és Tisza István rehabilitálásával végződjen. Ehez a koalíció hatvanhetesei sem adhatják hozzájárulásukat politikai reputáció-

juknak fönn és alant való tönkretétele nélkül.

Mekkora legyen azonban a kilenczes bizottság programján tulmenő engedmény, arra nézve még ma igen sokféle kombináció lehetséges. Csekély jelentőségű előhaladással semmiestre nem érhetjük be. A függetlenségi pártra nézve, mely ma és remélhetőleg a jövőben is, a képviselőház többsége, nagy mérséklet és önmegtartózkodás az, ha átmenetileg eltekint az önálló magyar hadsereg sarkalatos követelményétől és belemegy abba, hogy fölemelje a közös hadsereg ujonczilletményét. E párt tehát alig követelhet és alig fogadhat el kevesebbet, mint azt, amit tulajdonképp szentesített törvények biztosítanak, hogy az 1867. XII. törvény-cikk értelmében intézményes léte nyerjen a „magyar hadsereg”, mint az egész hadsereg kiegészítő része. A szárazföldi hadsereget illetőleg ez a hadiszervezetnek jómódon minden érintése nélkül, a taktikai és adminisztratív egésznek minden megbontása nélkül megvalósítható, csak félre kell tenni minden elfogultságot és minden alap nélkül való bizalmatlanságot a magyar néppel szemben.

A kiegészítő „magyar hadsereg”, mint a magyar állam hadserege, következő változtatások által lesz reális valósággá:

Először: A magyar szent korona népességéből kiegészülő hadtesteknél, azokhoz tartozó katonai hatóságoknál és intézeteknél a magyar államnyelv mint hivatalos nyelv befogadása által; másodsor: ezen hadtestek és hozzájuk tartozó katonai intézményeknél kizárólag magyar honos tisztikar alkalmazása által, amint ez külön törvény által is követelve van;

harmadsor: a magyar állami címer és lobogó kizárólagos alkalmazása által, ami egyedül helyes kifejezésre juttatása a magyar hadtestek és intézeteik közjogi jellegének.

A közös hadsereg magyar részének ily értelemben való magyar lábra állítása miben sem csökkenti az egész hadsereg legfőbb központi szerveinek, király, közös hadügyminiszter, közös vezérkar létét és mai hatáskörben való továbbműködését, de nem érinti, nem gátolja az egységes vezérletet és egyenlő belső szervezetet sem.

A függetlenségi pártot ily változtatás meglehetősen megnyugtathatná a tekintetben, hogy a közös hadseregben ne lássa tovább államiségünk tagadását és nemzeti létünk megalázását, nemzeti törekvéseink ellenségét és diszkreditálóját kifelé és befelé.

Balsejtelmünk azonban azt sugja, hogy a közeli létszámemelés fejében

Bécsben is szándékolt változtatások által, az épp körvonalazott magyar lábra helyezést el nem érjük, de sőt ahoz valami nagy lépéssel nem is közeledünk.

A címer- és zászlókérdésben alighanem még mindig ragaszkodnak a közös címerhez, vagy legalább a Széll Kálmán idején emlegetett együttes, vagy kettős címerhez: holott ez teljes elhomályosítása leend az 1867. XII. törvény-cikk szerint való „kiegészítő magyar hadsereg” közjogi mivoltának.

A tiszték magyar honossága tekintetében is kérdés, hogy elismert igazunknak gyakorlati és gyors megvalósítását el fogják-e fogadni úgy, hogy a tisztai nevelőintézetekbe a magyar ujonczilletmény százaléka szerint 43 százaléknyi magyar honos növendéket vesznek föl. Ha ez ki nem mondatik, papiroson lesz még száz év múltán is a magyar csapatoknak magyar tisztekkel való ellátása. Persze Ausztria tisztevényi felső familiája ebben az engedményben kincstári kenyerének nagy csökkentését látna és biztos, hogy kézzel-lábbal ellenezni fogja azt. Ami a kiegészítő magyar hadsereg magyar hivatalos nyelvét illeti, már is hangosan tiltakoznak odaát azon felfogás ellen, hogy a létszámemelés alkalmából a kikapcsolt magyar vezényleti nyelvvel is előhozakodjunk. Pedig világos a paktum utólagos módosításából az, hogy a vezényleti nyelv követelése is újra aktuálissá válik, ha a létszámemelés követeltetik. A vezényleti nyelvnél lényegesen több, nemzeti szempontból értékeesebb és kihatásaiiban eredményesebb volna a magyar szolgálati nyelv, mely alatt a magyar hadtestekhez tartozó csapatok, minden rendbeli katonai parancsnokságok, (adminisztratív, oktatási és bíraskodási) intézetek hivatalos ügyvitelének magyarrá tetelét értjük. Ha ez keresztülvitetik, emellett kevés kárt okoz és jómódon csak szimbolikus jelentőségénél fogva kellemetlen a német vezényleti nyelv.

Az ugynevezett ezrednyelv magyarra tétele magában véve nagy gyakorlati jelentőséggel és ujtás jellegével azért nem bír, tehát értékes vívmányul azért sem szerepelhet, mert hisz a viszonyok, a legénység nyelvismereti viszonyai a hadvezetőséget elemi erővel utalják arra, hogy a magyart ezrednyelvvé tegyék, mivel hogy a kiegészítő magyar hadsereg legénysége — az egy horvát hadtesttől eltekintve — jó hetven százalékában tud magyarul. A tisztikar kényelme és a kiképzés könnyű és sikeres volta rávezette és még teljesebben rávezetendi a hadügyi kormányt a magyar ezrednyelv elfogadására. Ezt tehát nekünk vívmányul be nem számíthatja. Ha alkudni engedünk is ma-

gunkkal a nyelvkérdésben, annyira semmiképp nem redukálhatjuk a nyelvi követelményeket, hogy megelégedjünk az ezrednyelvvél, ami majdnem semmi előhaladást nem jelentene. Ha tán ezzel szándékoznak szemünket kitörölni s garnirungnak valami mutatót hoznának a magyar nyelvből a katonai bíraskodásnál, akkor jobb, ha fel sem vetik a létszámemelés kérdését, hanem halasztják a jövő országgyűlésre, amint eredetileg tervezve volt, talán akkor majd a császári szocialisták segítségével könnyebben megy a létszámemelés.

Budapest, január 4.

Miniszterek utazása. Gróf Zichy Aladár, ő felsége személye körüli miniszter szombaton este Budapestre érkezett és résztvett a minisztertanácson, vasárnap este pedig visszautazott Bécsbe. Ugyancsak vasárnap este gróf Apponyi Albert válás- és közoktatásügyi miniszter is Bécsbe utazott, hogy gróf Zichy Aladárral együtt résztvegyen a tegnapi elhunyt Apponyi Leopoldina grófnő temetésén. Gróf Apponyi Bécsből Eberhardra utazik.

Starcevicsek és a bán. Zágrábról jelentik, hogy a Starcevic-párt és a zágrábi helyi egyesület képviselői új napján megjelentek dr. Frank József előtt, hogy szerencsekívánataikat fejezzék ki előtte, Frank hosszabb beszédben válaszolt, amelyben kitért a koalíciótól támasztott azon vádra is, hogy a párt a bán szolgálatába szegődött. Ez már azért sem lehetséges, mert a bán a kiegyezés híve, melyet a párt a leghévesebben perhorreszkál. De a szükségesség parancsolja, hogy a párt segítsen a népen s azért szükséges, hogy a képviselők a bánnál, mint az adminisztrálás képviselőjével kapcsolatban álljanak. (Élénk helyeslés.) Tekintetbe kell venni azt is, hogy a politikai konstellációk következtében a Starcevic-pártnak ugyanaz az eszköz áll a küzdelemben rendelkezésére, mint Rauch bárónak. Az annexióra nézve a politikai küzdelem ma a következő jelszó alatt indult meg: A szerbesség ellen vagy mellett! Az előbbi ellen irányul a Starcevic-párt küzdelme is, mert a nagyszerb agitáció tényleg fennáll. Ha báró Rauch bánnak erre a célra hatalomra van szüksége, tevékenységét helyeseljük s azt nyíltan el is ismerjük. (Hosszantartó helyeslés, felkiáltások: Éljen a bán!)

Az erdő remeteje.

Irta: Agh Andre.

(Utánavomás tilos.)

Nem hiszem, hogy több volna negyven évesnél a borgói erdősz, Boór Tamás. Egyesek, dőlczeg, mint az erdei fenyő, csak a haja, meg a szakálla deresedett meg nagyon.

Husadik esztendeje, hogy az urát szolgálja, a nagy urat, a kincstárt, oly hűségesen, hogy szinte a tulságba viszi.

Mert Boór Tamásnak mindene az erdő. Szerelme, családja, temploma. Csak ott érzi jól magát a fenyvesek között, a havasokon ott lakik télen-nyáron egy erdőkerülőjével s a nagy erdőszlak lent a faluszélen üresen áll, mintha elátkozták volna.

Lakója elment fel a hegyekbe, a kis erdei kuczkóba, hogy kötelességét jobban tudja teljesíteni és hamarabb tudjon feledni.

Amikor most az őszszel meglátogattam Boór Tamást, már nagyban készülődtek a télre.

Körülrakták galyakkal a tanyát, kikapasztották az erdei lakot, hogy egy telet újra kibirjon. Mert bizony odafent a tetőn hamarabb megtépázza a szél az olyan erős alkotmányt is, mint a Boór erdei háza volt.

Megmutatta azután a kutyáit, amiket beszerzett, nagy, erős vérebekeket, amelyek el tudnak banni a farkassal is. Patron százszámra, puskapor meg fojtás is kellett, azután jóféle érmelléki bor, mindezeket jól előre beszerezte Boór Tamás. S ő felőle jöhe-

A politika világából.

Budapest, január 4.

A miniszterelnök bécsi utja.

— A vasárnapi minisztertanács. —

Wekerle Sándor miniszterelnök ma este Bécsbe utazott s holnap délelőtt külön kihallgatáson jelenik meg a király előtt. Az audiencia külső célja, hogy a miniszterelnök átadja a királynak a kormány jókívánságait az újév alkalmából, — a miniszterelnök ebből a célból meglátogatja az uralkodóház tagjait is — valósággal azonban ennek az utazásnak sokkal nagyobb jelentősége van. Már az a külsőség, hogy tegnap délelőtt Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter lakásán minisztertanács volt, ma délelőtt pedig a miniszterelnök ismét meglátogatta a függetlenségi párt elnökét s újból hosszasan tanácskozott vele mutatja, hogy a politikai helyzet nagyon komoly és hogy a bécsi utazás eredménye igen jelentőségteljes lehet, mert a miniszterelnök a holnapi nap folyamán találkozni fog báró Bienert osztrák miniszterelnökkel és a közös miniszterekkel is.

A minisztertanács, amelyet tegnap délelőtt tíz órakor tartottak Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter lakásán, a kabinet valamennyi tagja résztvett. A minisztertanácsban dr. Wekerle Sándor miniszterelnök elnököl, a jegyzőkönyvet pedig Márffy Albin miniszterelnökségi államtitkár vezette. A „Bud. Tud.”-nak illetékes helyről való értesülése szerint a minisztertanács kizárólag folyó ügyeket intézett el. A minisztertanács déli 12 óráig tartott. Utána a kormány tagjai fesztelen beszélgetésben még közel egy óra hosszat együtt maradtak. Kétségtelen, hogy a félhivatalos jelentés szerint való fesztelen beszélgetés volt a tanácskozás legfontosabb része. Akkor vitatta meg a kormány az aktuális politikai kérdéseket, különösen pedig a katonai dolgokat, fuziót, meg a bankügyet, amelyeknek megoldása most a legégetőbb szükségesség.

A kormány környezetéből eredő hírek szerint azonban sem a tegnapi minisztertanács, sem Wekerle Sándor miniszterelnök Kossuth

Ferencz kereskedelmi miniszterrel ma délelőtt folytatott tanácskozása nem hozta meg azokat a nagyfontosságú határozatokat, amelyeket a politikai világban olyan rendkívüli érdeklődéssel vártak. A kormány ezen kérdések egyikében sem foglalt egységesen állást és a döntő határozatokat arra az időre halasztották, amikor Wekerle Sándor miniszterelnök hazaérkezése után újabb minisztertanácsot tartanak. A kormány környezetében ezt a halasztást azzal indokolják, hogy azok közül a fontos kérdések közül, amelyek most megoldásra várnak, egyik sem érett meg annyira, hogy már a legközelebbi időben döntés volna várható. Még sok tárgyalásra és közeledésre van szükség, amíg a végleges megállapodásig eljutnak. Wekerle Sándor miniszterelnök holnapi audienciáján ilyen körülmények között csak arról tehet majd jelentést, hogy a kormány a katonai kérdésekben és a bank ügyében folytatja a tárgyalásokat.

A miniszterelnök holnapi audienciája, valamint a bécsi politikai körökkel való érintkezése elé az osztrák politikusok is érdeklődéssel néznek. Az ő nézetük szerint — amint Bécsből jelentik — a bankkérdés tekintetében sem a pártok között, sem a kormány tagjai között nincsen meg az egyetértés, s azt is látják, hogy a katonai kérdések esetleges megoldása sem fogja a helyzetnek azt a konszolidálását előidézni, amelyre nézve a közös hadügyminiszternek december tizenkilencediki ismeretes kommunikéje garanciákat kér. Eppen ezért Bécsben már nem bíznak a katonai kiegyezés gyors elintézésében, amelyet hátráltat még báró Bienert osztrák miniszterelnöknek az az állásfoglalása is, hogy az osztrák kormánynak és az osztrák parlamentnek is jog van ingerenciát gyakorolni a katonai kérdések megoldására. De a bankkérdés megoldását sem tartják a legközelebbi jövőben lehetségesnek, még pedig nemcsak az osztrák politikai faktoroknak említett állásfoglalása miatt, de azért is, mert ugy látják, hogy a magyar kormány kebelében sincsen meg az egyetértés. A Bienert-kabinet kész ebben a kérdésben tárgyalásokba becsatlakozni és e tárgyalásokban ugyanazt a szakbizottságot fogja fölhasználni,

tett a tél, ő készen várta. S ugy várta Dús Gábor, a vén kerülő is.

Amikor munka után leültünk elbeszélgetni, Boór megjegyezte:

— Erős telünk lesz, az öreg havasról látom.

— Hamarosan bujt fehérbe, — szólt Dús Gábor, — ami nem jó jel.

— De azért csak kibirjuk, mint ahogy kibirtuk eddig.

— Csak az a sok féreg ne zaklatna bennünket.

— Az, a sok farkas, meg a vaddisznó, alig birunk velük. De megszoktuk, én is, az öreg is, másutt már jól sem érzem magam.

— Pedig ott a kényelmes erdőszlak a faluban, — jegyeztem meg.

— Ott, butorostul teljesen felszerelve. Két évig laktam benne, de megutáltam, azt is, a falut, a vidéket s majdnem az életet is.

— Talán valami rossz emlékek?...

— Az. Egy rossz asszony, egy árva gyermek, boldogtalan élet, nyugtalanság. De hagyjuk...

Leakasztotta a szegről a borral telt kulacsot s ide nyujtotta.

— Feledjünk.

És sorra járta a kulacs s még az öreg Dús is húzott egy nagyot belőle. Nagyot húzott, megköszörülte a torkát, azután elment tüzet rakni a vacsorához.

Boór Tamás pedig velem együtt tovább adogatta kézzel-kézre a kulacsot.

S amikor már negyedszer járta, megerezt a Boór nyelve s elmondta kérdéses mé-

kül, amire oly nagyon kíváncsi voltam, hogy tulajdonképpen miért is remeteszkedik ő, amikor jobban is lehetne.

— Egy rossz asszony, barátom — mondotta, — így képes tönkretenni az ember életét. Egy rossz asszony, akit pedig ugy szerettem. Hogy miért, nem tudom, mert nem érdemelte meg. Kértem, könyörögtem, hogy jöjjön, legyen egészen az enyém. Gyermekemnek anyja isten és emberek előtt is. Nem jött, itt hagyott elvitte gyermekemet is, azért a jöttmentem.

Akkor rendeztem be a lakást is ő érette; csakhogy ez sem hiányozzon neki. Fényesen rendeztem be, jólétet, boldogságot biztosítottam volna neki, de ő neki nem kellett, ő neki csak az a jöttment volt jó.

És ma nyomorog. Többször hívtam azóta, de nem jön. Pedig akkor szeretett és velem boldog is lett volna.

— Hiszen más asszonyt is találhattál, — mondottam.

Rám nézett, merően, gondolkozva.

— Más asszonyt? Próbáltam, de mind olyan rosszak s ezért utáltam meg őket. Megutáltam ugy, hogy ma már ő sem kellene, a szép Tóth Éva. Csak a gyermekért, a gyermekemért szeretném, ha visszajönné. De nem jön; azért jó nekem így is, itt ebben a vadonban, a magányban.

— S le sem kerülsz innen soha?

— Nem hiszem. Ide nőttem és szeretem az erdőt, a fenyvest, a havast.

— És ha egyszer megjönne a Tóth Éva?

— Akkor sem mennék le, akkor is in-

amely a kiegyezési tárgyalásokban is a szak-
előadókól alakult. A tárgyalások menete ugyan
is az lesz, hogy a két kormány egymással fog
tárgyalni és nem külön-külön a bankkal. A
két kormány közötti megállapodást aztán fog-
ják a bankkal közölni.

A nemzetiségi agitáció csődje.

A nemzetiségi agitátoroknak nagy harsz-
zajjal megindult akciója teljes letöréssel vég-
ződött. Amikor a román lázítók kiadták a jel-
szót, hogy fölhagynak a passzivitással és kilép-
nek az aktív politika porondjára, azt hitték
hogy egy csapással leverik az egész magyarsá-
got. Alig néhány év alatt kiderült azonban,
hogy a nem magyarajku állampolgárok legna-
gyobb része távol maradt tőlük, s ma már ott
tartanak, hogy lapjuk, a „Lupta“ is csak na-
pokig tudja fenntartani magát. Hiába pompá-
zik rajta Vlăd Aurél neve, mint főszerkesztő,
a románok nem fizetnek elő reá, s a tulajdonos
résztvevő társaság már a nyomdászokat sem
tudja fizetni. Így csak természetes, hogy a ro-
mán nemzetiségi vezetők körében a legnagyobb
zűrzavar uralkodik. Vlăd és társai azonban
semmiképp sem akarják az irányító szerepet
kiadni kezükből, dacára annak, hogy a román-
ság fele elítéli politikájukat. Scrompóba lépte-
tik tehát Lukács Lászlót, aki igen népszerű
népszónok, és a „Lupta“ legutolsó két számá-
ban hatalmas szöveget írtak vele „az összes
román testvérekhez, az összes nemzetiségi erők
koncentrációja céljából.“ Lukács keservesen
panaszodik a mostani politikai helyzet ellen.

„Mily megdöbbenéssel kell — ugymond —
megállapítanunk, hogy a nemzetiségi kérdés-
ben, a nemzetiségi párt életében a koncentrá-
ció helyett súlyos differenciák támadtak. Be-
látjuk, hogy nem tudtuk realizálni a párt szer-
vezését, nem tudtuk lelkesíteni a népet, fenntar-
tani a sajtót és nem tudtuk annyira segé-
lyezni elemi iskoláinkat, ahogyan azt a helyzet
súlyos volta megkövetelte volna.“ Megvá-
dolja a nemzetiségi intelligenciát, hogy nem
támogatja programjukat. Legvégül felszólítja
a népet, hogy az 1905. január 10-én Nagysze-
benben elfogadott program alapján szervez-
kedjenek „a nagy nemzetiségi érdekek megvé-
delmezésére.“

kább itt maradnék. Nem szeretem az embe-
reket s csak akkor lennék igazán boldog, ha
a gyermekemnek és az erdőnek élhetnék. A
gyermekemnek, te, milyen öröm volna az,
ennyi karácsonyfa között.

Dús Gábor megrakván a parázs tüzet,
jóféle nyulaprikással traktált bennünket,
amire még jobban izlett az érmelléki.

Azután ő is odaült közénk és elkezdte az
ő élményeit mondogatni és alig fogyott ki
belőlük.

Azután nyugalomra térünk. De én alig
tudtam elszunnyadni, mert nem hagyott pi-
hegni a gondolat: Boór Tamás remetesége a
szép Tóth Éva és a gyermek; a hitves sze-
relme más iránt és Boór Tamás szenvedé-
se... Mindez olyan különösnek tetszett ne-
kem, egy olyan világnak, amelyet nem tud-
tam megérteni.

Réggelre iszonyu havas világ lett a tá-
jék. Az erős szél csakhogy fel nem döntötte
a kis erdei lakot s a sudar fák majd hogy
derékon nem törtek. Ölnyi magas hó borí-
totta az erdei avart, pedig még csak októ-
ber volt.

Menekültem Boór Tamástól. Utatesináló
kutyáival és Dús Gáborral ő maga kísért le
a faluig, de tovább nem jött, hasztalan kér-
tem és biztattam, hogy jöjjön velem, keres-
sük fel Tóth Évát.

Nem jött, elindult vissza a havas uton a
rengetegbe, a kietlen erdőbe tovább reme-
teskedni...

Pedig idelent a völgyben oly szépen vi-
rultak még a virágok a nagy erdőszlak előtt.

Cserépdarabok.

A minisztertanácsban történi dolgokról
el tudnának mondani egyet-mást a miniszte-
rek, ha akarnának. Vagyis hogyha ezenkívül
szabad volna nekik. De ugyancsak nem akar-
nak diskurálni legjobb ismerőseikkel sem a
felől, hogy ki milyen nézeteket hirdetett a
minisztertanácsban s még kevésbé, hogy
egyiknek a véleménye ellentétbe került-e a
másikéval és ha igen, hát mely pontoknál
merültek fel az ellentétek és miképpen egyen-
lítették ki. Nem is szabad beszélniük róla.
Hisz láthattuk, hogy még utólag is indisz-
kréciónak tekintik az ott történi megbeszél-
lések elárulását s amikor Polónyi már rég
megszűnt miniszter lenni s a képviselőházban
részleteket mondott el a miniszteri tanácsko-
zásokon felmerült egyezkedésekről, akkor is
konstatálták, hogy ez nem volt korrekt el-
járás.

Honnan kerülnek mégis hírek vala-
mennyi minisztertanácsról és honnan lehetett
híreket kapni a legutóbbiról is, amelyik We-
kerle Sándor miniszterelnök bécsi utazását
megelőzte.

Pedig az egész nem nagy boszorkányság.
Mert igaz ugyan, hogy a miniszterek nem
mondják el a tanácskozás lefolyását utólag,
de a helyzet maga egybevetve a megelőző
eseményekkel, többet árul el, mint amennyit
ők maguk referálhatnának. Az újév utáni
és a parlament megnyitása előtti mostani
minisztertanács titkai többféle kulcsal
nyílnak. Egyik kulcsot az újévi beszédekben
lehet megtalálni, más az ezen beszédeket kö-
vető kommentároknak, többet a bécsi nyilat-
kozatokban s egyes miniszterek és államfér-
fiak azóta tett kijelentéseiben.

Következésképpen csak figyelemmel
kell kísérni, hogy mitől állapotjelzést tü-
ntettek fel az újévi beszédek a fuzió kérdé-
sében. A fuzionak tehát a helyzet nem ked-
vező. Következésképpen a miniszteri tanács-
kozáson:

1. a kormánynak mindenekelőtt alterna-
tív tervekkel kellett foglalkoznia

a) arra az esetre, ha a fuzió valahogyan
mégis nyélbe üthető lenne, de

b) arra az esetre is, hogyha a fuzió nem
sikerülne.

Az első eshetőség reményéről a kormány
tagjai még nem mondtak le. Már most akár
minisztertanács megegyezés gyanánt is kon-
statálni lehetne, hogy a fuzió akciók nem
fognak szünetelni. Mert miniszteri nyilatko-
zatok buzdításokat tartalmaznak s bennük
kiemelkedik a külföldi helyzet, mint amelyik
bizonyos pressziót fog gyakorolni a belső
állapotokra.

Am ezekkel szemben a nyugtalanok
erősebben agitálnak, mint azelőtt, tehát nem
tudni, vajjon ez az agitáció új egyezkedé-
sek által legyőzhető-e és arra az esetre, ha a
fuzió meggyűlölné, a kormány nem maradhat
előkészület nélkül és számba kell venni,
hogy a maga tervei mellett számíthat-e meg-
felelő többségre vagy nem.

Ezen a nyomon tovább haladva találko-
zunk a helyzet nehézségeinek jelző pont-
jaival:

a) *kalonai létszámemeléssel és*
a bankkérdéssel.

Hogy a létszámemeléssel nemsokára fog-
lalkozni kell, a mellett bizonyít valamennyi
eddig nyilvánosságra jutott közlés és leg-
utóbb a külügyi helyzetre való hivatkozás,
hogy Magyarországnak gondolkodnia kell a

hadierő fejlesztéséről, máskülömben ellensé-
geink vérszemet kapnak és akkor nemcsak
Ausztria kerül bajba, hanem bennünket is
katasztrófa ér. Most tehát a magyar kormány
feladatává válik meggyőzni a vivmányokat
ellenző bécsi köröket a felől, hogy az
ujjonclétszám emelése megéri azokat a viv-
mányokat, melyeket a hadsereg magyaror-
szági részére kérnek. A mostani állapotból
következik, hogy a kormány nem kéri annyit,
mint amennyit a nemzeti küzdelem idejében
a vezérő bizottság feltételnek megállapított,
viszont azonban az egykori kilenczes bizott-
ság programjából aligha alkudhat le va-
lamit.

Valószínű, hogy ha a bankkérdés nem
lenne, akkor a létszámemelést könnyebben,
sőt biztosan el tudnák intézni kevesebb nem-
zeti engedménnyel és pedig a háborus eshe-
tőségre való tekintettel.

Csakhogy itt van a bankkérdés is és a
függetlenségi párt egy része a külön nem-
zeti bankot kívánja a nemzeti vivmányok
mellett is ellenértéknek a létszámemelést s
a jelszó az, hogy nemzeti bank nélkül nincs
létszámemelés.

*

Nemzeti bank és létszámemelés. Az
egyik követelmény gyanánt szerepel függet-
lenségi részről, t. i. a nemzeti bank. A másik
ugyanitt mint engedmény szerepel, azaz a
létszámemelés, de még ez az engedmény is
feltételez bizonyos nemzeti vivmányokat a
katonai téren.

Most vizsgáljuk mindenekelőtt a bank-
kérdést pártbeli és kabinetbeli vonatkozásai-
ban. A függetlenségi pártban keletkező agi-
tációk jórészt csak jelszavakon alapulnak,
ezt konstatálhatjuk anélkül, hogy az agitálók
jóhiszeműségét meggyanusítanók. Csakhogy
a jelszavakat ők nemcsak hatóságoknak vé-
lik, hanem hatalmi kérdés gyanánt is keze-
lik és többen aképpen gondolkoznak, hogy
ha valami bonyodalom következtében Ház-
feloszlásra és választásokra kerülne a sor,
hát mandátumaik megmentését jelentéke-
nyen elősegíti az a körülmény, hogy ők
most a nemzeti bank mellett foglaltak ál-
lást s ha a nemzeti bank felállítása nem si-
kerül, ők akkor sem veszítenek, vagyis azt
gondolják, hogy nem veszítenek, mert egy-
részt nem terheli őket felelősség a gazdasági
veszedelmekért, amelyek bekövetkeznének,
másrészt ők megmaradtak külön nemzeti
bank-követelőnek. A többi pártok kevésbé
aggodalmasak. Akik azzal a kérdéssel foglal-
koztak, hogy mit fog tenni a néppárt, azok ma
tudomásul vehették, hogy akik a néppártban
a külön bankot óhajtották, azok is kijelentik,
hogy a bank miatt nem érdemes bonyodal-
makat csinálni. Ily fejtegetés olvasható leg-
utóbb Zboray Miklós cikkében.

Ami ebben a kérdésben a kormány tag-
jainak az álláspontját illeti, kétségtelen,
hogy Kossuth Ferencz és Wekerle Sándor
nyilatkozatai nem mindenben egyeznek
meg. De éppen azért figyelemmel kell lenni
a minisztertanácsra és ha arról azt jelentik,
hogy Wekerle a kormány egyetértő állás-
pontjának a szövegezett eredményét viszi
Bécsbe, akkor el kell hinnünk, hogy a
bankkérdésben a látszólagos ellentétek is
kiegyenlítették.

A parlament megnyitásaig, éppen két
hétig, lesz idő a függetlenségi párttal való
kísérletezésekre, a megpuhításokra és a
kompromisszumokra. Lesz idő annyira, hogy
talán most nyolcvan nemzeti bankosról be-

szélnek; ez a szám arra az időre, amikor választani kell a benntmaradás és a kilépés között, esetleg felére leolvad. Egy kis obstrukcióra persze akkor is lehet kilátás, aminek azonban csak az lehet a vége, hogy kihuzzák az időt az országgyűlési ciklus rendez idejének a lejártáig. (Sokaknak pedig ez az idő-kitelés a legfontosabb.)

*

A létszámemelést azonban mindenféleképpen meg fogják csinálni. Parlamentárisan, ha lehet, parlament nélkül, megóstitással és más efélével, hogyha különben nem juthatnak hozzá.

Az új év küszöbén.

— Gróf Andrássy Gyula cikke. —

Budapest, január 4.

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter a „B. H.” tegnapi számában „Az új év küszöbén” címmel cikket írt, melyben többek között ezeket mondja:

Magyarország sorsára különösen nagy befolyást gyakoroltak az európai viszonyok. A külső veszedelem ellen való küzdelemhez kellett idomítani belső politikánkat és intézményeinket. Ez a tekintet volt irányadó ránk nézve az Árpádok óta a királyválasztásoknál, valamint ama közjogi kapcsolataink, amelyet a szomszéd birodalommal létrehoztunk. Akkor erősödöttünk és volt jó dolgunk, amikor kiaknáltuk az európai helyzet kedvező esélyeit, s akkor éltünk válságos időkkel, amikor nem alkalmaztuk belső politikánkat a külső helyzet követelményeire. Nagyszámu és előrehaladott kulturájú idegen néptömegek között élve, olyan helyen, amelynek birtoka döntő fontossággal volt Európa alakulására, idetelepedésünk első pillanatától fogva állandóan kívülről eredő nagy nyomásnak voltunk kitéve.

Szomorú, hogy eme követelmények ellenére is olyan csekély nálunk az érdeklődés a külső politika iránt.

Hosszu ideig semmi befolyásunk sem volt külső politikánkra. E részben a corpus juris sem biztosított állami szerveink számára elegendő jogot, az élet pedig még mostohább volt irántunk a jognál is. Bécsben nélkülünk döntöttek el az összes külügyi kérdéseket. A régibb időkben magyar egyének néha bevonattak a legfelsőbb vezetésbe, de ezek nagy része megszűnt magyarnak lenni és nem mint magyarok, hanem mint ő felsége titkos tanácsosai vettek részt a tárgyalásokban. Akinek Bécsben sulya volt, az elvesztette sulyát az országban, aki meg magyar politikát csinált, az Bécsben vált gyanússá és tehetetlenné.

Az 1867-iki kiegyezés ezt a szomorú állapotot megváltoztatta és paritásos befolyást adott nekünk a külpolitikára. Eleinte foglalkoztunk is a külügyekkel; de a korábbi szóhas azután megint erőt vett rajtunk.

Nincs érintkezésünk a diplomáciával s szenvedélyes pártpolitikai harcok hipnozisa alatt állunk. Főfogásunk olyan, mintha óceánok által védett szigeten laktunk. Nem figyeljük meg a világeseményeket, hanem felszavaink szűk körén belül küzdünk egymással, torzalkodunk és kicsinyeskedünk, pedig a világesemények beszorkánykonybája közelében élünk, a Nyugat és Kelet versengésének terén.

Ezután kifejtve azt, hogy a keleti helyzet a magyar politika szempontjából milyen fontossággal bír, így folytatja: Az eddigiekből azt a következtetést vonom le, hogy minden szerencsétlen báboru könnyen a magyar állam integritását veszélyeztetheti, mert olyan keleti komplikációkat támaszthat, amelyek Magyarország területét fenyegetik. Elmúltak azok az idők, amikor az agresszív erejét elvesztett konzervatív török birodalom volt a szomszédunk, s a dinasztjának európai ambíciója volt a nemzetközi játszma betétje. Ma nemzeti létünk forog szóban. Hatalmi állásunk megóvása ma elsőrangú magyar ér-

dek. Harczkepeségünk minden fogyatékos-ságáért keservesen bünhödhetnénk.

Ha erősek vagyunk, a keleti helyzet politikai befolyást és európai hivatást biztosít számunkra. Mihelyt gyöngék találunk lenni, a forrongó Kelet vulkánja tüzes lávával boríthat el bennünket.

Ha képesek vagyunk az odavaló eseményeket minden elfajulástól megóvni, akkor azokat érdekeink javára fordíthatjuk. Mihelyt ehhez erőnk nincs, azok végzetessé válhatnak ránk nézve és területi épségünket is fenyegethetik.

Legyen ezek tudata politikánk egyik vezérlő motivuma. Keressük erőnk forrását a királylyal való teljes harmóniában. Tanuljunk a mult példájából, amely bizonyítja, hogy minden visszavonás a király és a nemzet között egyformán árt mind a két félnek. A közelmúltnak szerencsétlen emlékü vizsgálja volt egyik oka a keleti kérdés mai kiélekedésének is. Határainkon kívül olyan ambíciókat érlelt meg, amelyeknek a józan-ság látszatát is csak belső meghasonlásunk adhatta meg.

Oldjuk meg lehetőleg gyorsan a katonai kérdést az ellentétes álláspontok méltányos kiegyenlítése alapján. Amjt adunk a hadseregnek, azt magunknak is adjuk, mert a hadsereg legszentebb javaink öre, s ha harcba száll, olyan érdekekért fog küzdeni, amelyekért minden magyar ember kész életét és vagyonát áldozni.

Ami pedig a hadseregben a magyarnak van javára, az a hadseregnek is hasznára válik, mert a magyar hazafiság a hadseregnek egyik fő ereje. A nemzettel és a magyar törvényhozással való harmónia a hadsereg életerős fejlődésének sine qua non-ja.

Amennyire csak lehető, törekedjünk jó viszonyban lenni osztrák szomszédainkkal is. Komoly és állandó sikert, igaz, e tekintetben csak akképpen érhetünk el, ha Ausztriának vezető tényezői több politikai érzéket fognak tanusítani, mint amelyet, sajnos, egyrésznél eddig tapasztaltunk.

Ott be kell látni, hogy a történelmet visszaesínálni akarni kárral járó és emellett hiába való törekvés; a jó viszony csak úgy érhető el, ha Ausztriában ösztintén az 1867-es alapra állva, számolni tudnak a mi jogos érdekeinkkel.

Mi, anélkül, hogy érdekeinket fölaldoznánk, jóakarattal és rokonérzéssel könnyítünk meg az osztrák közvélemény kedvének átalakulását. Ne feledjük el, hogy jól fölfo-gott érdekeink tulnyomó nagy részükben az ő valódi érdekeikkel azonosak és hogy a nagy megpróbáltatások perczében vállvetett küzdelemre utalnak bennünket törvényeink és az európai helyzet egyaránt.

Szabadítsuk föl összes erőinket és értékesítsük belügyi reformok javára. Építsük ki a magyar államot és erősítsük meg ezzel is a magyar politikai nemzet belső egységét. Végezzünk intenzív kulturmunkát és fordítsuk figyelmünket és időnket a gazdasági életre és a szociális kérdésekre.

A most kezdődő év fontos lesz történelmünkben. Ha a megerősödött nemzeti önértzetet békés munkára bírjuk fordítani, jövőnk alapjait szikárdítjuk meg. Ha ellenben az egymásra utalt államalkotó tényezőknek és az egymással szövetségben élő nemzeteknek egymással való harca következik, ezzel ki nem számítható külső és belső veszélyeket idézünk föl.

Sulyos, a mindennapinál is nagyobb felelősség van rajtunk. Emelkedjék a nemzet a helyzet magaslatára.

Budapest, január 4.

Horvát hivatalos nyelv Dalmáciában. Zárából jelentik, hogy január elsején a dalmát helytartóság az állami hivatalokban újfajta nyomtatványokat vezetett be, amelyek teljesen horvát nyelvek. A helytartóság eme ténykedésével most már hivatalosan is a horvát nyelv van államnyelvnek elismerve. Eddigelő a politikai hatóságoknál vagy olasznyelvű, vagy horvát-olasz és német-horvát-olasz nyelvű nyomtatványok voltak használatban. Ezeket most használaton kívül helyezik. Az olasz

lakosság körében emiatt nagy elégedetlenség uralkodik.

Allandó vegyes felülvizsgáló-bizottság a sorozásoknál. A hivatalos lap, vasárnapi száma a honvédelmi miniszter körrendeletét közli valamennyi vármegye közönségéhez intézve, mely szerint az 1909. évi főszorozások után a felülvizsgálatra rendelt egyének városokként egy állandó vegyes bizottság elé utasítottak. A körrendelet egyuttal közli, hogy mely városokban és mikor fognak ezek a felülvizsgáló-bizottságok működni, továbbá azt is, hogy kik a polgári elnökei, illetőleg helyettes-elnökei.

Thaly Kálmán titkos tanácsos. Pozsonyból jelentik, hogy Thaly Kálmánt, mint a város díszpolgárát, titkos tanácsossággal való kitiüntetésére alkalmából tegnap a város nevében Brolly Tivadar polgármester és Kumlik Tódor alpolgármester üdvözölték. Ez a híradás azért érdekes, mert már régebben volt arról szó, hogy Thaly Kálmán belső titkos tanácsos lesz, de a kitiüntetés eddig nem jelent meg a hivatalos lapban.

Beszámoló. Nagy Sándor nagylaki képviselő tegnap tartotta Csanádapalotán beszámoló beszédét. Beszédében az önálló bank és az általános választójog hívének vallotta magát.

Návay Lajos a „Ne temere” ellen.

Csanádmegye törvényhatósági közgyűlése.

Budapest, január 4.

Návay Lajos Csanádmegye törvényhatósági bizottsága előtt beszédet tartott a „Ne temere” ellen. A régi idők klasszikus liberalizmusának a hagyományai ujultak meg ebben a fölszólalásban, mely, amíg egyfelől nemes lojalitással óvta a felekezetek érzékenységét, másfelől hangsúlyozva mutatta ki azt, hogy az ismeretes pápai bulla — amikor ágyasságnak bélyegezte a hatolikusoknak más felekezetiakkal kötött házasságát — milyen káros hatással lesz Magyarország viszonyaira. Kaiser Lajos makió plébános azt javasolta, hogy Debreczen városának a „Ne temere” ügyben küldött átirata fölött térjenek napirendre. Ugyanezt javasolta az általános választmány is. Návay ellenben azzal érvelt a napirendre tévés ellen, hogy ez olyan színben tüntetné föl a vármegyét, mintha klerikális lenne.

A törvényhatósági bizottság a beszédet óriási lelkesedéssel fogadta s Návay javaslata értelmében fölkerlte a kormányt, hogy összes befolyásával hasson oda, hogy illetékes helyről világosítsák föl a pápát arról, hogy ennek a bullának a fenntartása csak káros hatással van Magyarországra.

A nagyérdemű megyei közgyűléséről tudósításeunk a következő:

Csanádmegye törvényhatósági bizottsága ma Debreczen városnak a „Ne temere” ügyben hozzáintézettt átiratát tárgyalta.

Az állandó választmány azt javasolta, hogy az átiratot vegyék le a napirendről.

Kaiser Lajos makió plébános, pápai prelátus ugyanily értelemben beszélt. Ezután Návay Lajos képviselőházi alelnök emelkedett szólásra s a következő beszédet mondta:

Nem járulok hozzá az előadó javaslatához azért sem, mert következtetését nem találom összefüggésben állónak azzal, amit előadott. Azt mondotta ugyanis az előadó ur, hogy bármilyen is a helyzet, bizalommal viseljük a kormány iránt és a javaslatnak napirendről való levételét indítványozza. Én, aki a vármegyének igazgatásában törekény részt vettem, tudom, hogy a napirendről való levétel a legutolsó fokozat. Azt hiszem, Csanád vármegye tradícióival ellenkezik, ha e kérdésben nem foglal el határozot álláspontot, amit ma megtenni szerintem kötelessége. Egyébként kijelentem, hogy a magam részéről kezdeményező lépést nem tettem volna. Nem javasoltam volna, hogy az átiratban foglalt kérdést vita tárgyává

tegyük. Ez a kérdés, mely olyan közlel érinti a vallásfelekezetek közti békét, igazán fontos és lényeges, nem azért, mintha itt felekezeti békétlenséggel találkozunk volna, hanem azért, mert Csanádmegye mindenkor egyik végvára volt a lelkiismereti szabadságnak. Azt hiszem, hogy nem is messze élünk attól az időtől, mikor a liberális zászló kibontása minden liberális magyar ember kötelessége lesz. Sajnálatlalt tapasztalom azonban, hogy bizonyos foku visszaeséssel állunk szemben. Szomorú, hogy vannak emberek, akik a vallásos és erkölcsi elveket politikai czélokra akarják kihasználni, sokszor még az ország határain túl terjedő politikai czélokra is. Ezek után áttérhetünk a dolog lényegére. A Ne temere kibocsátása a pápa ő szentségének joga, amely felett kritikát gyakorolni nem lehet. Itt csak arról lehet szó, hogy ennek a bullának a kibocsátása a mi viszonyaink között mily következményekkel járhat. A pápai bulla azt mondja, hogy katolikus és más felekezeti felek csak bizonyos reverzális nyújtása mellett köthetnek házasságot. Ha pedig ilyen reverzális nem adnak, akkor katolikus szempontból házasságuk törvénytelen és a házasságból származó gyermekeket törvényteleneknek tekintik. Én ezt lehetetlennek tartom és lehetetlennek tartom azt is, hogy a magyar kormánynak, a magyar püspöki karnak és a magyar állam külügyi képviselője kellő nyomatékkal kifejezett akaratainak kellő eredménye ne legyen. Azt indítványozom tehát, mondjuk ki, hogy mi is felkérjük a kormányt, hogy összes befolyásával odahasson, hogy illetékes helyről tisztelettel fölvilágosítsa a pápa, hogy ennek a bullának a fentartása csak káros hatással van Magyarországra. Ha mi egyszerűen napirendre térünk a kérdés felett, ez olyan színben tüntet fel a vármegyét, mintha klerikális lenne. Már pedig én meg akarom kimélni Csanád vármegyét attól a megtiszteltetéstől, hogy az „Alkotmány” részéről ez alkalomból dicséret érje.

A beszédet óriási lelkesedéssel fogadták és az indítványt elfogadták.

Dr. Dózsa Lajos kórházi igazgató szólásra emelkedett, indítványozván, hogy Návay Lajos liberális beszédét, aminő Csanád vármegye ülés-termének falai lőzt régóta nem hangzott el, örökítsék meg szövegint a jegyzőkönyvben és a törvényhatóság tagjai közt külön lenyomatban osszák szét.

Az ülésen jelen volt Justh Gyula, a képviselőház elnöke is.

Itt említjük meg, hogy Ugocsa vármegye törvényhatósági bizottsága ma délelőtt ifjabb Ugron Gábor főispán elnöke alatt rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen Debreczen szab. kir. város törvényhatósági bizottságának a „Ne Temere” kezdetű pápai dekrétum tárgyában a törvényhatóság-hoz intézett átiratát tárgyalták. A tanácskozás rendjén a vármegye közönsége egyhangulag elhatározta, hogy a dekrétum határozmányait aggályosaknak tartja, mert a felekezeti békét veszélyezteti, de tekintve, hogy a dekrétum jelenleg tárgyalás alatt áll, az átirat felett napirendre tér a utasítja az alispánt, hogy az ügy további tárgyalására annak idején előterjesztést tegyen. Több helyi érdekű ügy tárgyalása után a közgyűlés a főispán elnökével ért véget.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Pestmegye közgyűlése. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye törvényhatósági bizottsága e hó 11-én d. e. tíz órakor rendes közgyűlést tart, amelynek napirendjén a következő fontosabb tárgyak szerepelnek: Az alispán évnegyedes jelentése. A számonkérészek jelentése. Abaujtorna vármegye átirata a vármegyei számvevőségek visszaállítása iránt. Az igazoló-választmány jelentése a dusnoki, fülöpszállási, nagykovácsi, óécskei, pillisántói, turai és veresgyházi megyebizottsági kerületekben megtartott időközi választásokról. A községi számadásokat vizsgáló elnökök kiküldése az 1909. évre.

Új törvényszéki palota Balassagyarmaton. A Balassagyarmaton emelendő törvénykezési épület terveire hirdetett pályázatról minap döntött a bíráló-bizottság. Az 1800 koronás első díjat Hübner Jenő és Mészner Sebestyén építésznek, az 1200 koronás második díjat Jablonszky Ferencz építésznek, a hatszáz koronás harmadik díjat pedig Orbán Ferencz építésznek ítelték oda. Ezenkívül megválasztották Lechner Jenő és Warga László terveit.

A monarchia Szerbia ellen.

— A balkáni események. —

Budapest, január 4.

Milovanovics szombati beszédje kinos feltűnést keltett az egész diplomáciai világban. Első sorban természetesen a monarchiában keltett érthető visszatetszést, mert éppen Milovanovics volt eddig Szerbiában az, aki a mérsékelt irányzatot képviselte. A szombati beszéde azonban arról tesz tanuságot, hogy eltért eddigi álláspontjától és magáévá tette a szerb harezias párt törekvését, mely minden áron fejjel akar a falnak rohanni. A szerb politika féktelen irányzatát, mely teljesen fejtetőre állította a diplomáciai érintkezésekben eddig használt udvariassági szabályokat, magáévá tette ma a szkupstina is, amikor olyan határozati javaslatot fogadott el, amely a leghihetlenebb merészséggel állít fel követeléseket, amelyekről nagyon jól tudják Szerbiában, hogy soha teljesítve nem lesznek és csak arra alkalmasak, hogy a monarchia türelmét ismét erős próbára tegye.

E határozati javaslat, melyet Pasics nyújtott be, és amelyet Milovanovics is magáévá tett, nem kevesebbet kíván, minthogy Bosznia és Hercegovina a szultán szuverenitása alatt nemzetközi statusszal rendelkező állam legyen, melynek területén keresztül azonban összeköttetést biztosítsanak Szerbia és Montenegró között.

Diplomáciai körökben rögtön tisztában voltak azzal, hogy a monarchia külügyi hivatala e körülmények között haladéktalanul megteszi a megtorló lépéseket. Gróf Forgách követünk ma csakugyan meglátogatta Milovanovics külügyminisztert és felvilágosítást kért külügyi kormányunk nevében, hogy a beszédének a szerb lapokban megjelent szövege hiteles-e és hogy mondotta-e e szavakat: „Ausztria-Magyarország első lépése a Balkánon az volt, hogy két szerb népet rabszolgává alácsontított le”.

Milovanovics kitérőleg válaszolt, mert állítólag előbb be akarja várni a minisztertanács válaszát.

Bármit határozzon is a szerb minisztertanács, annyi bizonyos, hogy kellő elégtétel megtagadása esetén igen komoly bonyodalom előtt állunk, aminek valószínűleg első lépése az lesz, hogy gróf Forgách belgrádi követünk elhagyja Szerbiát.

Mai híreink a következők:

A szkupstina határozata.

A szkupstina tegnapi ülésén folytatta a vitát Milovanovics külügyminiszter beszédéről. Több szónok felszólalása után Pasics, az ó-radikálisok pártvezére által javasolt következő napirendet fogadták el:

A szkupstinát mélyen megalja az a rokonérzés, amelynek a szerb nemzetre nézve e súlyos pillanatban az orosz nép és az orosz állam képviselői, Angolország, Olaszország és Franciaország juttattak kifejezésre. A szkupstina ezeknek a szerb nép nevében legmélyebb köszönetét fejezi ki. A szkupstina meg van győződve arról, hogy a rokonérzés a szerb ügy igazságából, valamint az érdekek közösségéből keletkezik. Éppen ezért reméli, hogy a hatalmak, különösen pedig a testvér Oroszország aktív támogatásában részesíteni fogja. A szkupstina figyelemmel hallgatta meg Milovanovics külügyminiszter beszédét, amely után elvárja, hogy a szerb kormány minden intézkedéssel és erejével azon lesz, hogy a berlini egyezmény revíziója alkalmával Szerbia és Montenegró részére a teljes politikai és gazdasági függetlenséget biztosítsa. A szkupstina

meggyőződése szerint ez csak akkor következhet be, ha Bosznia és Hercegovina a szultán szuverenitása alatt, mint fejedelemség, nemzetközi státussal fog rendelkezni, természetesen a nagyhatalmak garanciája mellett, egyidejűleg biztosítván Szerbia és Montenegró területiális összeköttetését Bosznián és Hercegovinán át és biztosítván Szerbia szabad tranzito forgalmát az összes vasuti irányokban és az összes államokban.

Milovanovics külügyminiszter a kormány nevében elfogadta a napirendet, mire az összes szavazatokkal Kaszlerovics | szociáldemokrata szavazata ellenében elfogadták.

Gróf Forgách kérdőre vonta Milovanovicsot.

A külügyminisztériumunkhoz közelálló „Allgemeine Zeitung” közli: Ausztria-Magyarország belgrádi követe, gróf Forgách utasítást kapott, hogy keresse fel azonnal a szerb külügyminisztert és kérdezze meg tőle, vajjon hiteles-e beszédének az a szövege, amelyet a szerb lapok közöltek és vajjon Milovanovics tényleg ilyen tartalmu nyilatkozatokat tett-e. Ha a szerb külügyminiszter e kérdésre igenlően válaszol, akkor gróf Forgách követünk fogja, hogy Milovanovics kérvény bocsánatot ezért a monarchia irányában ok nélkül ellenséges hivatalos nyilatkozataiért. Föltehető, hogy ha Milovanovics nem teljesíti a monarchiának ezt a követelését, akkor vonatkozásának komoly diplomáciai következményei lesznek.

Bécsi diplomáciai körökben Milovanovics beszédét és Pasics határozati javaslatának elfogadást a maga nemében páratlanul álló provokációnak tekintik. Ha Milovanovics, aki eddig a mérsékelt politikusokhoz tartozott, most ilyen kihívó módon sértegeti hivatalos nyilatkozataiban a monarchia tekintélyét és méltóságát, úgy az élénk bizonyossága annak, hogy Szerbia lakosságának lelkiállapota nem normális. Többféle verzió kering arról, hogy mi indíthatta Milovanovicsot kihívó beszédére. Egy verzió szerint a szerb külügyminiszter azért pengetett olyan erős hurokat, hogy enyhítse Izvolszki orosz külügyminiszter beszédének megdöbbentő hatását, de másrészt azt tartják, hogy Milovanovics belpolitikai okokból ragadtatta el magát agresszív beszédére e ily módon akarta Pasicsot a nyeregéből kiűzni. Ausztria-Magyarországra nézve teljesen közömbös, hogy milyen motívumok vezették Szerbia felelős államférfiát, mikor nyilvánvalóan kvalifikálhatatlanul támadást intézett a monarchia ellen. Ha valaki — így mondta ma egy kiváló állású diplomata — hirtelenében azon vette észre magát, hogy arcul ütötték, nem kérdezi, milyen motívumok vezették támadóját, hanem visszaut.

Bécsi beavatott körökben úgy tudják, hogy a szerb külügyminiszter beszéde és a szkupstinában elfogadott határozati javaslat Pétervárott is rossz benyomást keltett. Nyilván az a szándék vezérelte Milovanovicsot, hogy eltérítse az orosz kormányt eddigi álláspontjától s jellemző, hogy a szerb külügyminiszter beszéde, néhány sablonos bókól eltekintve, amelyeket Oroszország irányában tartalmaz, alapjában véve Izvolszkinak meghazudtolása. Még kedvezőtlenebb hatást gyakorol az elfogadott határozati javaslat, amely Bosznia-Hercegovina számára autonómiát követel és területi kárpótlásokat sürget Szerbiának és Montenegrónak. Diplomáciai körökben általánosan azt hiszik, hogy Szerbia tudatosan keresi a háborút Ausztria-Magyarországgal. Miután a szerb kormány meggyőződött arról, hogy katonai intézkedéseivel nem képes a monarchiát sodrából kihozni, még kihívóbb módot keres, de képtelenség elhinni, hogy Ausztria-Magyarország a végső eszközhöz nyuljon, noha energikusan vissza fogja is utasítani ezt az eljárást.

A legújabb jelentések szerint gróf Forgách megjelent Milovanovicsnál és kormányának nevében azt a kérdést intézte a külügyminiszterhez, vajjon hiteles-e a pénteki szkupstina-ülésen tartott expozéjának a szerb lapokban közölt szövege s egyidejűleg kijelentette, hogy amennyiben hiteles, kormányától kapott megbízása alapján kérdezi, vajjon hajlandó-e a külügyminiszter menségeit előadni. Milovano-

vics kitérőleg válaszolt. Ma estére a szerb kormány minisztertanácsot hirdetett. Belgrádban városzerte azt beszélték ma, hogy Ausztria-Magyarország a kormányhoz Milovanovic beszéde miatt ultimátumot intézett. Több család az ország belsejébe készült utazni. Politikai körökből kiszivárgott, hogy amennyiben Milovanovic szerb külügyminiszter holnapig nem ad kielégítő magyarázatot, gróf Forgách osztrák-magyar követ még holnap elhagyja a szerb fővárost.

Egy kiváló állású diplomata egy újságíróknak a következőket mondta:

A szerb szkupstina határozata egyértelmű a hadüzenettel, mert a határozat következtése, minthogy teljesíthetetlen követeléseket támaszt, csak háború lehet. Csak hogy odáig még nagyon messze az út, mert ha a szerbek Európától elhagyatva fogják magukat látni és az én véleményem szerint mostani magukviselésével feltétlenül ezt érik el, akkor nagyon jól meg fogják gondolni, vajjon háborút kezdenek-e, amely rájuk nézve esetleg megsemmisüléssel járhat.

Milovanovic beszédének hatása.

Milovanovic külügyminiszter beszéde, mint előrelátható volt, nem tévesztette el hatását a szerb sajtóra. A beszédet csaknem az összes lapok lelkesedéssel fogadják. Első sorban a „Politika”, mely Milovanovicot és politikáját eddig a leghevesebben támadta, ünneplik a minisztert. A háborús kedvet ez a beszéd természetesen újból fölélesztette. A „Politika” azzal fenyegetőzik, hogy Szerbia akkor is keresztül fogja vinni Bosznia autonómiáját, ha ezt az összes hatalmak Ausztria-Magyarországgal szemben állítólag fenálló kötelezettségeik miatt elleneznék, mert Szerbiának nincsenek kötelezettségei a monarchiával szemben és nem is akarja, hogy legyenek. A „Bogradske Novine” is háborúval fenyegetőzik arra az esetre, ha Szerbia kívánásai nem teljesülnek és fenyegetéseit Pétervár, Bécs és Konstantinápoly címére intézi. A haladópartí és nacionalista lapok Milovanovic beszédével, mely a kabinet megmaradását biztosítja, nincsenek megelégedve.

A „Fremdenblatt” Milovanovic külügyminiszter beszédét kommentálja és azt mondja, hogy az európai politika központjaiban bizonyára a szerb államférfiakra nézve kellemetlen feltűnést fog kelteni. Az európai hatalmak nem egyszer ajánlották nyomtatásként a belgrádi politikusoknak a visszatérést a békés, mérsékletes magatartáshoz és utasították őket igényeikkel és reményeikkel a konferenciára. A szerb külügyminiszter beszédéből most Európa értesülhet, mily kevés hatása volt figyelmeztetéseknek és mily nehéz teszi a szerb politikusok önhittsége számunkra; hogy programunkhoz türelemmel és elnézéssel bívek maradunk. A szerb politikusok abból, amit Pétervárott, Londonban, Párisban és Berlinben hallottak, úgy látszik, nem tanultak semmit sem. További csalódások is várnak rájuk, ha Belgrádban a dolgok felfogásában alapos változás nem áll be.

A görög és bolgár áruk bojkottja.

A bolgár ügyvivőség tegnap a bolgár kormány távirati utasítására a nagyvezérnél lépéseket tett a bolgár áruk bojkottja ügyében.

A görög követ tegnap a nagyvezérnél a Kréta ügyében rendezendő lépések ügyében interveniált. Utalt Görögország korrekt magatartására és a porta figyelmét barátságosan arra hívta fel, hogy az ily tüntetések megzavarhatják a kölcsönös jó viszonyt és a két állam érdekeit súlyosan sérthetik.

Az összes konstantinápolyi üzleti körökben egyetértenek abban a véleményben, hogy a török részről fenyegetően hangzott Görögország kereskedelme és hajózása ellen irányuló bojkott megvalósítása, tekintettel a görög és török gazdasági élet szoros kapcsolatára, keresztülvihetetlen és hogy a bojkottnak Törökországra volna a legrosszabb hatása, amennyiben károsítaná mind a török, mind az idegen kereskedelmi érdekeket tönkretenné és ezáltal politikai következményeket vonna maga után.

A bolgár kormányt Konstantinápolyból értesítették, hogy ott hajlandók a megegyezésre irányuló tárgyalásokat megkezdeni és a kártalanítási összeg megállapítása dolgában előreláthatólag engedékenyebb magatartást tanúsítani. Mint hivatalos körökben állítják, a minisztertanács elhatározta, hogy Liaposev minisztert e hét végén mint delegátust a tárgyalások újbóli felvételére Konstantinápolyba küldi.

A szerb kormány lemondása.

A szerb minisztertanács ma délután tartott ülésén a kabinet újjászervezésének kérdésével foglalkozott. Este a pártelnökök tartanak értekezletet, melyen megállapítják, hogy a Velimirovics-kabinet teljesítette megbízatását és helyébe új, erős kormányt, esetleg Pasics elnökletével állítanak, vagy pedig csak egyszerűen rekonstruálják a mostani kormányzatot. Milosavljevic belügyminiszter és Popovic pénzügyminiszter véglegesen elhatározták, hogy visszalépnek.

Jó forrásból hírlik, hogy a Velimirovics-kormány a királynak ma benyújtotta lemondását, mert abban a véleményben van, hogy a szkupstina által elfogadott határozat végrehajtását, amelyet a pártok egyhanguan emeltek határozattá, az összes pártokból alakítandó koalíciós minisztériumra kell bízni. Más verzió szerint a lemondás csak formáság, hogy új lehessen alakítani a kormányt, mert a belügyminiszter és a pénzügyminiszter semmiesetre sem akar továbbra is tagja maradni a kabinetnek.

Kréta annexiója.

A porta és a kamarához több európai és kisázsiai helységekből az ifjú-török bizottságok a krétai annexió ellen tiltakozó táviratokat intéztek. Huszszain Dsalib képviselő a Taninban különösen Krétát illetően indokolja interpellációját, kifejtve, hogy a török közvélemény e kérdést ugyanoly nyugtalansággal és idegességgel tekinti, mint Bulgária és Bosznia kérdéseit.

A bojkott.

A Yeni Gazetta Vambéry tanárnak a török-magyar barátságáról szóló cikkére válaszolva, azt írja, hogy a magyaroknak erre nagyobb súlyt kell helyezniük, mint az ottománoknak. A lap azután visszautasítja azt az insinuéciót, hogy a bojkottot angol részről szítják és kijelenti, hogy az annak a gyűlöletnek a folyománya, amely az ottománok szívében Bosznia és Hercegovina annexió folytán keletkezett.

Az osztrák-magyar nagykövetség ma a portának verbális jegyzéket nyújtott át, melyben felhívja figyelmét arra, hogy Smyrnában 2000 tonna cukor, amely a trieszti Assicurazioni Generálnál van biztosítva, ki van téve az időjárás viszontagságainak. A jegyzék kéri a cukor beraktározását és a porta ígéretét, hogy a bojkott befejeztéig a cukor a raktárban maradhat. A verbális jegyzék megfelelő utasításokat kíván a smyrnai hatóságok számára és azokat felelőssé teszi a kárért.

A bejrami kézcsoúk.

A Jildizben a tegnapi Bajram-kézcsoúk ceremónián a magas katonai és polgári funkcionáriusokon kívül valamennyi szenátor és képviselő is megjelent. A Surra-i-Ummel bizottsági lap orgánum élesen támadja a főszertartásmestert azért, mert Achmed Riza kamarai elnököt a kézcsoúk ceremónián csak több miniszter után állította be a sorba. A szultán azt mondta Achmed Rizának, hogy ezelőtt a ceremónián csak miniszterek és állami méltóságok vettek részt, ma azonban, hála Istennek, a nemzet képviselői is jelen vannak. E miatt rendkívüli öröm és boldogság tölti el Achmed Riza azt kívánva a szultánnak, hogy még számos Bajramot érjen meg és mindenkor boldognak lássa nemzetét.

Legujabb.

Belgrádból jelentik lapzártá előtt, hogy a ma esti minisztertanácsban döntés nem történt.

KÜLFÖLD.

A cseh-német viszály. Prágából jelentik, hogy ott a német tartománygyűlés és reichsráthi képviselők ma értekezletet tartottak, amelyben Eppinger, Pergelt és Pacher referáltak a politikai helyzetéről. Az ülésen dr. Schreiner miniszter is jelen volt. A jelentéshez hosszabb vita fűződött, melynek végén Pergelt képviselő összefoglalta a tanácskozás eredményeit és az elnökség nevében a következő indítványt tette:

Csehország német képviselői helyeslően veszik tudomásul Eppinger, Pergelt és Pacher elnökségi tagok jelentését és kijelentik azzal egybehangzóan, hogy eddig semmi sem változott azon viszonyokon, amelyek a cseh tartománygyűlésen obstrukciót okoztak, nem látják tehát indíthatva magukat az obstrukció beszüntetésére. A javaslatot elfogadják.

A pekingi nagykövetség akciója. Az angol, német, japán és amerikai követek tanácskozásából kifolyólag Jordan angol követ tegnap reggel Rockhild amerikai követhoz ment, hogy megállapítsák azon előterjesztés szövegét, amelyet Yuan-Sikkaj elbocsátása miatt a minisztériumnak benyújtani kívánnak. A követek véleménye eltér ugyan attól, hogy a külföldiek érdekei tényleg sérelmet szenvedtek-e, abban azonban megegyeznek a nézetek, hogy a béke nincs megzavarva.

A дума elnöke a cárnál. A cár tegnap a birodalmi дума elnökét Czarszkoje-Szelóban másfél óráig tartó kihallgatáson fogadta, amelyben az elnök a birodalmi дума tevékenységéről számolt be. Lapjelentések szerint az utóbbi időben ismételt előfordult tömeges kivégzések és a moszkvai rendőrségnél kiderült visszaélések is szóba kerültek. A дума elnöke közölte a sajtó képviselőivel, hogy tegnapi audienciája folyamán érintette a дума és a bizottságok által tárgyalt összes folyó ügyeket, szintugy az interpellációkat és a дума üléseinek incidenseit és azt a benyomást nyerte, hogy a дума feloszlására vagy mellőzésére irányuló intrikák sikere minden kétséget kizárólag alapatlannak látszik.

A francia szenátusi választások. A szenátusi választások végeredménye a következő: megválasztott 19 balparti republikánus újra, 7 ujonnan, 19 radikális újra, 12 ujonnan, 15 szocialista radikális újra, 15 ujonnan, 1 független szocialista ujonnan, 6 haladó republikánus újra, 4 ujonnan, 4 konzervatív újra, 1 ujonnan összesen megválasztottak 103 szenátort, köztük a kamarának 24 tagját, 20 kilépő szenátor megbukott. A minisztérium hívei 15 mandátumot nyertek.

A perzsa forradalom. Az ispahani zavargásokat a lakosságnak a kormányzóval szemben táplált ellenséges érzülete, valamint utóbbi által kivetett adók idézték elő. Néhány nap előtt több lelkes és kereskedő a fenyegető veszély elől az angol konzulátuson akart menedéket keresni, ide azonban a bejáratot elzárták előlük. A baktarik és a katonaság közti harcok eredményéről még nincsen semmiféle hír. Előbbiek hír szerint az összes bazárokat kifosztották. A kormányzó a brit konzulátuson van. Az orosz és angol követ sürgősen interveniáltak a kormányznál és felelősöknek mondták ki polgártársaik életeért és vagyonáért.

Az orosz terroristák. Pétervári táviratok hírlük, hogy az orosz terrorista elemek megint erősen mozgolódnak. Sokféle jelből arra lehet következtetni, hogy összekövés volt Czarszkoje-Szelóban a cár és az uralkodó család tagjainak élete ellen s bombamerénylet készült. A terroristák most is a cár és családja életére törnek, de több magas állami méltóságot is halálra ítéltek. A Newski Prospekti közepén, a Central-kávéházban szombat éjszaka történt bombarobbanás ezzel az összekövésével függ össze.

A dél-olaszországi pusztulás.

— Távirati tudósítás. —

Lassan-lassan a maga komorságában kibontakozik teljes képe annak a rettenetes katasztrófának, amely Dél-Olaszországot sújtotta és az egész birodalmat gyászba döntötte. A mentőcsapatok beljebb és beljebb hatolnak a romhalmazokba és a nyugodtabb szem most már jobban áttekintheti a pusztulást. *Messinában a pusztulás leirhatatlan.* Magánházak, templomok, kaszárnyák romokban hevernek és a törmelékkel alatt holtan az emberek. Földönfutóvá lett az egész környék és inségkenyéren tengődnek, akik pusztá életüket kimenthették a veszedelemből.

A helyzet Messinában.

Messinában eloltották a tüzet és most fokozott erővel dolgoznak a romhalmazok szétbontásán. Az újabb földlökések megszűntek, de azért a helyzet még mindig veszélyes, mert a megrepedt házfalak egyre-másra omlanak össze, megsebesítve a mentőlegénységet. Messinában még mindig nincsen elegendő élelmiszer. A sebesülteket kereskedelmi és hadihajókra teszik és úgy szállítják őket Nápolyba, Palermo-ba. *Elena* királyné megjelent a „Szlava” nevű orosz cirkálóhajón s leirhatatlan izgalmokban könyektől elfojtott hangon ezekkel a szavakkal fordult a „Szlava” parancsnokához:

— Nem mint királyné, nem mint montenegrói hercegnő: mint egyszerű asszony könyörgök önnek, tegyen meg a szerencsétlenekért mindent, amit csak lehet.

A jelenet az összes jelenvoltagek kifejezetlenül megindító hatást tett.

Heléna királyné Messinából kétszer táviratozott a Vörös Kereszt-Egylet vezetésének és azt az utasítást adta, hogy minden rendelkezésre álló orvosság- és kötszeranyagot küldjön Messinába, mert a szerencsétlenség határtalan.

Messinában a romok közül még mindig hallani a sebesültek jajkiáltásait. Ebből azt következtetik, hogy még mindig sok sebesült van a romok között. Hivatalos statisztika szerint tegnapig olasz hajók ezerkétszázkilencz német hajók kilencszáz és orosz hajók nyolcszáz sebesültet szállítottak.

A messinai helyőrség veszteségéről a következő statisztikát állították össze: A 83. gyalogezredből egy ember híján mindenki elpusztult. A 22. gyalogezredből az 1., 2., 3., 4., 9., 10. és 11. század legénysége vesztette életét. A 89. gyalogezredből csak tíz altiszt menekült meg. Azonkívül elpusztult a rendőrség legénysége, a városi tisztviselők és a közsegélytanácsosok csaknem kivétel nélkül.

A messinai orosz konzul családjából csak az a konzul neje maradt életben és ő is súlyosan megsebesült. A messinai érsek, akiről azt hitték, hogy meghalt, szintén él. Rettenetes kalandját ő maga a következőképpen beszéli el: — A katasztrófa pillanatában a kápolnában voltam. Amikor el akartam távozni innen, észrevettem, hogy az összes kijáratok el vannak torlaszolva. Térdre borultam a Szent-háromság képe előtt és ebben az állapotban maradtam, miközben minden pillanatban vártam a halált. Elmult egy éjszaka s én a következő napot is így töltöttem imádkozva, amikor titott a menekülés órája.

Az érseket egyházi ornátusban lették meg a romok alatt. Amikor kijelentette, hogy ő a messinai érsek, senki sem akart hitelt adni szavának s egy megőrült szolgának tartották.

A római lapok rémes részleteket közölnek a Messina romjai között garázdálkodó fosztogatók tetteiről. Tegnap *nyolcz rablót lölettek agyon a katonák.* Két más rablót orosz matrózok végeztek ki. Angol matrózok elfogtak egy rablót, aki éppen meg akart ölni egy súlyosan sebesült embert. A rablót azonnal a falhoz áll-

ították és agyonlőtték. A katonák nagy komolysággal teljesítik hivatásukat. Messina harminczhat óráig teljesen a rablók kezében volt. A csőcselék jobbra a szomszédos falvak lakossága, amely a dus zsákmány reményében lepte el Messinát. Ha elfogják őket, fatalista nyugalommal adják meg magukat sorsuknak. Reggión is hasonló a helyzet. Ott valóságos harcok folynak a fosztogatók és a katonaság között s a harcokban több katona elesett.

Mi lesz Messinával?

A Tájéblattnak Messinába küldött tudósítója jelenti tegnapi kelettel: A katonai és polgári hatóságok fejei tanácskozást tartottak, amelyen az angol és orosz hajóraj parancsnokai is részt vettek. A tanácskozáson azzal a kérdéssel foglalkoztak, hogy *mi történjék Messinával.* A romok eltakarításának eddig követett módja nem volt gyakorlatias. Egyre beomlanak a házak és romjaik alá temetik a mentőket. A rabló csőcselék nem lehet kiirtani. Sokan közülük katonai egyenruhát szereztek és így folytatják a fosztogatást. Tegnap elfogtak egy rablót, akinél nyolcvan órát és gyűrűt, valamint egy levágott gyűrűs ujjat találtak. A százhuszezer holttestet teljes lehetetlenség eltemetni. A romok között mindig újra tűz támad. Foglalkoztak azzal a tervvel is, hogy a várost ágyúkkal össze fogják lövetni, miután minden élő embert kimentettek. Még egyre találnak élő embereket a romok között, de a mentés a legnagyobb nehézségbe ütközik. A megmentett emberek közül sokan a rettenetes szenvedéstől megőrültek és borzalmas látványt nyújtanak. Sok száz ember éhezik. Az eltemetetlen holttestek borzasztó szagot terjesztenek.

Ezzel a tudósítással szemben áll egy jelentés, amelyet a „Magdeburger Zeitung” kapott és amely szerint a minisztertanács elhatározta, hogy újra építi Messinát és Reggiót. A tenger árja ellen nagyszabású töltésekkel akarják a két várost megvédelmezni. Az újjáépítésre egyelőre mintegy 500 millió lírara lesz szükség. Erre a célra adóemelés terveznek s a vonatkozó törvényjavaslatot legközelebb a kamara elé fogják terjeszteni.

A királyi pár.

Orlando igazságügyminiszter tegnap reggel Gaetából Giolitti miniszterelnökhöz a következő táviratot intézte: *Heléna* királyné tegnap reggel ismét az általa a *Regina Elena* nevű hajón létesített kórházba ment, ahol 200 sebesült nő és gyermek van ápolás alatt. A király egy torpedózó fedélzetén a Reggiótól 12 kilométernyire délre fekvő Pellaróba ment, amelyet előbb földrengés rázott meg, majd az ár a földdel tett egyenlővé. Itt a király a francia hajórajhoz tartozó hajóval találkozott. Megtekintette az elpusztult területeket és vigasztalta, bátorította a túlélőket. A király, aki személyesen ügyelt fel az egészségügyi és elszállítási szolgálatra s a sebesültek ápolására, itt találkozott a Brindisiből Reggióba tartó segélyosztályllyal, amelyben francia katonai orvosok voltak és azután a torpedózó fedélzetén Melitőig ment, amelyet a katasztrófa, habár kisebb mértékben, szintén sújtott.

A királyi pár ma reggel a hajóról partra ment és Rómába utazott.

Hírek Reggióból.

A reggioi katasztrófa szemtanúi szörnyű részleteket beszélnek el a pusztulásról. Az első földrengéskor egy fiatal lány az erkélyről az utczára ugrott, de ruhájánál fogva egy vasgerendán fennakadt s fejével lefelé függött négy napon át, a szél ide-oda himbálta, eső verte s csak negyednapra lehetett szörnyű helyzetéből kiszabadítani. A szerencsétlen teremtés aztán meghalt. Egy asszony a ház bedőlésekor lakásából a pinczébe zuhant, férje és gyermekei

ellenben az emeleti lakásban maradtak. Ez az asszony beszéli, hogy érezte, amikor férjének és gyermekeinek vére ő reá csepegett és hallotta nyöszörgésüket. Harmadnapra ásták ki a pinczéből ezt a szerencsétlen asszonyt, akí nevét elfelejtette és folyton azt emlegeti, hogy férjének és gyermekeinek vére hull reá.

A reggioi romok alatt megtalálták a vasuti állomásfőnök és feleségének holttestét, akik egymást átkarolva haltak meg. A *Rubattino* hajó kapitányát, mikor Nápolyba érkezett, a reggioi sebesültekkel, az ottani révkapitányságnál feljelentették, hogy kegyetlenül bánt a szerencsétlen inségesekkel. A nagy viharban a sebesültek kénytelenek voltak a fedélzeten felállított sátrakban dideregni, holott a szél elragadta akárhány sátor tetejét és a hajó 29 kabinja üres volt. Emiatt egy súlyosan sebesült 17 éves leány és több más sebesült is meghalt. A menekültek panaszaira a kapitány azt felelte, hogy nem kapott parancsot felettes hatóságától, hogy hol helyezze el a sebesülteket.

Segélyakezió.

A római központi segélybizottság este a konzulátuson gyűlést tartott, amelyen Giolitti miniszterelnök a kormány tevékenységéről számolt be, a mely azonnal a katasztrófa hírére minden szükséges intézkedést megtett. Csodálkozással szólott a király, a királyné, az anyakirályné és a herczegek önmegtadadásáról és utalt a külföldi államok nagy részvétre. Ezután a központi bizottságnak a kormánybizottsággal való együttes munkáját illetőleg állapodtak meg, hogy a segélynyújtás szervezése egységesebb, gyorsabb és hatásosabb munkálkodást tegyen lehetővé.

A „Tribuna” dicséri a kormány gyors és körültekintő munkáját, amelyvel a fájdalmas, előre nem látott, leirhatatlan katasztrófa menekültjeinek és sebesültjeinek segítséget adott és kifejti, hogy legközelebb a parlamentet rendkívüli ülésre egybehívják, hogy az elpusztult helységek lakosainak segítségére törvényes intézkedések tételessen. A lap kijelenti, hogy a kormány a szükséges pénzkidadásokra a költségvetési fölösleget fogja fölhasználni.

Giolitti miniszterelnök a „Stampa” levelezőjével folytatott beszélgetésében azon reményének adott kifejezést, hogy a károsultak javára indított segélyakezió teljesen eléri célját. Két-három nap alatt a kormány négy nagy kereskedelmi hajót állított szolgálatba, a menekültek szállítására. A kormány intézkedéseinek elbírálására szem előtt kell tartani, hogy a kormány későn értesült a katasztrófáról, és az elpusztult területen nehéz volt a szükséges berendezések előállítására. Ily nagyarányú katasztrófára sohasem lehetett az ország elkészülve, s így a segélynyújtást előről kellett szervezni, ami elég gyorsan történt. A miniszterelnök kijelentette, hogy Orlando igazságügyminiszter értesülései szerint, a sziget lakosságának fele vesztette életét. Az eddig megtalált holttestek száma nyolcvanezer. Igen nagy az a veszély, hogy a tetemek rothadása következtében járványos betegség jelentkezik. Messinában három kilométer kerületű területen ezer és ezer holttest fekszik. Ennek megakadályozására megfelelő intézkedéseket kell tenni, mire névze a közegészségügyi osztály javaslatait várja. Mindenesetre biztos, hogy a messinai romokhoz 6 hónap előtt nem lehet nyulni. A kamarát haladéktalanul egybehívják, hogy a sújtott területek lakosainak segélyezésére törvény hozassék. E törvényjavaslat különösen a lakosságnak adandó pénzhitelre vonatkozik. Emiatt az olasz adófizetőknek nem kell aggodniuk, mert az államnak 36 milliónyi feleslege van, amely összegből 30 milliót fognak a segélyakezióhoz igénybevenni. Giolitti ezután csodálattal adózott az ország nagy áldozatkészségének, és a mentők önmegtadadásának, és kijelentette, hogy éppen veszély idején tűnik ki a népek nagysága.

A trieszti városi tanács ma egyhangulag elhatározta, hogy az olaszországi katasztrófa áldozatainak 30.000 koronát küld táviratilag Giolitti miniszterelnökhöz.

Az osztrák kereskedelmi és ipari hitelintézet trieszti fiókja a katasztrófa áldozatainak javára 10.000 koronát szavazott meg.

Konstantinápolyból és egész Törökországból szüntelenül folynak a részvét- és rokonszenvnyilvánítások a szicíliai katasztrófa alkalmából. Gyűjtések és jótékonycselekedések által mindenféle segélyakciókat indítanak.

Ma reggel megjelent a budapesti olasz királyi főkonzulátuson *Szmrecsányi v. b. t. t. József* főherceg főudvarmestere és átnyújtott József főherceg és Augustia főhercegnő nevében 2000 koronát a szicíliai károsultak javára.

A budapesti olasz királyi főkonzulátushoz a szicíliai és kalábriai földrengés áldozatai számára újabb a következő adományok folytak be: *Dessewffy Aurél* gróf, a főrendiház elnöke 400 K, *Ernusz Kelemen* főrendiházi tag 100 K, Szeged város közönsége 2000 K, *Basler János* 50 K, *Háj Ede Mór* (Ibafa) 2 K, *Ibrifmanics Péter* 2 K, *Kerekgyártó család* 5 K, *Weggy Lambrecht Bertalané* 5 K, *Seifert Henrik* 50 K, az „Economus” kolozsvári hitelintézet 100 K, *Festetics-Pálffy Fanni* grófné 200 K, *Weiss Manfréd* 500 frank, *Tóth Sándor* 20 K, *Rózsahegy Gyula* kanonok 20 K, *Duschek Oszkár* 10 K, a Budapesten tartózkodó olasz honosok részéről *Pini Enrico* 4 K, *Carboni Giovanni* 4 K, *Serafini Serafino* 5 K, *Levi Cesare* Ganz-gyári mérnök 10 K, *Smeraldi Cesare* 5 K. Az egész gyűjtés eddigi összege 5132 K és 600 frank.

A szicíliai földrengés áldozatainak szerencsétlensége a magyar társadalom köreiben is mélyéget keltett s az egész társadalomban fölébresztette azt az elhatározást, hogy Magyarország is tőle kitelő áldozatkészséggel vegye ki részét a segítő mozgalomból. Ez a mozgalom már meg is indult: a kormány és a társadalomnak együttes eljárása s a Szicíliai Segítő Bizottság megalakulása biztosítva van. A mozgalom megindításának támogatását kérő felszólítását a kormány a legnagyobb rokonszinnel fogadta s *Wekerle Sándor* miniszterelnök és *Kossuth Ferencz* kereskedelemügyi miniszter a bizottság védnöki tisztségét elfogadták és az egész mozgalom tevékeny előmozdítására ígéretet tettek. *Kossuth Ferencz* már is gondoskodott arról, hogy a bizottság a társadalom minden rétegének bevonásával alakuljon meg s örömmel vette tudomásul, hogy az *Othlon Hirlapírók Köre* és a *Budapesti Újságírók Egyesülete* a mozgalomban való értekezési részvételét határozta el, valamint hogy *Durazzo Károly* mári, budapesti olasz konzul kormány nevében készséggel ajánlotta fel közreműködését. A befolyó segélyösszegeket a Magyar Általános Takarékpénztár (József-tér 14. szám) gyűjti, mely minden díjazás nélkül vállalkozott a pénzeljárás teendői ellátására és több tisztviselőjét a bizottság rendelkezésére bocsátotta.

Szeged halála.

A délolaszországi földindulás borzalmai emlékeztetbe idézik a szegedi nagy árvíz katasztrófát. Olaszország akkor 150.000 líra adománnyal segélyezte Szegedet. A hullámsírból feltámadt város lakossága nem felelte el az olasz nemzet szimpátiáját s a pár évvel ezelőtti földrengés alkalmával „Pro Calabria” jelszóval akciózt indított és jelentékeny összeget juttatott Olaszországba. Most megint árt dr. *Lázár György* szegedi polgármester a tanács, hogy Szeged városa elsőnek álljon az adakozók sorába ebből az országból. A tanács szombat délelőtt rendkívüli ülést tartott és a messzinai, valamint a reggio di calabriai földönfutók segítésére kétezer koronát szavazott meg.

A polgármester a tanács nevében a következő levelet intézte a budapesti olasz főkonzulhoz:

„Főméltóságú herceg, főkonzul ur! Szeged szabad királyi város közönsége mely részvétellel értesült azon megrendítő elemi csapásról, mely sok ezer áldozatot kívánt a kiváló olasz nemzetől s rövid pillanatok alatt semmivé tette százazrek reményét, évszázadok munkája eredményét.

Szeged közönségét annál közelebből érinti a szerencsétlenek szomorú sorsa, mert hisz három évtizeddel ezelőtt ezt a várost is eltörölte a szennyes ár s akkori szerencsétlenségünkben a nemes olasz nemzet az első között sietett segélyünkre a könyörület és emberszeretet fillérelvel.

Őszinte hálnk és a derék olasz nemzet szerencsétlenségével való együttérzésünk indit bennünket arra, hogy közpénztárunkból 2000 koronát

nát főméltóságodnak följajnlunk oly kéréssel, hogy azt a szerencsétlenség áldozatainak segélyezésére fordítani méltóztassék. Legyen szabad egyszersmind Főméltóságod előtt kiváló tisztelünket tolmácsolnunk.

Szeged, 1909 január 2. *Lázár György* s. k. kir. tanácsos, polgármester.

A főrendiház elnöke az olasz miniszterelnökhöz.

Gróf Dessewffy Aurél, a magyar főrendiház elnöke a messzinai földrengés alkalmából *Giolitti* olasz miniszterelnökhöz a következő részvétsürgönyt intézte:

Nagyméltóságú *Giolitti* miniszterelnök urnak, Róma.

Engedje kifejeznem a magyar főrendiház nevében legőszintébb és legmelegebb részvétünket ama borzasztó szerencsétlenség felett, mely az önök szép országát sújtotta. *Gróf Dessewffy*, a magyar főrendiház elnöke.

Az Adria tengerhajózási társulat jelentése.

Az Adria társasághoz ma érkeztek meg az első levélbeli jelentések a földrengésről *Catániából* és *Palermóból*, továbbá azoknak a gőzöseknek parancsnokaitól, melyek Messina környékén tartózkodtak. Ezek a jelentések megerősítik a korábbi jelentést. Az első jelentés a következőkben számol be:

A katasztrófa idején a *Mallekovics* összetűzőtt egy angol gőzessel, ami a nagy tengerrengésnek volt a következménye. A hajó könnyebben sérült meg, de mindamellett a gépezete működött és így az *Andrássy* gőzöst, mely szintén Messinában tartózkodott, a *Mallekovics* vontatta le a zátonyról. A mentési munkálatok végzése után, amelyben a hajónak személyzete igen tevékeny részt vett, 250 sebesültet helyeztek el a hajón, amely Messinából *Catániába* vitte a sebesülteket. Itt élelmiszereket és ivóvizet akart beszerezni, hogy azokat visszavigye Messinába a szülőkölködeknek, de *Catániában* nem kaphatott semmit és így üresen tért vissza Messinába, ahol postai szállítványt vett el és a *Nagy Lajos* gőzössel együtt *Palermóba* ment. Egy másik jelentés a következőket mondja: Az *Andrássy* gőzöst a tengerrengés hat méter magasságba emelte a tenger színéig és ide-oda hánnya a nagy hullámzás, miközben a hajó több más hajóval ütközött össze, köztük két torpedóval, végre pedig a temető mellett zátonyra került és megfeneklett. A *Mallekovics* gőzös segélyével menekőre sikerült leszábadulnia a zátonyról. A hajó csak könnyebben sérült meg. A hajó személyzete a mentési munkálatokban egész nap részt vett, részint mentőcsónakokkal szállították a sebesülteket a hajóra, ahol élelmiszerekkel látták el, a fölösleges élelmiszereket pedig egészen a szülőkölködek rendelkezésére bocsátották, valamint a rakomány nagy részét is. A hajó okmányai és irásai mind tönkre mentek, mert letétbe voltak helyezve a messzinai réshivatalnál. A katasztrófát követő napon a hajó *Palermóba* ment.

A *Buda II.* gőzös a katasztrófa napján az ide-oda hánnyódás közben több vitorlással ütközött össze. A hajó teste több helyen sérült meg és a felszerelési eszközökből is nagyon sok ment tönkre.

Az Adria-társaság három megmenekült hivatalnokán kívül megmenekült a társaságnak egy negyedik olasz hivatalnok is, aki megmenekülését annak köszönheti, hogy a városon kívül, a hegyen lakott.

Holland Sándor, az Adria-társaság főfelügyelője, aki még január 1-én ment a katasztrófa helyszínére, holnap reggel érkezik *Palermóba*, hogy a hajót javítása körül a szükséges intézkedésekről gondoskodjék.

Az Adria-társaság igazgatósága kézhírré teszi, hogy a szerencsétlenül jártak részére mindenféle adományt, egy természetbeli, mint pénzbeli adományokat elfogad és azokat ingyen szállítja el *Fiuméből* rendeltetési helyére.

A „*Zrinyi*” gőzösről, mely szintén Messina környékén volt, több napig semmi hír nem érkezett. Ma végre távirati értesítést küldött, hogy szerencsésen megérkeztek *Barryba*.

Legujabb hírek.

Róma, január 4.

Tegnap reggel Messinában újból tüzvész támadt, amely ijesztő gyorsasággal terjedt. Olyan süri füst lepte el az egész környéket, hogy lélegzeni is alig lehetett. Az állomási épület, a Banca d'Italia és a városháza romjai nagy lánggal égtek. Közben több kisebb földrengés volt, amely egynehány dűledező épületet teljesen rombadöntött.

A hatóságok hivatalosan megállapították, hogy Szicíliaában a földrengés sokkal több emberéletet követelt, semmint a legpesszimistább számítások hitték. A szerencsétlenség helyszínére küldött hírlaptudósítók is jelentik, hogy Messina és Reggio környékén még 24 kisebb város és község pusztult el. Egyre-másra jönnek a hibos hírek Calabriából és Sziciliából. *Canitellóban* ezer ember halt meg, *Galiciában* 120, *Motellában* 100, *Beclarában* 5000 lakos közül 1200 halt meg, *Jonicóban* a halottak száma 100, *San Giovanniában* 100, *Posarboinában* 100, *Saliceban* 50, *San Vecchióban* 200, *Salma-Pettóban* 200, *Villa San Giuseppeben* 600, *San Gregorióban* 50 és *Lazzaróban* 75 a halottak száma.

Rómában ma délelőtt az összes templomokban gyászistentiszteletek voltak a katasztrófa áldozatainak emlékeztetére. Különösen a Szent Péter-templomban volt az istentiszteleten nagy közönség. Itt *Mr. Capetelli* konstantinápolyi pátriárka mondott misét. Az oltár gyászdiszt öltött. A bazilika közepén számos gyertya fényével katófalk állott. A katasztrófa által sújtottak feleségélyezésére az összes templomokban, utcákon, tereken, gyűjtéseket indítottak. A polárságot fekete színű falragaszokon szölik fel az adakozásra.

Ma reggel Calabriából és Sziciliából egy vonat érkezett Rómába 400 túlélővel és sebesültevel, akiket különböző bizottság, köztük a Vatikán küldöttsége fogadott. Az illetők szármalmas külsejűek és mindennemű ruhadarabokba, többen katonai egyenruhába vannak öltözve. A pályaudvaron rokoni látásán szívzaggató jelenetek játszódtak le. Az érkezteteket kórházakban s magánházakban helyezik el.

Messinában a földlökések folyton ismétlődnek és nagy rémületet okoznak. *Catániában* 1000 sebesült közül hatszázat a kórházban helyezték el. A kevésbbé súlyosan sebesülteket helyszíne miatt fogházakba internálták. Hét sebesült meghalt, három megőrült. A *Catániába* érkező menekültek száma rendkívül nagy. *Faranda* képviselő, aki Messinába érkezett, kijelentette, hogy Messinának újra fel kell épülnie. *Faranda* táviratban értesítette *Giolitti* miniszterelnököt, hogy *Luigi Fulci* képviselő, a kerületi főtanácsosok az összes életben maradt főtanácsosokat január 6-ára a messzinai pályaudvarra gyűlésre hívta egybe, hogy a messzinai közigazgatási hatóságok reaktiválják.

A *Stefani*-ügynökség külön tudósítója, aki gyalog *Reggio*ba érkezett és a segélyakció szervezése után az első vonattal ide visszajött, jelenti, hogy a város reménytelen képet nyújt. A rossz szag elviselhetetlen. E hónap 2-án déltán 2 órakor az első vonat 2500 túlélővel elindult. A vonat szomorú látványt nyújtó területen haladt át. Mindenütt a katonák vesznek részt a segítésben és a halottakat a tengerpart közelébe viszik, hogy ott eltemessék. Az ut mentén hordágyak vannak felállítva, amelyekben sebesülteket helyeztek el. *Lazzaróig* egész éjjel kellett utazni. A vonat 3-án délben ért *Catanzaróba*. A túlélők *Nápolyba* utaztak tovább. *Miszaki* csapatok kezdtek meg a megrongált házak lebontását. Az élelmiszer bőséges mennyiségben áll rendelkezésre. A kiosztás nyugodtan megy végbe. A lakosság nyugodt. A földkéreg számos hasadást mutat.

A „*Corrie della Sera*” külön tudósítója, aki *Bagnaró*ból gyalog ment át *Reggio*ba, egy jelenetet ír le, amelynek *San Giovanniában*, a még néhány nappal ezelőtt virágró városkában volt szemtanuja. Az utcákon mindenféle hullák feküdtek, amelyek már omlásnak indultak. Egykedvűen a nagy fájdalomtól és ijedtségtől elomlott érzékekkel ültek köztük a sebesültek, míg néhány más életben maradt ember azzal

volt elfoglalva, hogy egy egész sereg kiéhezett kutyát távol tartson és elriasszon. A kutyák ismételten a hulláknak estek és apák, anyák, fiúk egyaránt nekik támadtak a hosszú bójtól szinte dühöngő állapotoknak, amelyek csak akkor huzódtak vissza, amikor egy párat közülük agyonlőttek. Az emberek az agyonlőtt kutyákat a tüzre tartották és azután félig nyers állapotban hihetetlen mohósággal megették.

Róma, január 4.

Ma délután a földrengés-katasztrófa sok sebesültje érkezett ide, kiket a Vatikánban levő Szt. Mártha-kórházban helyeztek el. Palliza alprefektus és msgr. Misciatelli személyesen vezetik a szolgálatot és támogatják a sebesülteket. Merry del Val bíboros államtitkár röviddel érkezése után meglátogatta a sebesülteket. Látogatása közben jelent meg Natan polgármester, a szabadkőművesek volt nagymestere és bejelentette magát msgr. Misciatellinél, ki eléje sietett és a terembe vezette, ahol a bíboros államtitkárnak bemutatatta. Natan és Merry del Val néhány szívélyes szót váltottak egymással. A menekülők és sebesültek ápolásának költségeit a pápa viseli.

Washington, január 4.

Az országgyűlés mindkét háza megszavazta a Roosevelttel üzenetében kért 500.000 dollárt a délszlországi földrengés károsultjai számára.

Az alkoholizmus ellen.

Sanatorium az alkoholisták gyógyítására.

Budapest, január 4.

Az alkoholizmus az emberiség legnagyobb ellensége, melylyel szemben az állami és a társadalmi élet minden faktorának össze kell fognia. A magyar mánáshölgyek részéről indult ki a kezdeményezés arra, hogy a magyar társadalom ebben az irányban is megtegye a maga kötelességét. A gróf Csáky Albinné és gróf Apponyi Albertné vezetésével működő közjótékonyági egyesület gyűjtést indított, hogy alkoholbetegek részére sanatóriumot állíthasson fel. A gyűjtés eredménnyel járt és január másodikán a közoktatásügyi kormány támogatásával Rákospalotán már meg is nyílt az első sanatórium. A közoktatásügyi kormány ugyanis Náray-Szabó Sándor miniszteri tanácsos közbenjárására kibérelte a rákospalotai Ampell-villát.

A villát, amely a rákospalotai villamos végállomása közelében, százados fákkal teleültetett park közepén épült, jelentékeny fáradsággal és nagy gonddal átépítették a sanatórium céljaira s egyelőre tizenkét beteg részére rendezték be. Összesen négy betegszobával tizenkét ágygyal. A betegek a sanatórium gondnoka és dr. Weisz Miksa rákospalotai orvos ügyel fel. Kívánatos és óhajtható, hogy ezen a téren ne maradjunk meg a kezdetnél, hanem minél több alkoholelles sanatóriumot létesítsünk, amelyekben az alkoholnak szerencsétlen betegek a megfelelő gyógykezelés után visszaadhatók legyenek a társadalomnak.

Míg ez megtörténhetik — jelentékeny újabb anyagi áldozatokról lévén szó — gróf Andrássy Gyula belügyminiszter, aki lelkesen fölkarolta a mozgalom ügyét, rendelet útján intézkedett arról, hogy ezen a téren egyelőre az elmeorvosintézetek gondoskodjanak az alkoholistákról. A rendelet szövege a következő:

„Az alkoholizmus ellen való védekezés nagy fontosságától indítva és az államháztartás betegápolási költségeinek csökkentése érdekében elrendelem, hogy az állami elmeorvosintézetek, mint az alkoholizmus áldozatainak megmentésére hivatott tényezők, az iszákosok gyógyítását különös gondjuk tárgyává tegyék. E célból szükségesnek tartom, hogy az intézetek orvosai az ápolószemélyzetnek alkoholelles oktató előadásokat tartsanak s nekik a szesz italok élvezetétől való teljes tartózkodást ajánlják. Minthogy pedig az eddigi élelmezési rend szerint könnyen megtörténhetik, hogy az ápolóknak adni szokott szesz italokhoz iszákos, epileptikus, vagy általában intézeti betegek is hozzájut-

hatnak, minthogy továbbá az ápolói szolgálat a legnagyobb fokú állandó éberséget, önuralmat és a legjobb példaadást követeli, a szeszital-illetményeket megszüntetem, úgy hogy az elmeorvosintézetek tisztviselői, alkalmazottai, az ápolók, házielöldek és szolgák készpénzben kapják italjáraadóságaikat. Az elmebetegek körállapotára nézve a szesz italoktól való teljes tartózkodás lévén kívánatos, egyúttal arra is felhívom, hogy a szeszitalok étlapi rendelkezését szüntesse meg és gondoskodjék arról, hogy az elmebetegek sem mulatságokon, sem ünnepeken, sem más alkalmakkor szesz italokhoz ne jussanak.“

Rablógyilkosság a postán.

— Két halott, egy sebesült. —

Budapest, január 4.

Véres rablógyilkosság híre futott végig a fővárosban vasárnap reggel és mindenféle nagy megdöbbenést keltett. A rablómerényletnek egy áldozata is van, aki négy gyermekes családapa. Hivatalos működése közben érte utól szörnyű végzete. A székesfehérvári 2. számú postahivatalban, ahol a rablógyilkosság történt, eleinte néma megdöbbenést keltett a rabló megjelenése, Kiss Zoltán, postatiszt meggyilkolása azonban egyszerre felkeltette a többi megtámadottban az életösztönt, rávetették magukat a gyilkosra és véres dulakodás után, a szó teljes értelmében szíjjeltépték. A rablógyilkos, Kern István, volt csendőr és javítóintézeti szolga, így elkerülte tehát az igazságszolgáltatás megtorlását, de egyszeriben példásan meglakolt állatias gaztetteért. A véres küzdelemben egyébként Berényi István postaszolga is halálos sebeket kapott.

Nyirkos, vasárnapi hajnalon történt ez a borzalmas rablótámadás, mely valóban hajmeresztő részletekkel szolgál. A gyilkos, aki már nem kezdő, raffináltan eszelte ki támadását, melyet hihetetlen vakmerőséggel hajtott végre. Majd hatvanezer korona volt már a táskájában, a nagy összegnek azonban semmi hasznát sem fogja venni.

A veszedelmes gonosztévő most a fölismerhetetlenségig szétroncsolt tagokkal fekszik a székesfehérvári halottaskamrában, ahol már csak a felesége ismerte fel. Az aszsony nyomban letartóztatták, mert alapos gyanu merült fel, hogy tudott a gyilkosságról, amit egyébként a kis leánya a szemébe mondott.

A borzalmas hajnalról részletes tudósításunk a következő:

Hol történt a gyilkosság.

A székesfehérvári pályaudvaron van az állomási főépülettel kapcsolatban a második számú postahivatal, ahol éjjel-nappal állandóan teljesítenek szolgálatot. Szombat este 8 órakor Kiss Zoltán 39 éves posta-egédellenőr és Schmidt Ferenc 22 éves postasegédtszveték át a szolgálatot hivatalnoktársaiktól. Velük voltak Berényi István és Szajkó József postaszolgák. A postahivatal, mely az állomási épület keleti szárnyában, a fedett esernyőkön kívül van, három kis helyiségből áll. A pályaudvarra nyíló ajtón keresztül a raktárhelyiségbe lehet jutni, innen egy ajtó nyílik a hivatalos helyiségbe, ahol Morze-féle távirógéppel dolgoznak. Ebből a helyiségből nyílik egy kis fiülke, amelynek egy vaságy és egy álló íróasztal az egész butorzata. Ebből a fiülkéből egy ajtó szolgál az utcára. Ezen az ajtón keresztül, mely éjjelre vasrédővel van elzárva, juthat be a közönség nappal a postahivatalba. A gyilkosság a posta hivatalos helyiségében történt, míg a gyilkost a kis fiülkében verték agyon, ahova rettenetes küzdelem közben jutottak.

A rablótámadás.

Kevéssel éjjeli 12 óra előtt rendes időben robogott be a székesfehérvári állomásra a Budapest felől jövő személyvonat, mely rendszerint nagy postaszállítmányt szokott hozni. A vonatot a két postaszolga és Schmidt Ferenc postatiszt várta. A csomagokat és a két pénzeszsákot kézikocsira rakták és beszállították a hivatalba. Ott aztán mintegy másfél órai munkát ad a személyzetnek az érkezett szállítmányok osztályozása és irányítása. Eppen elkezdtek a munkával s mind a négyen lepihentek, mert hajnali ötödfél óráig nincs dolguk, csak akkor érkezik be Nagykanizsa felől a postavonat, mely újabb munkát ad a postásoknak. A két szolga a raktárhelyiségben pihent le, Schmidt Ferenc a hivatalos helyiségben kifeszített vaságyra dőlt és Kiss Zoltán a legbelső fiülkében szunnyadt el. Hajnali kettőfél óra volt, amikor Berényi István szolga éppen bezárni készült a pályaudvarra nyíló ajtót, amikor hirtelen egy marczona alak lépett be. Fél arczám sárga bőralarc volt és állán fekete szőrből készült, fölcsatolható álszakált viselt. A haramia tetőtől-talpig föl volt fegyverkezve; vállán egy lovassági karabély csüngött, kezében hatalmas tizenkét milliméteres revolvert szorongatott, melyet neki szegezett a megrémült szolgának. A haramia oldalán még két revolver függött. A szolga rákiáltott a belépőre:

— Mit akar itt??

— Hallgass! Egy szót se! — kiáltotta a gonosztévő — mert meghalsz. Pénzt ide, ha kedves az életed.

Berényi befelé menekült a hivatalos helyiségbe, ahová akkor már a másik szolga Szajkó József befutott.

— Rablók! — kiáltotta Berényi többször. A zajra előbb Schmidt riadt föl és befutott a fiülkébe, azután Kiss Zoltán ugrott ki az ágyból, ahová kevéssel előbb ruhástól dült le.

— Ide a pénzt, mind, mert meghaltok — kiáltotta a haramia, aki válláról levette fegyverét és maga elé helyezte az asztalra. A két tisztviselő nem ellenkezett. Schmidt Ferenc kinyitotta a vasrédőnyel lezárt szekrényt, ahol a pénzesleveleket őrzik és huszonhárom darab pénzeslevelet, mely ötvennyolcezerhat száz koronával volt megterhelve, odatett a rabló elé. A rabló erre lekasztott a válláról egy nagy börtarisznyát, amelyet a csendőrök viselnek és átadta Kissnek, hogy rakja bele a pénzesleveleket. Kiss ellenkezés nélkül teljesítette a rabló kívánságát, aki ezalatt odaszólt neki:

— Hiába is ellenkezétek, mert az egész hivatalt körülvevtek társaim, innen senki fia el nem menekülhet. Ne gondoljátok, hogy olyan vagyok, mint az upesti rabló.

Mikor Kiss berakta a pénzesleveleket, a rabló a gazdag zsákmányt tartalmazó táskát a nyakába akasztotta és rákiáltott Schmidtre:

— Most nyisd ki a Wertheim-szekrényt!

— Azt nem lehet, — felelte a tisztviselő — mert ellenzárral van ellátva s csak egyik kulcs van nálam.

A rablót a válasz, úgy látszik, megnyugtatta, mert nem kérte többé a kassza kinyitását.

Agyonlőtt tisztviselő.

Amikor a pénz már a táskában volt, ráparancsolt Berényire, hogy akassza a nyakába. Berényi engedelmessékedett. Most hátrálva az ajtó felé közeledett a rabló és megegyezően figyelmeztette a megrémült embereket, hogy ne merjenek moccanni. Mielőtt azonban ki lépett volna, zsebéből revolvert vett elő és Kiss Zoltánnak szegezte. A fegyver elsült és a golyó Kiss homlokán talált. A szerencsétlen ember egy jajszó nélkül, holtan bukott a földre.

Ezzel azonban nem elégedett meg a gyilkos. Még három lövést tett. A jelenlevők beszorultak a legbelső helyiségbe, ahova a gyilkos is követte őket. Innen már nem volt menekvés. A rabló újból lövöldözni kezdett. A golyók közül kettő Berényit érte.

Véres dulakodás.

Berényi megtántorodva lerogyott egy székre, végső kétségbeesésében azonban felülkerekedett az életösztön:

— Egy életem, egy halálom! — kiáltotta s hirtelen legugrolva, fejével neki rohant a haramiának. Abban a pillanatban ismét lövés dördült el s a golyó Berényi jobb vállát furta keresztül. A lövés oly közlől történt, hogy a ruhája tüzet fogott; Berényi visszanyerte lélekjelenlétét, mint egy megszabott vad, iszonyu erővel rohant támadójára, aki megtántorodva hanyatt vágódott a nyitott vaságyon! Ezt az alkalmat felhasználva a másik szolga, Szajkó József, segítségére sietett társának. Most már ketten fejtettek ki elkeseredett küzdelmet a rablóval, aki eközben egy kisebb revolverrel még három lövést tett a szolgálakra. A lövések egyike Berényi szolgát a balvállán is megsebezte.

A rettenetes dulakodás percekig tartott, miközben mindannyian a földön fetrengve, a fülkébe jutottak. Itt sikerült Szajkónak a rabló kezéből kicsavarni a nagyobbik revolvert melylyel aztán többször fejbe sújtotta a haramiát. Majd még több ütést is mért a rabló fejére úgy, hogy egész agyveleje kilocsant s ott nyomban meghalt. A hivatalos helyiség és a fülke rettenetes képét mutatja a halálos küzdelemnek. Elöl vérben holtan fekszik Kiss Zoltán hivatalnok, benn a fülkében a gyilkos özszerencsés teteme fekszik, arczra borulva a földön. Köröskörül a falak, az ablakok vérrel vannak befeckendezve. A lövések nyomai is ott láthatók a falakon és az ablakon. Egyik golyó az ágy alá elrejtőzött Schmidt hivatalnok karját surolta és könnyebb sebet ejtett rajta.

Segítség.

A két szolga és Schmidt hivatalnok, aki most már előkerült retek helyéről, halálra váltan, tanácsalannul álltak egy darabig. Kimenni nem mertek, mert attól féltek, hogy a haramiának valóban fölfegyverkezett bűntársai vannak. Végre Schmidtnek ügyes ötlete támadt. A Morze-féle távirógépen a budapesti központi táviróhivatalba vészelt adott és jelentette, hogy rablógyilkosság történt a postahivatalban, egyúttal kérte, hogy értesítsék a székesfehérvári állomásfőnökséget, ahol a vérengzésről mitsem tudnak, pedig alig ötven lépésnyire van a tett helyétől.

A budapesti táviró központ azonnal továbbította a rémes értesítést a székesfehérvári állomásnak, ahonnan Adler Lajos forgalmi tiszt nyomban nyolcz vasuti munkással a postahivatalba sietett. Csak ezután értesítették a rendőrséget és a mentőket. Hajnali harmadfél órakor érkezett meg Simon Sándor helyettes rendőrkapitány, dr. Bierbauch Viktor városi tiszti főorvos, Liszt Ferenc rendőrbiztos és több rendőr. Kévéssel utóbb érkezett Sárkány Ferenc vizsgálóbíró is és Rostaházy János postafelügyelő, a székesfehérvári postahivatal vezetője. A főorvos mindenekelőtt konstataulta, hogy Kiss Zoltán ellenőr és az addig ismeretlen rablógyilkos halott. Majd bekötötték a súlyosan sebesült Berényi István postaszolga sebeit, akiket a mentők a Szent György-kórházba szállítottak.

A gyilkost felismerik.

Megkezdődött a vizsgálat. Megállapították, hogy a pénz egy krajczárig megkerült. A börténka még ott volt a pénzeslevelekkel együtt az agyonvert gyilkos vállán. Megvizsgálták a haramia holttestét, de eicinte senki sem ismert rá. Ruhája zsebeiben sem találtak semmi írást, amelyből kilétét meg lehetett volna állapítani. Simon Sándor rendőrkapitány több jelből nyomban azt következtette, hogy a kegyetlen rablógyilkosságot ugyanaz követte el aki másfél évvel ezelőtt Gulner Gyula pestmegyei főispán tejeskocsisát, Molnár Jánost világos nappal Pötölle határában meggyilkolta és kirabolta. Az a Manlicher-karabély ugyanis, amelyet a haramia magával hozott, ugyanolyan golyóval volt megtöltve, mint amelyet a pötöllei rablógyilkosság színhelyén találtak. Hosszas vizsgálódás után Simon főkapitány fölismerete a halott haramiát.

— Ez Kern István, a javítóintézet szolgálója — mondta a körülállók.

Erre többen szintén Kernt ismerték föl benne. Reggeli hatodfél óra lehetett, amikor Simon Sándor főkapitány egy rendőrt küldött le a közeli javítóintézetbe, hogy megtudja, hogy Kern otthon van-e. A rendőr azzal tért vissza, hogy a javítóintézet kapusa szerint Kern István otthon van.

— Láttá Kernt? — kérdezte a főkapitány a rendőrtől.

— Nem.

— No, hát menjen vissza és nézze meg hogy valóban a lakásán van-e?

A gyilkos felesége.

A rendőr most már bement a javítóintézetbe a szolga lakására, ahol sötét szobában teljesen felöltözködve találta Kern István feleségét. Az ágyban tizesztendő leánykája aludt. A rendőr megkérdezte az asszonytól hogy hol a férje, mire azt felelte:

— Most ment ki a takarítást végezni.

A szolgát azonban sehhol sem találták. A rendőr erre kocsin a gyilkosság helyére vitte az asszonyt. Mikor megmutatták neki a halottat, megrémült s dadogva mondta:

— Ez az én uram, igen — és sírni kezdett.

Most már minden kétséget kizárva meg volt állapítva, hogy a szörnyű rablógyilkosságot Kern István, a székesfehérvári királyi javítóintézet szolgálója követte el. Az asszony a hozzá intézett kérdésekre oly ellentmondó, zavaros feleleteket adott, hogy Simon Sándor fogva tartotta, mert alapos gyanu merült fel ellene, hogy neki kellett tudnia férje gonosz szándékáról. Simon rendőrkapitány kiment a javítóintézetbe, ahol Mészáros Sándor igazgató és Demeter Gyula családfi közbejöttével házkutatást tartott Kern István szolga lakásán. Itt meglepő leltre bukkantak. Találtak nála mintegy tizenhat darab különféle finomművi fegyvert, különböző szerkezetű revolvereket és tömérédek töltést, közte sok Manlicher-töltést. Találtak továbbá párisi, londoni és berlini fegyverkereskedő cézék árjegyzékeit és leveleit, amelyekből megállapították, hogy fegyverkeresletét külföldön szerezte be.

A gyilkos multja.

A vizsgálat megállapította, hogy a pötöllei rablógyilkosságot senki más nem követte el, mint Kern István. Kern ugyanis jó ismeretségben volt a meggyilkolt tejeskocsissal, mivel naponként a postán szokott találkozni. A tejes kocsi, mint ismeretes, Manlicher-fegyverrel lőtték agyon, még pedig ugyanazzal a fegyverrel, amelyet a mostani gyilkossághoz is magával vitt. Mezerősi a föltevést az is, hogy Kern a pötöllei gyilkosság idejében szabadságon volt, tehát a déli órákban való hiánya nem tünhetett fel senkinek. Kern, aki valamikor ceendő volt, 1899-ben került a székesfehérvári javítóintézet szolgálatába. Városzerte ismert alak volt, akinek illedelmes modora, szolgálatkészsége nem sejtette senkivel a gonosztevőt. Gyanu merült fel arra nézve is hogy nyolcz esztendővel ezelőtt ő gyilkolta meg és rabolta ki a csákvári postakocsist a Bicskőre vivő országúton.

Postások részvéte.

A postatisztviselők kaszinója s a postaitiszték és szolgák országos egyesülete imponáns módon ad részvétének kifejezést a Székesfehérvárott hivatalának áldozatul esett Kiss Zoltán postasegédellenőr temetésén. A két országos egyesület a temetésén, mely szerdán, Vízkereszt napján délután fél 4 órakor lesz, körülbelül száz kartársal képviselteti magát, kik a Déli vasutról szerdán reggel a 8 órai gyorsvonattal indulnak. Az országos egyesület zászlójával és teljes zenekarával jelenik meg. A két egyesület elnöksége felhívja a postás kartársakat, hogy a küldöttségben való részvételüket a keddi nap folyamán a Budapest 6. számú postahivatallal okvetlenül közöljék.

A postatisztviselők kaszinójának elnöksége felkéri a Székesfehérvárhoz közel lévő városok, ugy-mint N.-Kanizsa, Komárom, Győr, Veszprém posta-

tisztviselőit, hogy minél számosabban vegyenek részt Kiss Zoltánnak, az áldozatul esett postasegédellenőr temetésén. A kaszinó egyébként a vízkereszt napján fél négy órakor tartandó temetésén mintegy száz taggal képviselteti magát, akik szerdán reggel 8 órakor indulnak gyorsvonattal a déli vasutról.

Kossuth Ferenc részvéte.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter amidőn tudomást szerzett a székesfehérvári postahivatalban elkövetett rablógyilkosságról, részvétáviratot küldött a postahivatalnak, melyben sajnálkozást fejezte ki Kiss Zoltán postatiszt halála felett, és megdicséri a két bátor postaszolgát.

Mint hogy ilyen eset, különösen az újpesti eset után, a pénzüzeteket igen közlől érdekli, fel-említjük, hogy a Triesti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali) pénztárhelyiségek kirablásá ellen biztosít.

EGYHÁZAK.

— (Kitüntetések a görög-keleti szerb egyházi vezetőség körében. A király gróf Zichy Aladár személye körüli miniszter előterjesztésére a szerb nemzeti egyház körül szerzett érdemeik elismerésül Gyorgyevics Miklós bródi ügyvédnek, a szerb nemzeti egyházi kongresszus világi alelnökének és Kraszojevics György karlócazi ügyvédnek, a nemzeti egyházi alapok ügyészenek a III. osztályu vas-korona rendet; Hadzsizs Antal irónak, az újvidéki szerb Matica irodalmi társaság elnökének, a Kisfeludytársaság tagjának, valamint Nedelykovics Velimir budai esperes plébánosnak a Ferenc József-rend lovagkeresztjét; és végül Dobrodolacz Illés metropolitai számtanácsosnak a koronás arany érdemkeresztet adományozta. A kitüntetések a hivatalos lap egyik legközelebbi száma közli. Gyorgyevics Miklós a legutóbbi kongresszusi ülésnek tapintatos és páratlan vezetésével érdemelte ki a kitüntetéset, Kraszojevics pedig mint a nemzeti egyházi alapok ügyésze részesült ebben a kitüntetésben. Hadzsizs Antal mint a szerb irodalmi társaság elnöke és a Kisfeludytársaságnak 1867. óta tagja a magyar irodalomnak a szerb közönség között való terjesztésével szerzett nagy érdemeket. Nedelykovics esperes plébános Bogdanovics patriarka megválasztása óta a budai püspökség ügyeit adminisztrálja, Dobrodolacz számtanácsos pedig mint a budapesti Thökölyánum számvívóségi ügyeinek vezetője érdemelte ki a királyi kitüntetését.

— (Lelkészeiktatás.) Tegnap délelőtt iktatták hivatalába Kovács Emilt, a VI. és VII. kerület református egyházközségének ujonnan megválasztott lelkészét. A beiktató beszédet Mády Lajos esperes mondotta, üdvözölve az új lelképásztort. Kovács Emil lelkész tartotta meg ezután beköszöntő beszédét, amelyben igen szép szavakkal esetezte azokat a köteleességeket, amelyek a mai súlyos felekezeti viszonyok közepette a lelkészre hármlanak. A hatalmas beszéd igen nagy hatást gyakorolt az egybegyűltekre.

TÁVIRATOK.

Az angol királyi pár Berlinben.

London, január 4. (Saját tudósítónktól.) A Daily Expressnek táviratozzák Berlinből, hogy az eddigi megállapodások szerint az angol királyi pár hivatalos látogatását február 9-ére várják Berlinbe. de ha valami okból a királyi pár el is halasztja utazását, a látogatás mégis februárban lesz.

A szobranje ülészakának meghosszabbítása.

Szófia, január 4. A szobranje ülészakát február 13-ig meghosszabbították. A szobranje karácsonyi és újévi szünete e hó 23-ig tart.

A holgár költségvetés.

Szófia, január 4. A szobranje megszavazta az 1900. évi költségvetést, amelyben a bevételek és kiadások 153,162,000 frankkal egyensúlyban állnak.

Az olaszországi földrengés áldozatainak felszegélyezésére egyhangulag 50.000 frankot szavazott meg.

Előfizetési felhívás.

Negyvennegyedik évfolyamát futja meg az „Egyetértés”, a magyar közönség legkedveltebb, legnagyobb napilapja. Csaknem félszázad éve szolgálja a magyar kultúra, a magyar nemzeti eszmények és a magyar függetlenség ügyét.

Az a hosszú ut, melyet a függetlenségi és negyvennyolcas eszmék törhetetlen kiktűzésében megtett, olvasóinak egyre bővülő lelkes tábora s azok az eredmények, amelyeket elért, igazolják, hogy ez alatt a hosszú idő alatt nemcsak Magyarország önállóságának leghevesebb előharcosa, hanem ennek a harcznak legerősebb tényezője is volt.

Az *Egyetértés* multja egyuttal a jelen programja és a jövőnek mértéke. S ahogy a multban, úgy a jövőben is pillanatig sem szünetünk meg szakadatlanul munkálkodni önálló államiságunk kiépítésén, pillanatig sem pihentünk a nagy negyvennyolcas eszmék kivívásában.

Az *Egyetértés* hirszolgálatát elsőrangú, mert úgy a hazai, mint a külföldi hírforrásokkal való összeköttetései révén a legbővebben s a legnagyobb változatossággal adja a napi eseményeket. Cikkeinket a legkiválóbb publicisták írják, rovataink bőveket és változatosak, közgazdasági, színházi híreink érdekesek és változatosak, szép-irodalmi közleményeink magas színvonalon állanak.

Az *Egyetértés* mind e kiválóságai folytán a magyar olvasó-közönség legkedveltebb lapja s ezt a szeretetet a jövőben fokozott mértékben fogja kiérdemelni.

Olvasóink az „*Egyetértés Vasárnapja*” című, gyönyörűen kiállított mellékletet is megkapják vasárnaponként. Nyolcz oldalas, számos reprodukcióval tarkított mellékletünkön előfizetőink megtalálják a hét érdekeségeit, a kül- és belföld nevezetes eseményeit. Kapnak ezenkívül elbeszéléseket, karczolatokat, színházi történeteket.

Az „Egyetértés” előfizetési ára:

Egy hónapra . . . . . 2 kor. 40 fill.
Negyedévre . . . . . 7 „ —
Félévre . . . . . 14 „ —
Egész évre . . . . . 28 „ —

Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejárt, sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár. Kedd, január 5. Róm. kat.: Simon. — Prot.: Árpád. — Görög-orosz: decz. 23. Krétai 10 v. — Zsidó: Teb. 12. — A nap két reggel 7 óra 49 perczkor, nyugszik délután 4 óra 21 perczkor. — A hold két délután 3 óra 21 perczkor, nyugszik reggel 7 óra 45 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.
A Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi kiállítása nyitva 9—3-ig. Belépődíj 1 korona. — A Műhely kiállítása az Uránia Kigő-téri szalonjában nyitva 9—8-ig. Belépődíj 20 fillér. — Állandó kiállítás a Könyves Kálmánnál (Nagymező-utca 37—39.) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Az Uj Művészeti Szalon (Keeskemeti-u. 3.) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Az Iparművészeti Múzeum kiállítása nyitva 9—8. Belépődíj nincs. — A N. Múzeum régiségtára nyitva 9—2. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10—2 óráig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10 óráig. — A Történelmi Képesarnok nyitva 10-től fél 2-ig. — A Széchenyi Múzeum nyitva 10 óráig. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Techn. Iparmúzeum nyitva 9 óráig. — A Ráth György Múzeum nyitva 10 óráig. — Az Erzsébet Múzeum nyitva 9-től fél 1-ig és 3—4-ig. — A Nemzeti Múzeum könyvtára nyitva 9—4 óráig. — Az Akadémia Könyvtára nyitva 3 óráig. — Az Egyetemi Könyvtár nyitva 9—12-ig és 3—8-ig. — A Fővárosi Könyvtár nyitva 9 óráig. — A Keresk. Múzeum Könyvtára nyitva 9—2 és 6—8. — A pedagógiai könyvtár zárva.

— **A beteg Kossuth Ferencz.** Kossuth Ferencz állapota fokozatosan javul. A beteg minisztert ma meglátogatta Müller Kálmán tanár, aki határozott jobbulást konstatait. Ma délelőtt Wekerle miniszterelnök hosszasan tanácskozott Kossuth Ferenczcel.

— **Szell Kálmán üdvözlése.** A Dunántúli Közművelődési Egyesület az újv alkalmából a következő táviratban üdvözölte megalapítóját és örökös diszelnökét, Szell Kálmánt:

A világ tele van zavarral, a föld megindul, nemzetek forroganak, új kor látszik közeledni, vas sarkakkal járva régi idők termésin. Mikor kivilágunk boldog, erős, diadalmas ujesztendőt a magyar nemzet vezéralakjainak, ha ilyen fenyegető időben nem? Nagyméltóságod ereje, szelleme, erkölce a nemzet ereje, szelleme, erkölce. Isten áldja meg és tartsa megexzellenziádat szorongatott nemzetünk számára. *Palavicini örgróf elnök, Rákosi Jenő társelnök, dr. Fodor Oszkár titkár.*

Erre az üdvözlésre Szell Kálmán Rátótról az alábbi telegrammban felelt az egyesület elnökeinek:

Azok a magas szavak, amelyekkel rólam emlékeztek, mélyen meghatóttak. Ez a szózat, melyhez magamat méltónak nem érzem, buzditani és lelkesíteni fog, fokozza igyekvésemet, acélozza erőmet, megóv a csüggedéstől a közügyek szolgálatában. Mélyen köszönöm az üdvözlést és benső szeretettel viszonozom. *Szell.*

— **Apponyi Leopoldina grófnő beszentelése.** Gróf Zichy és gróf Apponyi miniszterek, gróf Cziráky főudvarmester, herceg Windschgraetz az urakháza elnöke és a legfőbb nemesség számos képviselőjének jelenlétében ment végbe ma Apponyi Leopoldina grófnő holttestének beszentelése. A beszentelés után a holttestet a Staatsbahofra viték, honnan Eberhardra szállítják, ahol a családi sirboltban helyezik örök nyugalomra.

— **Vilmos császár egészsége.** Vilmos császár a novemberi események óta most először utazik el Potsdamból, holnap négy-öt napra Hubertus-stockba megy vadászatokra.

— **Szabó Kálmán temetése.** Szabó Kálmán országgyűlési képviselő temetése tegnap délelőtt nagy részvét mellett ment végbe Debreczenben. Jelen voltak Tóth János államtitkár, Bakonyi Samu, Marjay Péter és Sándor Pál képviselők, a debreczeni kereskedelmi kamara, az ipartestület, ipartársulatok és egyletek zászlóik alatt, Veszprémy főispán, Kovács polgármester stb. A szertartást Székely György lelkész végezte. A koporsót a koszoruk nagy tömege lepte el. A sírnál Sándor Pál orsz. képviselő az országos kereskedő szövetség, Szávay Gyula az iparkamara és Bakonyi Samu pedig képviselőtársai nevében bucsuztatta el a halottat.

— **Kihallgatás.** Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter helyett Sztérenyi József államtitkár e hónap 8-án pénteken délután öt órakor általános audienciát tart. Előjegyzések pénteken délelőtt 10—12 órakor eszközöltetnek az államtitkári hivatalban.

— **Beteg képviselő.** Szemere Miklós országgyűlési képviselő súlyos betegen fekszik Bécsben, ahol influenzából orbánczot kapott. Állapota máris jobbra fordult és közeli gyógygyulása várható.

— **Kinevezések.** Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter Dencz Adolf miniszter-segédhivatali igazgatót miniszteri segédhivatali főigazgatóvá, Uferbach Lajos, Fehér József és Altenbach Ignác miniszteri irodatisztek miniszteri segédhivatali igazgatókká, Scheel János miniszteri irodatisztek és Flaszik Károly államintézet hivataltisztek miniszteri irodatiszteké, végül Román János, Zehschmetzer Márton és Kállay István államépítési hivataltisztek miniszteri irodatiszteké nevezte ki.

— **Báró Splényi Ödön meghalt.** Vasárnapi számunkban jelentettük már, hogy báró Splényi Ödön, nyugalmazott államrendőrségi tanácsos súlyos beteg. Orvosai a baj legelső fázisában minden reményt feladtak s előkészítették a családát a katasztrófára, amely vasárnap hajnalban be is következett. Hosszu idő óta cukorbetegség gyötörte Splényi Ödönt. Kezelőorvosainak, dr. Járdán Ferencz Rókus-kórházi főorvosnak és dr. Biró Gyulának véleménye szerint azonban ezzel a bajával még hosszú életet élhetett volna. Három nap előtt azonban a beteg váratlanul gyomorfekélyt kapott, amely rövid néhány óra alatt annyira elhatalmasodott, hogy menthetetlennek tudták orvosai. A rettenetes betegség vasárnap hajnalban ötödfél órakor véget ért. Katonai pompával temetik el kedden délután három órakor a kerepesi-úti temető halottasházából. Gyászborult családját már a vasárnap folyamán elárasztották részvétáviratokkal.

Báró Splényi Ödön huszonöt év előtt, a hírhedt Thais-korszak alkonyán került a rendőrség szolgálatába. Addig katona volt. 1858-tól 1864-ig a Wallmoden-vertesezredben szolgált. Akkor szolgálaton kívüli viszonyba lépett, Kecskenémeten letette a birói államvizsgálatot, azután Fejérvármegyében szolgabíróskodott. Kevéssel utóbb visszavágyott a katonasághoz. A Ludovika Akadémia tanárává nevezték ki és ebben a minőségében egy év múlva, 1873-ban honvédszárkapitánnyá léptették elő. *Jekelfalussy* Lajos, akiről Thais főkapitány távozása után kormánybiztossá neveztek ki, előterjesztést tett *Tisza* Kálmán akkori belügyminiszternek báró Splényi Ödön meghívására a rendőrséghez. Rendőrkapitányi ranggal az akkori Hatvani-utcai Grassalkovich-házban levő főkapitánysághoz osztották be. A detektívtestület tulajdonképpeni megalapítója Splényi Ödön volt. Ő vette fel egy memorandumban a detektívtestület intézményének eszméjét, de akkor kellő fedezet hiánya miatt nem jött létre a testület. Az 1885-ik világhiállítás után, amelynek rendőri felügyeletét *Salóvay* Lászlóval együtt ő intézte, a belügyminisztériumban elővették az irattárból memorandumát s megbízták Splényi Ödönt a detektívtestület szervezésével és később vezetésével. 1904-ben megvált a rendőrségtől s nyugdíjba ment. A nemzet csalogánya, *Blaha* Lujza volt a felesége 1881 óta. Rendkívül boldog családi életet élt s valósággal imádták nejét. A házasságból nem született gyermekek. Az Országos Kaszinó egyik alapítója volt s haláláig a Magyar Vöröskereszt Egyesület fővédő-helyettese. Erdemeiért, amelyeket rendőrtisztviselői pályáján szerzett: az 1885-ik évi kiállítás után a Ferencz József-rend lovagkeresztjét kapta, 1888-ban a szerb Takova-rendet, 1890-ben *Muzaffer* Eddin perza sah budapesti tartózkodása alatt a perza nap- és orszlán-rend IV-ik osztályát, 1891-ben a szerb fehér sas-rend IV-ik osztályát, 1898-ban pedig a román korona-rend tisztákeresztjét.

— **A nagyszerb propaganda.** Dr. Gyurics Sándor grubisopoljei járásorvost a nagyszerb propaganda vádjá alatt letartóztatták és bezárolták a belovári törvényezék fogházába. — A „Novoziti” jelenti, hogy Accurti főügyész a napokban meglátogatta a nagyszerb foglyokat és kérte őket, hogy álljanak el az éhségstrájkjától, mert január 15-ig okvetlenül kézbesíteni fogják nekik a vádlevelet. A foglyok azonban kijelentették, hogy egyszer már becsapták őket, miért is tovább fognak éhezni. Grkovic János kereskedőt, aki a nagyszerb összeesküvés gyanúja alatt két hetet töltött fogságban, szabadon bocsátották, minthogy kitünt, hogy a Frank-pártiak alaptalanul vádolták azzal, hogy pénzt gyűjt a szerb önkéntesek részére.

— **Uralkodók megköszönik az újévi gratulációt.** A Corda Fratres központi bizottsága, melynek székhelye most Budapesten van, ez idén is újévi gratulációval kedveskedett amaz állam uralkodóinak, akiknek országában a szövetségnek tagjai vannak. A válaszok dr. Zsembery István ügyvéd-elnökhöz és Hindy Zoltán főtitkárhoz most érkeztek meg s ezek közül kiemeljük a következőket: A portugál király a következő táviratot küldte:

— Ó felsége a király köszöni a szíves jókívánatokat és viszont üdvözlését küldi az újévi alkalmából. De *Lavrado* marquis.

A spanyol király válasza ez:

— Ó felsége a király köszöni a szíves üdvözlését.

Torres.

A belga király:

— A király köszöni a nemzetközi egyetemi szövetség központi bizottságának az újévi alkalmából kifejezett szerencsekívánatait. A király titkára.

A román király:

— Ó felsége a királyt kedvesen érintette az újévi alkalmából kifejezett üdvözlés és engem volt kegyes megbizni, hogy őszinte köszönetét tolmácsoljam. Az udvari marsall.

A bolgár király:

— Ó felsége a király megbízott, hogy önöknek és a szövetség tagjainak legőszintébb köszönetét fejezzem ki azért a kedves figyelemért, mellyel az újévi alkalmából üdvözölni szívesek voltak. De Chinchamp.

— **Farsang.** Karneval hercege megcsörgette vidrasipkáját és bejelentette jöttét. Holnapután, Vízkereszt napján köszönt be és február 21-ig — tehát másfél hónapig — szerencsétlen becses látogatásával. Reméljük, hogy vig lesz, élénk és mulatságos. A balrendek mindent elkövetnek, hogy kezére járjanak: a jóhírnevű bálok egész sorozatának, mint a katolikus, protestáns, Széchenyi-, jogász-, lőlesész-, medikus-, gyógyszerész-bálok rendezése már meg is alakult és serényen dolgozik már előre azok sikerein. Egy esomé Alarozsólai is lesz, de nem maradnak el a kaszinók mulatságai sem, amelyek közül a mágnes kaszinó, a gentry kaszinó és a lipótvárosi kaszinó járnak elő a jó példával. Ez mind nagyon szép és dícséretes. Csak hogy a legagilisabb bárendező fáradozása is kárba veszt, ha a Karneval hercege ő fensége szeszélyes, unott, színples kedvetlen van. Reméljük a legjobbat. Ebben a földrengés háborus, merényletes, sztrájkos, fuzió és konfuzió időben jól esik felejteni. Erre pedig semmisen olyan kínálkozó hely, mint a ragyogó táncsterem, a mámorító zene és a pezsgőpalackok durrogása.

— **Castrot megoperálták.** Berlinben Castrot ma délelőtt Izrael tanár megoperálta. Az operáció igen súlyos és veszélyes volt s három és fél óráig tartott. A műtétet a bél és hólyag táján végezték. Castro az operáció után kijelentette, hogy meg van elégedve, hogy megoperálták, mert így az egész világ értesül arról, hogy nem azért jött Európába, hogy a felelősségei alól kivonja magát.

— **Földrengés Magyarországon.** Szombat este Ermszent, Kiszalud és Szentkirály községekben erős és körülbelül egy perczig tartó földrengés volt. A fali órák megálltak, a képek a falról leestek. Az emberek megrémülve rohantak ki a házakból és jó hosszú ideig nem mertek oda visszatérni, mert féltek, hogy a földrengés megismétlődik. A lakosság félelmét nagyban növelte a borzalmas következményű olaszországi földrengés.

— **A Duna befagyott.** A Duna Pozsonynál több napi zajlás után tegnap este 150 centiméter magasságnál befagyott. A víz állása ma reggel 210, este pedig 245 centiméterre emelkedett.

— **Öngyilkos urileány.** Borzasztó csapás érte Kusz Ferencz fővárosi zenetanárt és családját ma délelőtt. Viruló fiatal leányuk, a tizenöt éves Erzsébet a Ferencz-körút 20. száma alatt leugrott az udvar kövezetére és borzalmasan széjjelzúzta magát. A harmadik emeleti lakás udvari szobájának ablakából vetette le magát a mélységbe s eszméletlen állapotban került a II. számú sebészeti klinikára. Dr. Borszékly osztályán, ahol ápolás alá vették, háromnegyedtizenegy órákor kiszövedett. Az érzékeny természetű leánykát szülei megszüdték az este, mert valami rábizott dolgot nem végzett el s e miatt kereste a halált. Egész éjjel nem aludt s reggel végrehajtotta az öngyilkosság tervét. Egy papírszeletre írt valamit, de oly kuszált vonásokkal, hogy elolvasni nem lehetett.

— **Telekkönyvvezetői kinevezések.** A hivatalos lap vasárnapi száma több kinevezést közöl, melyeket az igazságügyi miniszter a telekkönyvvezetői és az irodatiszti karban eszközölt. A miniszter Moyszin Lajos borosjenői, Beronkai Károly lengyeltóti kir. járásbíró-sági, Kállay Jenő dési, Kováts Béla pestvidéki kir. törvényszéki, Péntek Lajos battonyai, Petrás József szentendrei, Darvas Béla sajszentpéteri, Lenkey László nagyrőzei kir. járásbíró-sági, Vajdita Kristóf kaposvári kir. törvényszéki, Pataky Sándor czegeledi kir. járásbíró-sági betétszerkesztő, Zsarnay Imre győri kir. törvényszéki betétszerkesztő, Bussa Ignác jászberényi kir. járásbíró-sági betétszerkesztő, Kraker Géza vágybelyi kir. járásbíró-sági betétszerkesztő, Oertzen Oszkár halmai kir. járásbíró-sági, Vándorfy Kálmán budapesti kir. törvényszéki, Teutsch Károly oklándi, Nagy Mihály rahói kir. járásbíró-sági, Zipera József nagygyimándi kir. járásbíró-sági betétszerkesztő, Krayer Károly nagykaposi, Kajaba Tihamér világi, Farkas István felsőpulyai kir. járásbíró-sági, Boeskor Antal beszteczebányai kir. törvényszéki, Egyed Jenő nagyatádi, Zsiga János makói, Németh Károly világi, Tóth Lajos ilosvai, Glatz Lajos móri, Nemes Gyula esornai, Balassa Károly algyógyi, Zentai Gyula úzkevei kir. járásbíró-sági, Banyász Zsigmond erzsébetvárosi, Kolosváry János soproni kir. törvényszéki, Toronyi Imre hódmezővásárhelyi kir. járásbíró-sági, Vajdics Dusan nagykiskindai kir. törvényszéki, Bognár Mihály csurgói kir. járásbíró-sági, Taub Gyula nagykiskindai, Fuchs Béla szabadkai törvényszéki, Kováts Antal hátszegi, Tinis József sepsi, Illésy István kújszállási kir. járásbíró-sági, Kőr Mór szentesi kir. járásbíró-sági betétszerkesztő, Fischer Dávid nagyszentmiklósi, Borsos Sándor szászvárosi, Simon Béla óbecsei kir. járásbíró-sági, Horváth Géza balassagyarmati kir. törvényszéki, Köszeghy Jenő buzásfürdői, Víz Ferencz naszói, Kiss Ferencz körösbányai, Váry Endre kulai, Wind György téti, Korbuly Béla szentesi, Kálló György nagylaki kir. járásbíró-sági, Zöld Gy. János máramaroszigeti kir. törvényszéki, Dodek János levai, Füzely György giráltyi, Hlava Rezső medgyesi, Cherven János bekési, Mintó János técsői, Németh Bertalan madosi, Kerekes Gyula óradnai kir. járásbíró-sági, Gondos Jusztin miskolci kir. törvényszéki, Szántó Gyula nagyhalmgyi, Kaba János uegyházi, Koczka Gyula nagybuttyáni, Gollner Gusztáv temesrékási, Sztankay Ádám esztergomi, Petkes László galgóczi kir. járásbíró-sági, Wagner János nagyszebeni kir. törvényszéki, Horváth Jenő fehérgyarmati, Faszinger Rezső ólublói, Truska Sándor szobránézi, Hoffmann István escajai, Friedl Frigyes bánfiványadi, Nagy Gyula salgótarjánai kir. járásbíró-sági, Pakot Lajos jászberényi kir. járásbíró-sági betétszerkesztő, Dávid József antalfalvi, Ludvig Antal siklósi, Miksa Illius alsójárai, Czuczor János nezsideri, Deák Ignác sárkányi, Radványi János erdődi, Stubenfall Kálmán mezőközsényi, Körtvélyesi Pál felsővízközi, Noesner Gusztáv gyertyoszentmiklósi, Takács Imre dárdai, Császy Miklós huszti, Kráhm László nagyajtai, Péczei Gyula köszegi, Bazsó Vince enyingi kir. járásbíró-sági telekkönyvvezetőket jelenleg alkalmazásuk helyén a IX. fizetési osztályba sorozott telekkönyvvezetőkké, Schmidt Béla tokaji járásbíró-ságnál alkalmazott betétszerkesztő irnokot betétszerkesztő telekkönyvvezetővé nevezte ki.

— **Elpusztult palota.** Ungvárt ma kora reggel gilyuladt a város tulajdonában levő Fehér hajó-épület, melynek földszintjén üzletek, két emeletén pedig lakások vannak. Az óriási épület, amely a városnak 900,000 koronájába került, 2 óra alatt teljesen elpusztult. Két század katonaság és a tüzoltóság nagy erővel dolgozik a tűz lokalizálásán. A tűz keletkezését valószínűleg rövid zárlat okozta. A tüzeset nagy fennakadást okozott, mert a Fehér hajó-épület a város legforgalmasabb helyén áll.

— **Amerikai párbaj.** Megint egy fiatal, virágzó, minden szép reményre jogosító élet esett áldozatul az amerikai párbajnak. Aradon történt, hogy tegnap este a Bensoid-gázgyár raktárirójában öngyilkossági kísérletet követett el Pothof János tizenkilenc éves műszaki rajzoló. Revolverrel a nyakába s a mellébe lött. Három levelet találtak a zsebében. Az egyiket a szüleinek, a másikat egy barátjának, a harmadikat pedig a rendőrségnek írta. Ezt a rendőrség felbontotta. A levél szövege ez:

— Egy barátommal összeszólalkoztam és emiatt amerikai párbajt vívtunk. Én huztam a fekete golyót, tehát meg kell halnom. A barátom nevét nem árulom el. Kérem ne is kutassák. Ne boncoljanak fel.

Senkisé sem sejti, hogy ki volt a boldogtalan fiatal ember ellenfele. Súlyosan sebesült állapotban szállították kórházba, ahol mind mostanáig nem lehetett kihallgatni.

— **Lepecsételt szakgyulek.** A kávéfőzők szakgyulekét a múlt hónapban a belügyminiszter felfüggesztette, mert a rendőri vizsgálat során kiderült, hogy a szakgyulekben készítettek elő az egyes kávéházak ellen annak idején történt támadásokat. Tegnap gróf Andrássy Gyula belügyminiszter újabb rendelkezése a rendőrség a szakgyulek Dob-utca 72. szám alatt levő helyiségeit, ahol a felfüggesztés óta különféle szakmák és szervezettek gyűléseztek, lepecsételte.

— **Az isztriai országos kiállítás.** Triestben tegnap az érdekelt tényezők és az előkelőségek által látogatott gyűlésen elhatározták, hogy az isztriai országos kiállítást 1910-ben rendezik Capo d'Istriában. A kiállításon Istria mindkét nemzeti-ésége résztvesz.

— **Robbanás a Hungária-fürdőben.** Nagy szerencsétlenség történt vasárnap este a nyár-utcai Hungária-fürdőben. A kazánházban felrobbant a kazán és a helyiséget tűzbe borítva, egy munkást megölt, kettőt halálosan, egyet súlyosan összeégetett. A kazánházban vasárnap este Nagy Béla fűtő, Józsa János, Verebes Ignác és Szabó András kazán-munkások dolgoztak. A kazánházból látják el gőzzel a gőzfürdőket és forró vízzel a magánfürdőhelyiségeket. Temérdek eső szállítja nagy nyomás útján a gőzt és a vizet. Tegnap este is rendesen folyt a munka, amikor 8 óra tájban óriási dörrenés hallatszott a kazánház felől s a következő pillanatban magasan lobogó lánggal csapott fel a tűz, majd a robbanás folytán sietve meggye, zuga özönlött széjjel a forró gőz és a víz a helyiségben. Pár pillanat alatt megtelt a kazánház forró vízzel. A benn dolgozó munkásokat a robbanás ereje a földhöz vágta. Szabó, Nagy és Verebes négykézláb vízszorogtak ki a folyosóra, ahol eszméletlenül összeestek, Józsa azonban már nem tudott menekülni. A detonáció zaja messze elhallatszott az épületben, ahonnan riadtan siettek elő az emberek. A gőzesapokat elzárták, majd pár percz alatt eloltották a tüzet is. Közben telefonon értesítették a mentőket, akik pár percz alatt két kocsival jelentek meg a szerencsétlenség színhelyén. A négy munkást borzalmasan összeégette a gőz és a forró víz. Mind a négyet az első segítségnyújtása után a Rókus-kórházba viték. Józsa János még az éjszaka meghalt. Nagy Béla és Verebes Ignác sérülései életveszélyesek. Nagy Béla még ma sem tért eszméletre, Szabó András állapota is súlyos. A rendőrség kihallgatta Verebes Ignácot, aki így mondotta el a katasztrófa okát: Két hónappal ezelőtt új csövekkel szerelték fel a kazánházat. Három cső-csoportot rendeztek be. Ki is próbálták annak idején, de nem a magasfokú gőzfejlesztésében, amire pedig használták. Úgy látszik, hogy gyengék voltak a csövek, mert december 24-én már történt csőrepedés, amikor Boda István munkás könnyebben meg is sebesült. Most is csőrepedés okozta a katasztrófát. A harmadik gőz-csoport egyik főcsöve megrepedt s ennek következtében állott be a robbanás. E vallo-más alapján a vizsgálóbíró vétkes mulasztást látott fenforogni és bezaratta a kazánházat, ahol holnap helyszími vizsgálatot tartanak.

— **Kisiklott személyvonat.** A ma hajnali négy órákor Nagyszébenből Fogarasra elindult személyvonat felsősebes állomás előtt kisiklott. Egy kocsizuhant a vasuti töltésről, egy másik kocs pedig a síneken keresztbe feküdt, úgy hogy a közlekedés csak négy órai késéssel és átszállással történhetett. Egy asszony súlyosan megsérült.

— **Házasság.** Hilvert Henrik Nyitrán eljegyezte Schiff Irénkét, Schiff Mór, a nagygyörgyi uradalom intőzőjének leányát.

Arm Jakab eljegyezte özv. Morgenstern Salamonné leányát, Reginát Budapesten.

Erdélyi Hugó eljegyezte Braun Jolánt Budapesten. Vasárnap kötött házasságot dr. Bárczy István polgármester előtt dr. Tószegi Freund Antal gyárigazgató Kugel Lillikével. Tanuk dr. Gráner Ernő ügyvéd és Mendl Géza m. á. v. főmérnök voltak.

Gréb Aladár gyógyszerész eljegyezte Mihályházy Margitát, Mihályházy Kálmán kir. táblai bíró és neje, szül. Illés Hona leányát Nagyvárádon.

Lichtneckert Mihály e hó 5-én a szent István bazilikában tartja esküvőjét Posszert Lidával.

Klein Sámuel Brád eljegyezte Spitz Margitát Budapesten.

Csernkovich miniszteri fogalmazó, Csernkovich Miklós horvát bányhelyettes úr, ma délben tartotta esküvőjét Kund Máriaival, Kund Jenő földbírtokos és neje Major Agnes leányával. Tanuk voltak a véglegény részéről Josipovich Géza horvát miniszter, a menyasszony részéről Szentiványi Árpád orsz. képviselő. Az esküvőn nagy és előkelő közönség vett részt.

Berkes Pongrát, dr. Berkes Sándornak, a gyulai kózkórház igazgató főorvosának leányát, eljegyezte Balás Ernő.

— **Nászajándékok.** jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művész elszertelepen, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhető be. Nagy képes album-árjegyek bérmentve küldetők.

— A pápa és környezete. Merry del Val teljes hatalmu bíbornok kivül alig van a Vatikánban egyházi, aki ne XIII. Leó és Rampolla iskolájából került volna ki. Ezekhez a pápa nem folyamodhatik. S ezért futnak össze a Vatikán összes ügyei, a lelkiek, anyagiak Merry del Val kezében. Ő kivül az egyedüli *Gaspari* kardinális ért még diplomáciai ügyekhez. A pápa legbizalmasabb környezetéhez tartozik monsignore *Bressan*, X. Pius magántitkára. A Vatikán közigazgatását mons. Bisleti látja el. A körülményes s épp oly fárasztó ceremóniák iránt a pápa semmi előszeretést sem tanusít. Előbb szokásban volt, hogy a pápát, amikor magánosztályát elhagyta, a nemes testőrség tagjai díszkíséretet alkottak körülötte. Ez a ceremónia teljesen elmaradt; a pápát, még a vatikáni parkban tett délutáni sétán is csupán *Bressan*, vagy két al-államtitkára közül valamelyik s szolgálattevő kamarása kísérik. *Bressan* és a két al-államtitkár — két fiatal veneczei pap — képezik különben a pápa asztaltársaságát, akiknek körében étkezik. Déli egy óra tájban, az audienciák végeztével, a pápa a XIII. Leó-teremből, mely fogadószobául szolgál, harmadik emeleti lakosztályába vonul, ahol régebben Rampolla bíbornok, XIII. Leó államtitkára lakott. Ebéd után egy órát szunnyad s később rendszerint rövid sétára megy, majd kis időre visszatér a fogadóterembe, ahol még egy-két püspökkel tárgyal. Csak este 6-7 óra tájban vonulhat vissza magánlakosztályába, ahol végre nyugalom várja. Itt *Bressan* jelentést tesz a levelekről, a veneczei újságokról, Treviso és Beluno helyiségekről, a szent atya régi lakhelyeiről; itt fogadja testvéreit, rokonait.

— Bomba a kávéházban. Rettenetes robbanás történt az elmúlt éjjel egy pétervári kávéházban. Egy pokolgép robbant fel, amelyvel valószínűleg egy magas állású ember ellen akartak merényletet elkövetni. Az erre vonatkozó tudósítás így szól: A szombatról vasárnapra virradó éjjel egy fiatalember, látszólag diák, a Nevski Prospekt központján felvő Czentral-kávéházban egy asztal mellett helyet foglalt és az asztalra csomagot tett. Nemsokára fölkel, hogy néhány ujságot hozzon. Időközben a pénzér fölszolgált a tehát. Véletlenül megérintette a csomagot, mely leesett az asztalról és fölrobbant. A pénzér életét veszítette, a kávéház padozata és mennyezete darabokra zuzódott. A helyiségben nagy pánik keletkezett, amelyből a fiatalember, aki a csomagot hozta, eltávozott. Azt hiszik, hogy a robbanás egy nagyrangú hivatalnok ellen tervezett merénylet megújulását jelenti. Ma reggel a Nevski Prospektben letartóztattak egy embert, aki, úgy látszik, tudott a merénylet tervéről.

— Erdőégés. Csütörtökön éjjel a belényesi hegyek közt elterülő rengeteg közepén hatalmas tűzvész ütött ki, mely elpusztította az ott felállított és iparvasutal közlekedő Bajersdorf-féle fatelepét. A tűz a telep istállóján ütött ki, amelyben közel ötven ló volt. A munkások álmukból felriaszitva, azt sem tudták, mihez fogjanak, mert a tűz oly nagy arányokat öltött, hogy az istállóhoz nem lehetett férkőzni és hamarosan átcsapott az erdőre is. Csak tizenkét lovat bírtak kimenteni az égő épületből, a többi mind odaégett. Azután ki-ki menekült, amerre tudott, mert az erdő körökörül már lángokban állt. Egészen biztosra veszik, hogy a tűz gyújtogatásból eredt. A fenei fuvarosok ugyanis, mikor az iparvasutat kiépítették, miáltal ők cselekedésüktől, boszúval fenyegették, melyet most az erdő felgyújtásával váltottak be. A pusztító tűzvész lokalizálását megkezdték, hatalmas gyűrűt írtanak a telep köré, melyet földszánczal határolnak. A belényesi csendőrség erőlyesen viallatja a gyanuba keveredett falut.

— Öngyilkos malomtulajdonos. Feltűnést keltő öngyilkosság hírére táviratozzák Békéscsabáról. *Fábrý Sámuel* földbrtokos és malomtulajdonos tegnap reggel lakását halántékán lötte magát és meghalt. Stemmiféle irást nem hagyott hátra, beteg nem volt, adósságokat nem hagyott hátra s ezért érhetetlennek tartják az öngyilkosságot. *Fábrý* hatvanöt éves volt és bátyja *Fábrý Sándor* volt békésmegyei főispánnak, az arad-csanádi egyesült vasutak vezérigazgatójának és *Fábrý Károly* országgyűlési képviselőnek. Egész Békéscsabán nagy népszerűségnek örvendett s a legutóbbi időhöz jelentékeny szerepet töltött be a vármegye közéletében.

— A debreczeni főiskolában az akadémia mindhárom fakultásán, a teológiai, jogi és bölcsészeti szakon (klasszika-filológiai és magyar-latín szakcsoportok) a beiratkozások e hó 20-án kezdődnek és 28-ig tartanak. Figyelembe vehető esetekben az akadémia igazgatója a felvételt február 8-ig megengedheti. Szegénysorsú és jó előmeneteli hallgatók bentlakást, továbbá tápintézetit és tandíjkezdményeket nyerhetnek. Eziránt való körvények január 16-ig adandók be az illető fakultás dékánjához. A tápintézetit teljes díj egy fél-évre 94 korona, azonkívül vannak ingyenes és 54, illetve 34 koronás helyek.

— Kétségbeesett anya rémtette. Kaposvárról megrázó esemény híre érkezik. Márcs Gábor nevű jádi vadőr felesége szerdán éjjel először két kis gyermekét fojtotta meg, azután mérget ivott és iszonyu kínok között meghalt. Borzasztó tragédiájának azon kétségbeesett nyomor volt az oka, mely a magaráhagyatott asszonyt sújtotta gyermekeivel együtt azóta, hogy férjét másfél évvel ezelőtt elzárták azért, mert egy vadortól lelőtt. Az asszony, nem tudta eltartani családját s a nélkülözés és a megélhetés kínzó gondjai megzavarták esztét. Félőrlülten fojtotta meg álmukban két apró gyermekét, azután megmérgezte magát. Reggel mindhár-mukat halva találták meg.

— Lopott az apáca-szöktető. Nagy feltűnést keltett pár hónappal ezelőtt az a szöktetés, amelynek szereplője Kiss Oszkár úgnök s egy körházi apáca volt. A rovtomultu fiatalember aki a Szent István-körházból szöktette meg szive hölgyét, tegnap este betért az István-ut 24. száma alá, Szabó Imre koresmájába. Leült egy asztalhoz és csöndesen iddögált, majd nézegette az Önkéntes mentőegyesület ismert gyűjtőperselyét s a koresmárossal beszélgetésbe ereszkedett.

— Mennyi pénz lehet ebben a sánga piksziben? — kérdezte végül.

— Nem sok. Tán husz-harmincz korona.

A koresmáros ekkor egy pillanatra otthagya a fiatalembert, mert több vendég lépett be a helyiségbe. Kiss Oszkár erre gyorsan fölhasználta a kedvező alkalmat. Zsebrevágta a perselyt és fizetés nélkül távozott. A lopást később észrevették s nyomban följelentést tettek. Kiss még tegnap éjjel elfogták az Elemér-utca 13. szám alatt levő vendéglőben, ahol szintén a mentőpersely tartalma iránt érdeklődött. A főkapitányságon kihallgatás után letartóztatták.

— Nyilatkozat. Fölkéröttünk a következő sorok közlésére: Több napilap vasárnapi számában támadó közlemény jelent meg, hogy állítólag az összes zsidók részéről akció készül a kultusz-minisztérium azon osztálya ellen, amelyben a zsidó hitfelekezet ügyeit intézik és hogy egybegyűjtik mindazokat az adatokat, amelyek a szakosztály intézkedéseit feltárják. — Az igazságnak híven kötelességünknek tartjuk kijelenteni és kiemelni, hogy a magyarországi orthodox izraelita hitfelekezet központi irodája, mint a magyarországi orthodox zsidóság központi szerve semminemű eljárásra sem okot, sem alapot nem talál, annál kevésbé, mert az ügyosztály vezetője egy a személyes érintkezésben, mint évek erudiciozójával szerzett szakértelme folytán pártatlan itéletével az összes elébe kerülő ügyekben erre rá nem szolgált. Mi orthodox zsidók mélyen sajnáljuk, hogy oly egyének részéről éri egy a minisztériumot és az ügyosztályt, mint annak vezetőjét ezen alaptalan támadás, akiket a tájékozatlan közvélemény nagyon tévesen az egész magyarországi zsidóság vezetőinek tart. A magyarországi orthodox izraelita hitfelekezet központi irodája.

— Letartóztatott ékszerész. Goldberg Géza ékszerésznek a Nagymező-utca 23. száma alatt volt üzlete. A mult hónapban Goldberg óriási bevásárlásokat tett; mintegy harminczötezer korona értékű különböző arany- és ezüstneműt szerzett be hitelre, de csak azért, hogy az egészet pénzé tegye és kerekét oldjon. A hitelvezők azonban még idejében neszt vették a doloznak és feljelentették a család ékszerészét, akit tegnap beidézték a főkapitányságra és ott letartóztatták.

— A kis cseléd szerencsétlensége. A Gólya-utca 46. száma alatt egy tizenégy esztendőes cseléd, *Lichtenberger Magdolna* erősen kihajolt a második emeleti lakás egyik ablakából. A portörő rongyot rázta ki és eközben az egyensúlyt veszítette, úgy hogy lebukott az utca kövezetére. Haladoklott, amikor a II. számú sebészeti klinikára vitték.

— Öngyilkos kereskedőség. *Wagner Oszkár* kereskedőség a Kisczelei-ut 25. sz. alatti lakásán ma este mellbe lötte magát. A mentők életveszélyes sebével a Margit-körházba szállították, hol rövid kínlódás után meghalt. Tettének oka ismeretlen.

— Vallásos összejövetelek. A budapesti evangéliumi egyeték január 4-ikétől 9-ikéig a Lónyay-utcai főgimnázium dísztermében minden nap este hét órakor vallásos összejövetelt tart. Szokásá vált ugyanis a különböző protestáns egyházak hívei között, hogy az év első teljes hetében minden nap összegyűlnek az evangéliumi szövetség vezetősége által kijelölt tárgyak fölött elmélkedni. Tegnap, vasárnap este hat órakor a Kálvin-téri templomban istentisztelettel nyitották meg a hetet, amelyen Tóth József prédikációjában az összejövetelek célját és hivatását ösmertette. Ma este B. Pap István és Izsák Ferencz tartottak előadást a főgimnázium dísztermét egészen megtöltött közönségnek a hálaadásról és a megalázkodásról. Január 5-én Petri Elek és Takaró Géza, január 6-án Csürös István és dr. Kováts J. István, január 7-én Forgács Gyula és ifj. Victor János, január 9-én Hamar István és Böszörményi Jenő, január 9-én Forgács Gyula és dr. Szabó Aladár fognak beszélni. A vallásos összejövetelek hetét január 10-én, délelőtt tíz órakor a Kálvin-téri templomban istentisztelet zárja le, amelyen B. Pap István fog beszédet mondani.

— A vas- és fémmunkások szabadszervezete. A minap belügyminiszteri rendelettel felfüggesztett vas- és fémmunkások szövetségének kocsigyártó- és kovács-csoportja, amelynek tagjait a munkaadók hat hét előtt kizárták, vasárnap délelőtt tíz órakor a vig-utcai Poós-féle vendéglőben gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy a felfüggesztett „Vas- és Fémmunkások Szövetsége” helyett szabad szervezetben tömörülnek. A gyűlés első szónoka *Miakics Ferencz* volt, aki heves támadást intézett a kormány ellen, a szakszervezet felfüggesztése miatt és felszólította a felfüggesztett Vas- és Fémmunkások Szövetségének tagjait, hogy az alapszabály nélkül való szabad szervezetbe lépjenek be. A gyűlés után a jelenvoltak rendben eloszlottak.

— Villamos karambol. A városi villamos vasut 218. számú kocsija, melyet *Nyári Lajos* kocsivezető vezetett, a külső Jászberényi-uton, a sörgyárból kifelő jövő vasuti teherkocsikkal összeütközött. A mozdony hat teherkocsival jött ki a sörfőzde udvaráról, mikor éppen arra haladt a villamos. *Nyári* észrevette a közelgő veszélyt, de kocsiját már nem tudta úgy megfékezni, hogy a veszedelmet kikerülje. Az összeütközés megtörtént, melynek következtében egy a villamos, mint a vasuti kocsik többé-kevésé megrongálódtak és a villamos utasai közül *Fáth Béla* kereskedő és *Pásztor Erzsébet* tizenkétéves leány szenvedett könnyebb sérülést. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy az összeütközésért kit terhel a felelősség.

— Halálozás. *Potóczy István* vámfőellenőrt súlyos csapás érte, neje, született *Adám Józsa* nyug. fővárosi tanítónő január 2-án hosszas szenvedés után tisztviselőtelepi lakásán meghalt. Ma kísérték örök nyugalomra az előkelő rokonság és a grászoló közönség nagy részvételével.

Sarkadi Nagy Zsigmond nyomdatulajdonos élete 43-ik évében elhunyt Nagykárolyban.

Talcsik József cs. és kir. katonaj. élelmézesi biztás 59 éves korában meghalt Budapesten.

Réthy Károlyné, Réthy Károly régiség-kereskedő felesége 54 éves korában meghalt Budapesten. Temetése kedden, e hó 5-én d. e. 10 órakor lesz a Wesseleny-utca 4. számú grászházban.

x Czélszerű ajándékok, legjobb harisnyaárúk *Rösiernél*, Budapest, Harminczad-utca és József-tér sarkán.

x Fodor-féle vivóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítanak a gyermektorna- és vivásra.

x Royal Orfeum. A vasárnapi két előadás is teljesen zsufolt ház előtt folyt el az Erzsébet-téri Royal-Orfeumban, mely az új igazgatóság szakavatott vezetése alatt példátlan gyorsasággal hódította meg a nagyközönséget e minden ízében eredeti, ötletes, művészi és nívós műintézet számára. Ma, hétfőn és holnap, kedden is a nagyszerű januári műsor kerül színre, mely hat pompásnál-pompásabb képből, 18 magánzenéből, számos móka, kuplé, paródia és azatirából áll. A magánzenék gyönyörű zenéje máris városzerte népszerű. Szerdán, *Vizkereszt napján* két előadás lesz a Royal-Orfeumban. Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárakor, este fél 8 órakor rendez helyárakon. Az igazgatóság szerdán a *Harisnyakötő* címmel egy új francia zenés bohózatot illeszt a műsorba, mely Párisban ezidig nyolcvétszázszor került színre. Az égy, *Henry Lavedan* világhírű jelenetorozatából naponkint két Budapesten még elő nem adott új kép kerül színre. Az imitációival és csodás hegedűprodukcióival rendkívül nagy feltűnést keltett *Varjas Antal*, szintén fellép estánként, valamint a Royal-Orfeum összes ujonnan szerződött tagjai. Jögyek a Royal-Orfeum pénztárára és a szokásos elővételi helyeken előre is válthatók. Elővételi díj nincs.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Grünfeld vonósnegyes.** A fejem fájt; szeretnék aludni; valami iszonyu, belső fájásom van és még ötven ezer okom arra, hogy ne üljek itt. És mégis itt kell ülnöm, mert némely uraknak muzsikálni tetszik, minden második vagy harmadik vasárnap délután egy evőkanállal. Ebbe a rozsdás evőkanálba ma egy kis Beethovent és Schubertet csöpöggették. Meg vagyok róla győződve, hogy az F-moll kvartettet nem Grünfeldeknek teremtette az Isten, még kevésbé Beethoven; de Grünfeldök hétszer-háromszor összehívják, aztán frakkba bujnak és „nesztek népszerű kamarazene!” vészkiáltással tönkreteszik a vasárnap délutánomat. És ennek ellenére holtbiztos, hogy otthon, vagy egy nyájas mecenás vendéglátó szalonjában, vagy valahol Bukarestben: ez a mérsékelt zenei intellektus, ez a taktusban és előírás szerint híven legalloppozó társaság egész jól el tudna helyezkedni. De hát mért nem maradnak otthon, mért nem ülnek be egy pompás Munkácsy-uti villába, mért nem randulnak a Balkánra? Ezt persze nem teszik, sőt még vendégeket is sóznak a nyakunk közé. László Ernőné urasszony telve istenfélelemmel, hiba nélkül, jelesre játszotta a Schubert B-dúr triójának zongorapartiját; egy Tanczer Maxim nevű dzsentimén pedig — a plakátok némi túlzással azt írják, hogy: énekművész — igen komoly dalokat énekelt egész komoly arccal. Roppant humoros egy jelenet volt. Szegény Reiner Frigyesnek, aki most is — mint mindig — pompás művészi érzéssel kísérte a zongorán, minden erejét össze kellett szednie, hogy legalább ő el ne nevesse magát. Neki sikerült, nekünk nem. Az egyetlen siralmasan komoly momentumot pedig annak köszönhetjük, hogy némelyek emberfölötti dühvel igyekeztek tapsolni. Szerencsére: ez sem sikerült. *k. m.*

(*) **Hangverseny.** Dr. Szántó Dezső, aki ma zongoraestét rendezett a Royal-teremben, nem azok közül a művészek közül való, akik el tudják bünyölni vagy magukkal tudják ragadni hallgatóságukat. Technikája nagyon szolid, de nem valami rendkívüli. Előadása korrekta és értelmes, pontosan kifejezésre juttatja mindazt, ami a sorok közt jelképez van; de amit nem lehet jelekkel előírni, amit az előadó művészek a daraból ki kell éreznie, amit ugyszólván a darab mélyéből kell felszűrnie, az nem jut kifejezésre Szántó előadásában. Különösen Beethoven Cis-moll szonátájánál és Chopin C-moll nokturnéjánál éreztük ezt a hiányt. Nagyon is józanul, majdnem szárazan és művészi lendület nélkül játszotta a hangversenyző mind a két darabot. Ellenben eszinosan adta elő Westhous antik stíliú, kedves szonátáját és szép sikert aratott azokkal a darabokkal, amelyek leginkább csak technikai bravurt kívánnak, mint Schumann tokkatája, Chopin etudeje és Liszt tarantellája. *a. k.*

(*) **Sándor Erzsé fellépése.** Operánk fiatal koloratúrekeszője, a csengő hangú Sándor Erzsé, szünnidejét Párisban töltötte énektanulmányai befejezése végett. A művésznő e hó tizedikén lép fel először a „Rigoletto“-ban. Azután „Lakmé“-ban, majd a „Sevillai borbély“-ban lép fel. Az igazgatóság azonkívül még a Julia, a „Fra Diavolo“ Zerlinájának és Margit szerepeinek előadására szólította fel. Ezeket követi majd „Lucia“ és a „Traviata“. Szó volt arról is, hogy a „Pelleas és Melisande“-ban is énekel. De nem valószínű, hogy nálunk is színrehoznák. Tulságosan modernnek találják.

(*) **Eredeti bemutató Kolozsvárott.** Mirbeau szenzációs darabját, a „Le foyer“-t, amelyet Párisban a nacionalisták heves tüntetése mellett játszanak sűrűn, Magyarországon elsőnek a kolozsvári Nemzeti Színház mutatta be. Janovics dr. igazgató Párisban megvásárolta a darab előadási jogát és megelőzve a fővárosi színpadokat, elsőrendű

szereposztásban adta elő az érdekes darabot. A kiváló premierre színházba gyűlt Kolozsvár színejava és az érdekes cselekmény, az elmés dialógus és a kitűnő előadás diadalra segítette Mirbeau művét. A tapsok legnagyobb része Kürthy Györgynek szólt, aki a főférfiszerep, Courtin báró minden tekintetben művészi ábrázolásával kiérdemelte a legnagyobb elismerést. Méltó partnere Horváth Paula volt. Szép sikere volt Kardos Andornak is. A sikerből kivethette részét az agilis igazgató is, aki emancipálja magát a fővárosi színházak műsora alól és repertoírját eredeti bemutatókkal élénkíti.

(*) **Maleczky jubileuma.** Egész csendben ünnepelte meg művészpályája harminczötödik évfordulóját Maleczky Vilmosné, a Zeneakadémia nagyeredmű énekmesternője. Ellinger József, Ellinger József világhírű tenoristánk bájos fiatal leánya 1874 január 3-án szerződött a Nemzeti Színház operájához. Azóta ugy leánykorában, majd később mint Maleczky Vilmos, a jeles baritonista neje, majdnem 25 évig volt az Operánk egyik díszje. A színpadtól visszavonulva, 16 év óta rendkívül eredményes működést fejt ki az énekhang képzése körül. Iskolájából került ki a többek közt Flattné, Medek Anna, Sándor Erzsé, Sebeők Sári, Ambrusné Etelka, Durigó Ilona, Koralek Paula, Szerényi Malvin, Maleczky Bianka, Székely Irén, Bendiner Heddy, Szántó Lili, Fodorné, Náday Ilonka, Vlaszák Vilma, Hajduné Kiss Ilonka, Roemer Karola, Kazal Biri, Della Donna Eugénia, Joksch Irma, Danczky Sarolta, Anday Blanka, Bojár Teruska stb. Örömmel említi alkalmából jelenlegi és volt növendékei, pályatársai és tisztelői nagy számmal keresték föl jókívánásigaikat.

(*) **A Magyar Tudományos Akadémia** első osztálya ma este Goldziher Ignác elnöklésével felolvasást tartott. Elsőnek Szabolcska Mihály, a mult tavasszal megválasztott levelezőtárg tartotta meg székfoglalóját. Az ismert költő hat verset mutatott be. Ezek közül a „Mulandóság“, „Egy sirnál“ címűek borus hangú költemények, „Engesztelés Petőfi szemléhez“ és „Ünnepelés közt“ címűek pedig gyönyörű lírai hangú versek. Az osztályülés melegen üdvözölte az új levelezőtárgot és zajos tetszéssel kísérte a felolvasott verseket. Utána Szepárdi János kolozsvári tanár, mint vendég „A Kájóni-codex dallamai“ címen tartott érdekes felolvasást. Az előadó összeállította a XVI—XVII. századbeli szerzetes zenész és irodalomtörténész munkáit és élettörténetét. Ismertette Kájóni János sokoldalúságát, mely különösen a festészetben, a zenében és az énekekben tünt ki. Bemutatta azokat az egyházi zenei, tánczenei és népzenei maradványokat, amelyekből a XVI. század zenéjét megismerhetni. A tetszéssel fogadott előadás után az osztály zárt ülést tartott, melynek első tárgya a költségvetés megállapítása volt. Ennek megtörténte után az osztály afelett tanácskozott, hogy tagjainak számát szaporíthassa. Az első osztálynak ugyanis a legkevesebb tagja van, sokkal kevesebb, mint a másik két osztálynak. Így csak 6 tiszteleti, 9 rendes és 38 levelezőtárgja van. Most, hogy az alapszabályokat az akadémia megváltoztatja, az osztály érvényesíteni óhajtja azt a régi kívánságát, hogy tagjainak számát felemelje.

(*) **Élő őz a színpadon.** A kolozsvári Nemzeti Színház operette-személyzete most az „Erdésleány“ (Förster-Christel) című bécsi operetterre készül. Dr. Janovics Jenő, a miliónok megfelelő hangulatkezelés céljából, a budapesti állatkertből egy szelíd élő őzet hozatott. Hogy az erdők e kedves lakója megszokja a villammal világított festett fák világát, neki is napról-napra részt kell vennie a próbákon. Képzeltető, mennyire bevezetik a szereplők a szépszemű őzikét, mely már is annyira hozzászokott környezetéhez, hogy nem fél senkitől, semmitől. A kolozsváriak különben is meglehetnek elégedve műsoruk változatosságával. Mára pl. a Mirbeau-féle „Le Foyer“ bemutatója van kitűzve, az igazgatóság ezenkívül máris megszerezte „A forradalmi nász“ és „A király“ előadási jogát s ezenkívül legközelebb színre kerül Hejermans „A gyújtogató“ című egyfelvonásos drámája. Ez a szenzációs darab ezidő szerint Bonbonnière-cabaret fő-

attrakciója. Nyolcz szerepe közül hetet (a gyújtogatót, az ártatlanul vádlottat, a tanukat stb.) egy Baron nevű magyar származású német színész játssza egy személyben. Ezt a Fragoli és Frizzo gyors-átalakulási képességét követelő nehéz feladatot Kolozsvárt Kürthy Györgyre bízták.

(*) **Az Idő** című hetilap újabb száma megint érdekes és változatos tartalommal jelent meg. Vezérezikket Ráskai Ferencz, verset Peterdi Andor, tárczát Szép Ernő, képviselőházi karcolatokat Pakots József, kritikát Ráspoly és művészeti cikket Komáromi-Katz Endre írt a lapba. Ezenkívül Aczél Ervinnek a német szocialistákról írott cikke, a török viszonyokat ismertető cikke, egy fordított tárcza és az Irodalom és Közgazdaság rovat egészíti ki az élénk tartalmat. Az Idő előfizetési ára félévre 6 korona. Kívánatra mutatóvényszámot küld a kiadóhivatal: Felsőerdősor-utca 32.

FŐVÁROS.

(*) **Bárczy István disztagsága.** Vasárnap délelőtt a fővárosi altisztek és szolgák közművelődési egyesülete Baránszky Gyul. törvényhatósági bizottsági tag vezetésével tisztelt dr. Bárczy István polgármesternél, átnyujtván neki az egyesület védnöki és disztagsági oklevelét.

(*) **A pályaudvarok kihelyezésének kérdése.** A Máv. a pályaudvarok rekonstrukciója keretében a Rákos-rendezőpályaudvart is ki akarja bővíteni körülbelül 100.000 négyszögöl területtel. Ebben az ügyben ma kezdődött a fővárosi kisajátítási bizottságban a kisajátítási eljárás. Hatvanegy ingatlanról van szó, amelyek tulajdonosainak száma több mint száz. Az Újvárosház közgyűlési társalgó termében megtartott ülés igen látogatott és népes volt, a hangulat pedig izgatott, azért, mert az államvasutak felajánlották az illető ingatlanok kisajátítása ára fejében az ingatlanok kataszteri jóvelmének negyvenszeresét, ami négyszögölenként 50—90 fillérnek felel meg. Az albizottság tárgyalását Rózsavölgyi Gyula alpolgármester vezette. Résztvettek benne: dr. Morzányi Károly és dr. Kiss József bizottsági tagok, a fővárosi mérnöki hivatal részéről Devecis Ferencz műszaki tanácsos és Warga László mérnök. A fővárosi ügyészséget dr. Zoltán Menyhért ügyész képviselte. A Máv. részéről jelen voltak: Bartsch Gusztáv igazgató, a jogügyi osztály vezetője, Benedikti Lajos főfelügyelő és több Máv. mérnök. Mindjárt az első teletknél, amely gróf Bissingen-Nippenburg Rezsőné tulajdona, képviselője, Wagner Géza kijelentette, hogy azzal a neveltséges árral szemben, amelyet a Máv. felajánlott, ő ugyancsak tréfás ajánlatot tesz, amennyiben 15.000 koronát kér négyszögölenként. A bizottságnak az a feladata, hogy megállapítsa a kisajátítás tervét és az összeírását és az ár tekintetében megkísérli a felekkel való megegyezést. Ha ez nem sikerül, akkor a bizottság az ügyet bírói utra tereli. A Bissingen grófnő megbízottjának ajánlata után a bizottság visszavonult tanácskozásra s megállapította, hogy a kisajátítási tervek és az összeírás a törvénynek megfelelőek, az ár tekintetében pedig, minthogy megegyezés nem jött létre, az ügyet bírói utra tereli.

(*) **Nemzetközi kertészeti kiállítás Budapestén.** Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület huszonöt éves fennállásának évfordulója alkalmából nagy országos és nemzetközi jubiláris kertészeti kiállítást rendez. 1910 május elsejétől 15-éig a városligeti Iparcsarnokban és az azt környező parkrésztben. A kiállítás védnöki tisztét József főherceg, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter és Bárczy István polgármester viselik. A kiállításra való részvételre már számos bejelentés is történt, nevezetesen Belgiumból, Franciaországból és Németországból, de biztosítva van ugyszólván az egész külföld részvétele, ugy, hogy a kiállítás igen nagyarányúnak ígérkezik. Emich Gusztáv udvari tanácsos, az egyesület elnökének vezetése alatt ma délelőtt dr. Bárczy István polgármesternél küldöttség tisztelt, amelynek tagjai voltak: Molnár István min. tanácsos, Angyal Dezső, a kertészeti tanintézet igazgatója, Czobor József és

 Valódi
porosz szalonkőszén

és kocszot zsákokban, valamint egész fuvarokban a leggyorsabban és legolcsóbban szállít

Rédei és Társa
Központi iroda: V., Béla-utca 4. sz.
Telefon 36—83.

Petz Ármin, az egyesület alelnöke, továbbá Ise-mann Keresztély kertészeti igazgató, az egyesület főtitkára. A küldöttség vezetője arra kérte a polgármestert, fogadná el a kiállítás védnöki tisztségét. Bárczy István polgármester kijelentette, hogy a felajánlott tisztelet örömet vállalja és minden erejével azon lesz, hogy a kiállítás minél jobban sikerüljön.

(Kossuth mauzoleuma. A Kossuth-mauzoleum építésére felügyelő bizottság dr. Vaszilievits János alpolgármester elnöklésével ma délelőtt újra szemlét tartott az épülő mauzoleumban. A bizottság véglegesen megállapította a munkaprogramot, amely legalább is májusig még eltart. Így azután attól a tervtől, hogy a mauzoleumot márczius 20-án, Kossuth Lajos halála évfordulóján adják át rendeltetésének, el kellett állani, mert májusnál előbb a mauzoleum nem lesz kész.

(Német tannyelvű iskola a fővárosban. Egy vállalkozó engedelmet kért a közoktatásügyi minisztertől, hogy a fővárosban ideiglenesen megtelepedett porosz, illetőleg német birodalmi alattvalók gyermekei részére német tannyelvű elemi iskolát állíthasson. A miniszter véleményezés végett a fővárosba küldötte le a kérvényt. A tanács a főváros nevében ma azt az előterjesztést tette, hogy nincs észrevétele az iskola felállítására ellen, de három kikötést tesz: 1. az iskolába magyar állampolgárok gyermekei nem vehetők fel; 2. az iskola államérvényes bizonyítványt egyáltalán nem adhat; 3. a magyar nyelvet kötelező tárgyképp kell az iskolában tanítani.

(Az ipartörvény revíziója. Az új ipartörvénytervezet tárgyalására kiküldött vegyesbizottság ma délután dr. Vaszilievits János alpolgármester elnöke mellett folytatta tanácskozásait. Előadó dr. Déri Ferenc tanácsjegyző volt. A mai tárgyalás a tervezet munkávédelmi intézkedéseit ölelte fel, amelyeknél több fontos módosítás szükségét látta fennforogni a bizottság. Így a tervezetnek azt a részét, amely a fiatal munkások munkaidejének megállapítására vonatkozik, egyes iparágakra való tekintettel teljesen keresztülvihetetlennek tartja a bizottság és Czettel Gyula és dr. Neumann Ármin hozzájárulása után ilyen értelmű javaslatot is fogadott el. A tiszti főorvosi hivatal kívánságához képest az ipari munkára való alkalmaztatás korhatárát tizenkét évről tizennégy évre emelte a bizottság. Ugyancsak a tiszti főorvosi hivatal husz évben kívánja megállapítani azt a korhatárt, amelyen alul munkások olyan nyomtatványok, metszetek és rajzok előállítására nem alkalmazhatók, amelyek az erkölcsi érzék veszélyeztetésére alkalmasak. E felett az indítvány felett hosszabb vita indult meg, amelyben dr. Neumann Ármin, gróf Festetics Géza, dr. Melly Béla, dr. Heteés Antal vettek részt. A bizottság ezt a módosítást elvetette és megmaradt a tervezetben megállapított tizenhat évnél. A munkaközvetítésről szóló szakaszok tárgyalásánál az a nézet domborodott ki, hogy a bizottság a munkaközvetítést hatósági kezre kívánja ugyan bízni, de az állami feladatnak tekinti, és már eleve állást foglal az ellen, hogy ebből a fővárosra bármilyen anyagi kötelezettségek hármozhatók. A békéltetésről és bírálkodásról rendelkező szakaszok tárgyalásánál a bizottság az utózik tisztántartása, a háziszemét kihordása, a beteg- és hullaszállító vállalatoknál, valamint a fertőtlenítő intézetnél levő alkalmazottakra is kiterjeszteni kívánja a sztrájktilalmat. A tárgyalás ezután a tervezetnek az ipari tervezetekről szóló részénél megszakadt és annak folytatását pénteken délután négy órára tüzték ki.

(A főváros és a délolaszországi földrendés. A fővárosnak csütörtökön tartandó közgyűlése elé a tanács azt a javaslatot fogja terjeszteni, hogy a Délolaszországi földrendéstől súlyosan szenvedett lakosság nyomorának enyhítésére 30,000 koronát szavazzon meg.

○ **OVAKODJUNK UTANZATOKTÓL.**
COGNAC
vásárlásánál határozottan
Gróf Keglevich István utd.
hírneves gyártmányait kérjük.
Bel- és külföldön kizárólag diszoklevéllel kitüntetve.

EGYESÜLETEK.

(—) **Dijnokok mozgalma.** A budapesti díjnokok az ország összes (állami, megyei, városi és községi) díjnokainak bevonásával mozgalmat indítottak szánandó helyzetük javítására. Új egyesületük, a Magyarországi Díjnokok Országos Egyesülete, mely a gróf Batthyány Tivadar védnöksége alatt álló díjnokok szövetségéből kivált tagokból alakult, vasárnap délután tartotta alakuló gyűlését a VI. kerületi eljárárság üléstermében. Az alakuló közgyűlés elnökévé Ujhelyi Tibort választották. Ezután Hatos Dezső az előkészítő bizottság alelnöke beszámolt az előkészítő bizottság működéséről. Vázolta a díjnokok szomorú helyzetét: megélhetésük kis fizetésükből igen nehéz, mert annyi javadalmazásban sem részesülnek, amelyből családjukat tisztességesen eltartathassák. Ezekután kérte, hogy az előkészítő bizottságnak adják meg a felmentvényt. A felmentvény egyhangú megadása után a jóváhagyott alapszabályokat mutatták be, ezután pedig egyhangulag megválasztották a következő tisztikart: Elnök tiszauhelyi Ujhelyi Tibor; alelnökök: Hatos Dezső és Várai Kálmán; titkár: Józsa Lajos; segédtitkár: Kozdon Arthur; pénztáros: Kristyora Andor; ellenőrök: Frisch Lajos és Rehberger Salamon; jegyzők: Füzik Sándor, Reinprecht Gyula és Morvay Antal.

(—) **A Magyarhoni Földtani Társulat** januári ülését kivételesen nem a szokásos szerdai napon, hanem kedden, e hónap 5-én d. u. öt órakor az egyetem ásványtani intézetében (Múzeumkörút 4-A.) tartja meg. Az ülés tárgysorozata a következő: Dr. Zimányi Károly: Baryt Sajóháza-ról (Nadabula, Gömörmegye). Dr. Kormos Tivadar: A fejérmegyei Sárrét multja és jelene.

(—) **A mérnök-egylet.** A Magyar Mérnök- és Építészegylet ut, vasut- és hidépítési szakosztálya e hónap 7-én, csütörtökön este fél hét órakor ülést tart, amelyen Gönczy Béla fog értekezni a magyar-dalmát vasutról. Szombaton, e hónap 9-én este 7 órakor a gépészeti osztály tart ülést, amelynek tárgya: Bálint Béla előadása a levegő nitrogénnek elektromos uton való ipari kihasználásáról. Január hónap folyamán még a következő előadások lesznek a Mérnök-egyletben: 11-én: Medgyaszay István a veszprémi színházról, 13-án: Söpkéz Sándor a villamos nagyvasutakról, 18-án: Jakab Dezső a kertvárosokról, 20-án: dr. Kosutány Tamás: Míg a buzából kenyér lesz, 21-én: dr. Mihailich Győző az újabb masszív hidakról, 26-án: Rehlinger Sándor a zólyombrezói m. kir. vasgár vizerőtelepeiről, 27-én: Gálócsy Árpád a bányáról, 28-án: Kisfaludi Liptay Ágost a párisi utügyi kongresszusról.

Mulatságok.

** **Az Izraelita Nőegylet délutáni teája.** Vasárnap délután öt órakor a Pesti Izraelita Nőegylet a Pesti Lloyd Társaság dísztermében jótékony célú teacstét rendezett, amelyen nagy és előkelő közönség vett részt. Az estén, amely mintegy 10,000 koronát jövedelmezett a jótékony célra, előkelő hölgyek szolgálták föl a teát. A büffésátrakban a többi közt ezek a hölgyek voltak:

Dr. Neumann Árminé, dr. Stiller Bertalané, tószegi Freundné, Breitner L. Zsigmondné, dr. Singer Zsigmondné, erényi Ullmann Sándorné, Schwartz Sándorné, dr. Reinitz Józsefné, dr. Weisz Sándorné, Hartmann Bertalané, Szabó Józsefné, maróthi Fürst Lászlóné, Krámer Lászlóné, Róna Sándorné, dr. Pollák Rezsóné, dr. Reich Miklósné, Brück Sándorné, Tull Vilmosné, Popper Samuné. A teát ezek a hölgyek szolgálták föl: Augenföld Margit, Aufer Edith, Berkovits Olga, Bródy Aranka, Bressler Irén, Czettel Lili, Deutsch Ilona, Fényes Margit, Fischer Lili, Fischer Olga, Fleischmann Dóra, Fleischmann Józsa, Fleischmann Malvin, Fleischmann Tilda, Földiák Lili, Freund Ilona, Freiburger Blanka, Fürst Edith, Glück Margit, deitai Gomperz Olga, Grün Ilonka, Grün Annus, Hacker Boriska, Hacker Mariska, Herz Magda, Herz Margit, Hill Vilma, Hoffmann Lili, Kálmán Margit, Kamauer Irma, Keresztély Marianna, Kiss Erzsébet, Klein Kata, Kohn Margit, Kohn Szeréna, Kohn Ilona, Langsfelder Ilonka, Leitner Ilona, Ligeti Klári, Lendvay Blanka, Magaziner Böske, Meller Erzsébet és Viktória, Mezei Edith, Polacsik Elza, Politzer Elza, Rákosi Aranka, Reiser Blanka, Rott Jozefa, Rottmann Klára, Schiffer Margit, Schmidt Jolán, Schönfeld Olga, Schwartz Magda, Schwartz Ágnes, Schwartz Ilka, Schwartz Rózsi, Salgó Lili, Sipos Mariska, Spitzer Jolán, Stein Frida, Stern Friezi, Szántó Juliska, Szatmári Lola, Szilassi Böske, Trotzer Margit, Virány Renée, Weisz Alice, Weisz Poldi, Weisz Anna, Weisz Olga, Weltkugel Angela és Widder Heddy.

** **Szerajevói magyarok mulatsága.** A szerajevói Magyar Egyesület e hónap 5-én (kedden) este nyolc órakor a Vereinshaus helyiségében műked-

velői előadással, hangversenyyel egybekötött zártkörű táncestet rendez. A zenét a cs. és kir. 23. számú gyalogezred zenekara szolgáltatja. A tiszta jövedelmet közmívelődési célokra fordítják.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **A Magyar Jogászegylet pályadíja.** A Magyar Jogászegylet 600 koronás pályadíjat tűz ki a következő kérdésre: „A részvénytársaság és szövetkezet igazgatóinak és felügyelőbizottsági tagjainak vagyoni felelőssége dogmatikai és kritikai szempontból.“ A pályázatban nem egyleti tagok is részt vehetnek. A pályadíj csakis önálló irodalmi értékkel bíró munkának adatik ki. A pályadíjat a Magyar Jogászegylet igazgatóválasztmányja által kiküldött bírálóbizottság ítéli oda. A pályamunkát legkésőbb 1909. szeptember 1-ig az egyleti titkárság címére (V. Szemere-u. 10. sz.) postán ajánlván küldendő. A pályamű idegen kézzel írva és jellegesen lezelve ellátva küldendő.

§ **Zsarolás — likőrrel.** Balassa Ferenc fővárosi pálinkagyáros ellen ez év nyarán vakmerő zsarolási kísérletet követett el Steiner Bernát nevű elbocsátott pinczemestere. Levelet írt Balassának s ebben azzal fenyegette meg, hogy ha nem fizti meg neki azt a 677 korona járandóságát, úgy szétküldi az összes kereskedőknek és vendéglősöknek azt az értesítést, hogy a „Jó étvágyat“ című likőr az ő találmánya, ennek készítése titkát tőle Balassa Ferenc ígérettel csalta ki, de nem fizette meg az érte járó díjazást. A fenyegető levél tartalmát Balassa Ferenc közölte a rendőrséggel s ennek tanácsa alapján a megfenyegetett pálinkagyáros egy délután meg is jelent a Wekerle-kávéházban, hogy a kívánt pénzeszeget ott Steiner Bernátnak lefizesse. Mikor a pénzt leolvasta az asztalra, a szomszéd asztaltól előlépett két detektív és Steiner Bernátot letartóztatta. A budapesti büntetőtörvényszék ma vonta felelősségre Steiner Bernátot zsarolás vétségéért és öt ezért egy heti fogházra és 20 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen az ügyész súlyosbírást felebbezett.

§ **Inkriminált reklám.** Csillag Anna, hogy hajkenőcsének kelendőségét emelje, egy fővárosi lapban hirdetményt tett közzé, amelyben vevőinek azt az ígéretet teszi, hogy az ő tulajdonában levő sorsjegyek esetleges nyereményeiben, a vásárlás arányában vevői is részesednek. A felsorolt sorsjegyek között olyanok is voltak, amelyeknek árusítása és hirdetése tilos. Erre a m. kir. pénzügyigazgatóság az illető fővárosi lap szerkesztője ellen vádat emelt lottójövedéki kihágás miatt, mert lapjában tiltott sorsjegyeket hirdetett. A budapesti büntetőtörvényszék felmentő ítéletet hozott azzal a megokolással, hogy a hirdetmény nem foglalja magában tiltott sorsjegyeknek megvételre való ajánlását. A hirdetmény ugyanis nem sorsjegyek vételét, hanem hajkenőcs vételét ajánlja a közönségnek; a hirdetmény szövege szerint a sorsjegyek tulajdona meg sem szereshető, hanem csak a nyereményben való részesedés ígértetik. A budapesti kir. ítéltábla most helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.

§ **A katona-vőlegény.** Kovács István (Sinkó) dunaföldvári földműves itt a fővárosban töltötte két évi szolgálati idejét. Ezalatt megismerkedett Német Anna cselédleánnyal, akinek megígérte, hogy mihelyt leteszi a mondurt, elveszi feleségül. A leány hitt Kovács István ígéreteinek, s két évi ismeretségük alatt lassankint odaadta neki összes szolgálati bérét, mintegy 360 koronát. Mikor a katonaságtól kikerült, a leány szép civílrühát vette neki s ebben Kovács István hazament szülőfalujába. Egy-két nap alatt aztán már elfelejtette Német Annát s egy más leánnyal jegyezte el magát, akit három hónap mulva oltárhoz is vezetett. Mikor ezt megtudta a hűtlenül elhagyott leány, ügyvédje dr. Szabó Ödön útján büntető feljelentést tett családja miatt Kovács István ellen. A mai ítéltárgyaláson a vádlott Kovács István beismerte, hogy a pénzt megkapta a leánytól, de ezt — úgy mond — együtt mulattuk el Német Annával. A bíróság Kovács Istvánt család vétségéért két heti fogházra ítélte. A vádlott felebbezett.

§ **Kegyetlen háziúr.** B. F. budapesti háztuladonos házában lakott Sz. F., aki az utóbbi hónapokban nagy nyomorúsággal küzdött. A családját is alig bírta eltartani, természetesen, a házbért még kevésbé tudta megfizetni. A háziúr erre azt

a tervet eszelte ki, hogy a kemény téli időben lezedette Sz. F. lakásáról az ajtót, úgy, hogy a hideg és a hó beáradt a lakásba. Kijelentette a házúr, hogy az ajtót addig nem téteti a helyére, amíg a lakbért meg nem kapja. A szegény ember azonban két rossz közül a kevésbé rosszat választotta: inkább akart ajtónélküli lakásában maradni, mint családjával az utcán tanyázni. Együttal azonban zsarolás miatt feljelentette a házúrát a büntető-törvényszéknél. A törvényszék a kegyetlen háziurat zsarolás vétségéért egy hónapi fogságra ítélte. A budapesti királyi ítélőtábla ezt az ítéletet helybenhagyta. A kir. Kuria — mint az Ügyvédek Lapja írja — a minap foglalkozott az érdekes perrel, s noha csupán a zsarolás vétségének kísérletét állapította meg, a kiszabott büntetést megerősítette.

SPORT.

( ) Főiskolai uszómérkőzések. A Budapesti Egyetemi Athletikai Club és a Műegyetemi Athletikai és Football Klub tegnap délután tartotta meg klubközi uszó pontversenyét a Rudasfürdőben, amely versenyből a *Műegyetemi* kerültek ki győztesen 28:22 pontarányban. Nevezetes eseménye volt a versenynek az, hogy a Németországból hazatért kitűnő uszónk, *Las-Torres Béla* (B. E. A. C.) tegnap vett részt először hazai versenyen.

A verseny részletes eredménye a következő:

I. Vegyes staféta. 1. BEAC. A versenyben a MAFC. győzött, de diszkvalifikáltak.

II. Sprintsaféta. 1. MAFC. 2. BEAC.

III. Gólyaverseny. 1. Bloch (MAFC.). 2. Támedly III. (BEAC.). 3. Mészáros (BEAC.).

IV. 400 m. uszás. 1. Beleznay (MAFC.). 2. Támedly I. (BEAC.). 3. Támedly II. (BEAC.).

V. 60 m. melluszás. 1. Fülöp és Kovács holtversenyben (MAFC.). 3. Támedly II. (BEAC.).

VI. 100 m. uszás. 1. Las-Torres (BEAC.). 2. Donáth (MAFC.). 3. Olasz (BEAC.).

VII. 60 m. hátuszás. 1. Ugró (MAFC.). 2. Ember (BEAC.). 3. Kronberg (MAFC.).

VIII. 200 m. uszás. 1. Las-Torres (BEAC.). 2. Beleznay. 3. Kronberg (MAFC.).

IX. 40 m. uszás. 1. Donáth (MAFC.). 2. Honti (MAFC.). 3. Olasz (BEAC.).

( ) A Lovaregylet ideji prozopozíciói. A „Sportélet” legújabb száma részletesen ismerteti a Magyar Lovaregyletnek 1909-re szóló prozopozícióit. A Lovaregylet eszerint közel két millió koronát oszt ki versenydíjakban az 1909. év folyamán budapesti és alagi versenyeken. Az alagi meetingen szükségessé vált négy új futás közül kettő az első napon kerül dűlőre: az Imreházi díj (4100 korona, 1800 m. 3 év. és id.) és a Nyeretlen Kétévesek handicappja (2700 kor. 900 m.); a harmadik nap programjába új számul egy Eladóversenyt (2500 korona, 1200 m. 3 év. és id.), a negyedik napéba pedig egy Kétévesek eladóversenyét (2500 kor. 1000 m.) vettek föl. A budapesti tavaszi meetingen elűnik a Tattersall-díj, helyébe hasonló díjazással egy Kétévesek versenye lesz. Díjakban az egylet az idén a városligeti pályára magára 1.776.800 koronát tüztött ki, amelyhez, ha hozzávesszük az Alagra kiírt 186.100 koronát, úgy látni fogjuk, hogy a MLE. az idén 1.962.900 koronát fordít versenyek díjazására, vagyis circa 8000 koronával többet, mint tavaly, mert e két pályára akkor 1.954.900 korona volt kiírva.

( ) Jég hockey-mérkőzés. A Budapesti Korcsolyázó Egyesület jubileumi ünnepélyének, mely január 23—26 között tartatik meg, nagyon érdekes számai lesznek a jég hockey matchek, melyeken külföldi csapatok is résztvesznek. A magyar játékosok is erősen készülnek arra, hogy méltó ellenfelei legyenek a külföldnek hozzánk jövő legjobb csapatainak. A BKE. és a MAC. tagjaiból alakult két csapat tegnap nyilvános mérkőzést tartott. A győztes csapat csatársorát a két *Csáky gróf* és *Lauber Dezső* alkották és 7:2 eredményre győzték le a másik csapatot, melynek főerőssége gróf *Bethlen István* volt. A bírói tisztet dr. *Markus Jenő* kifogástalanul töltötte be.

KÖZGAZDASÁG.

A kincstári utalványok kibocsátása. Már több ízben foglalkoztunk a kincstári jegyek kibocsátásának ügyével s megírtuk, hogy a legutóbbi napok folyamán a pénzügyminiszter tanácskozásokat folytatott a Magyar Általános Hitelbankkal. Ezek a megbeszélések — hir szerint — már annyira jutottak, hogy a formális tárgyalás már csak a megbeszéltek összefoglalásából fog állani. Anynyi azonban már most is kiszivárgott a megállapodásból, hogy a kormány kétszázmillió korona névértékű négy és fél százalékos kincstári utalványt fog kibocsátani, amit azonban a csoport valószínűleg két részletben vesz át. Az egyik felét az összegnek még január hónapban, a másik felét pedig még közelebről meg nem határozott, de lehetőleg rövid idő múlva. A kincstári jegyek kibocsátásának ügyével a „Hitel” is foglalkozik és azt írja, hogy az ily rövid lejáratú kincstári utalványok átvételénél nem lehet szó hosszabb időre terjedő opozícióról, mert akik az utalványokat, bár csak átmeneti tőkebefektetésre is használják, a megengedhető leghosszabb időn át akarják a 4 és fél százalékos kamatot élvezni, tehát nem akkor vásárolják az utalványokat, amikor a rövid időre szabott lejáratú időkön egy része már elmúlt. A kincstári utalványok elhelyezése szempontjából nagy előny volna az, ha ezeket az utalványokat 4—5 évi lejáratú lehetne kibocsátani. Ennek azonban bizonyos tekintetben útját állja a bankszabadság eljárása, ami már csak két évig tart. Normális viszonyok mellett a bankszabadság eljárata nem volna akadály, mert akkor lehetne számítani arra, hogy a lejárat bankszabadságot megújítják. Erre azonban most nem lehet számítani és így akadhatnak és bizonyára akadnak is oly tőkésék, akik nem vásárolnák ezeket az utalványokat, amelyekről ma még nem biztos, hogy két évem túl milyen valutában fizetik vissza a tőkét. Noha rendes körülmények között a kincstári utalványokat nem szokták készpénzben visszafizetni, hanem lejárat előtt az államok megfelelő mennyiségű járadékot bocsátanak ki, amit a kincstári utalványok birtokosainak cserébe ajánlanak fel, mégis elengedhetetlen követelése a tőkésnek, hogy biztosítéka legyen az iránt, hogy ugyanolyan értékben fizetik vissza a tőkét, mint amint most befektet. A magyar kincstári utalványoknak, amelyeket most majd kibocsátunk, szintén az lesz a végük, hogy a lejárat előtt járadékra konvertálódnak, tehát különösen az osztrák tőke bizalmatlan lehetne az oly kincstári utalványokkal szemben, amelyek hosszabb lejáratúak volnának, mint ameddig a mai bankszabadság tart. Ezért van nagy fontossága a kincstári utalványok lejáratú idejének, ami ma még konzideráció tárgyát képezi. Az utalványok kibocsátási árfolyama tekintetében azonban alig van nagyobb eltérés és az árfolyam úgy lesz megállapítva, hogy az aláírónak némi árfolyamnyereségre is legyen kilátása. Az átvételi csoporthoz Budapesten a Magyar Általános Hitelbank, Bécsben a Rothschild-cég, az osztrák hitelintézet, az osztrák földhitelintézet, Berlinben a Diskonto-társaság, a Bank für Handel- u. Industrie, a Bleichröder és Mendelssohn cégek tartoznak, de ez a csoport be fogja vonni a többi budapesti és bécsi bankokat is.

Az ipartörvény módosítása. Ismeretes, hogy az ipartörvény tervezetét módosítják. A módosítások elkészültek s mindazok a kívánságok, az ipari és kereskedelmi szervezeteknek a törvény módosítása tárgyában tartott gyűlésein elhangzott óhajások egy vastos kötetbe foglalva készen vannak. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter rendeletéből egy újabb értekelet lesz, amelyen Szterényi József államtitkár, a törvénytervezet megalkotója fog elnökölni. Ez az értekelet a törvény egész anyagát letárgyalja s a módosítások is en-

nek az értekeletnek tárgyalásai után kerülnek ama törvények szakaszai közé, amelyek az új ipartörvényből készülnek. Az anket után kinyomatják az új törvényeket is s erre az időre az ipartörvény új tervezete módosított alakjában teljesen elkészült.

Változások a mohács—pécsi vasutnál. A Mohács—Pécsi Vasut társaságnál ez év elején több változások történtek abból kifolyólag, hogy *Hauser János*, a Mohács—Pécsi Vasut igazgató-helyettese december 31-én nyugalomba vonult. A Dunagőzhajózási Társaság tanácsa — amelynek kezelésé alá tartozik t. i. a vasut — *Egerszeghy Mihály* és *Grundrum Szigfrid* főellenőröket az ötödik fizetési osztály harmadik fizetési fokozatába felügyelőkké nevezte ki. Az illetők *Hauser igazgató-helyettes* nyugalomba vonulása miatt bővített hatáskörrel fognak betölteni a Mohács—Pécsi Vasut igazgatóságánál.

Földmivelők tudakozó-irodája. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, amint ismeretes, a földművelésügyi minisztérium keretében dr. *Froniusz Oszkár* segédfogalmazó vezetésével a földmivelők részére tudakozó irodát rendszeresített. *Horváth Ede*, a verseczi népiroda szervezője most dr. *Bartóky József* földművelésügyi miniszteri tanácsos oly irányú támogatását kérte, hogy az összes gazdasági érdekek szempontjából a társmisztériumokban is rendszeresítsenek tudakozó irodák magánfelek és a vidéki népirodák támogatására.

A Hazai Bank legújabb nagyobb üzletei. A Hazai Bank Részvénytársaság igazgatósága az utóbbi napokban két nagyobb üzletet kötött, melyek új anyagot szolgáltatnak kamatozó kötvényeinek kibocsátására. A bank ugyanis a kedvezőtlen üzleti viszonyok dacára 4 és fél százalékos kötvényeit teljesen elhelyezte és a közel jövőben új kibocsátást készít elő. Ennek alapjául fognak szolgálni — a többek között — a nagyapolcsány—bocsány—trencsényi h. é. vasut elsőbbségi részvényei 3.800.000 korona névértékben, melyeket a Hazai Bank most szerzett meg. Továbbá a bank biztosította magának a *vác—budapesti h. é. vasut* címleteinek lombardirozását, amihez mintegy öt millió korona tőke szükséges.

Egy felszámolás alatt álló társaság reorganizálása. Régebben megírtuk, hogy a Bajai Vattagyár Rvt. kimondotta a felszámolást és a felszámolást kimondó közgyűlés az üzem beszüntetését is elhatározta. Most arról értesülünk, hogy a gyárat *Krammer Antal* és *Tarsa* szabadkai szabócéggé át fogja venni és újolag reorganizálja. A *Krammer-cég* eddig is 70.000 korona részvénynek volt a tulajdonosa.

A vasutak 1909. évi díjkezdménye. A magyar királyi államvasutak a kezelősökben levő *pécs-barcsi* vasut és a h. é. vasutak, valamint a *kassa-oderbergi* vasut és az ennek kezelése alatt álló h. é. vasutak most tették közzé 1909. évi együttes díjkezdményi jegyzékét. A szokottmál jóval korábban jelent meg az ideji jegyzék, bár annak minden részlete ez alkalommal nemesak a szoroson vett hivatalos tényezők, de a tarifabizottság és az országos közlekedési tanács részéről is behatóan megvitatott, mely utóbbi körülmény megnyugtató bizonyítéka annak, hogy a jelenlegi kormány szakított azzal a sok jogos panaszra okot szolgáltatott korábbi gyakorlattal, hogy a nyilvánosságának, illetve érdekeltségnek ugyszólván teljes kizárásával állapították meg az államvasutak díjkezdményeit. Áttérve a jegyzék tartalmának rövid ismertetésére, mindenekelőtt szembeötlő, hogy terjedelme két ívvel, sőt a szoroson vett államvasuti része három ívvel kisebb, mint az 1908. évi jegyzéké, mely az utóbbi 37, illetve az államvasuti rész 51 kedvezményi tétellel többet tartalmazott. Ez a körülmény csupán annak következménye, hogy a múlt évi jegyzékben foglalt *gabona- és lisztkezdmények* nagyobb része a múlt évi december hó 1-én életbe lépett évadkezdmények jegyzékébe vétetett át, hogy továbbá *vas- és acélárúbra* a beforgalomban és az Ausztriába s Boszniába irányuló forgalmakban fennállott összes kedvezm-

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle
használatával valódi áldás gyomorbetegségeknél és székszorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2—3 óra alatt teljesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 allér,
nagy üveg 60 allér.

nyek — miként azt már a közelmúltban hírül adtuk — megszüntették, végül, hogy a *finomított cukorra* február hó végéig még érvényben levő kedvezmények az eddigi szokástól eltérőleg nem republikáltattak. Ez a republikálás az illető kedvezmények érvényességének rövid időtartamára való tekintettel is, de első sorban azért mellőztették, mert a *finomított cukorra* a magyar belforgalomban, valamint az Ausztriába és Bosznia-Hercegovinába irányuló forgalmakban ez idő szerint még fennálló díjkedvezmények 1900. évi február hó végével pótlás nélkül *beszünttetettek* és csupán a *vámhatáron túlra* irányuló kivitelre fognak — külön hirdetés útján — változatlanul megújítani. A *budapesti központi vásárcsarnokba* szállítandó *élelmi cikkek*re fennállott ideiglenes jellegű kedvezmény, — bár ez a vasút megállapítása szerint sem a vásárcsarnok forgalmára, sem az árak alakulására szabályozó befolyással nem volt és e részben egyáltalán csak egészen alárendelt szerepet játszhatik az élelmi szereket drágító egyéb illetékek mellett — arra való tekintettel, hogy a székesfőváros élelmezése elsősorban a tételeknek az összes érdekelt tényezők bevonásával tárgyalás alatt levő kérdése végleges megoldást még nem nyert — az új jegyzékben változatlanul megújított és csupán a friss husra vonatkozó tétel nyert szabatosabb szövegezést. Az 1908. évi díjkedvezményi jegyzék I. részben 17. folyószám alatt foglalt *élelmiszerek kiviteli* kedvezmény ellenben, mely egyébként is már csak átmenetileg tartatott fenn a múlt évben, megszüntetett, míg a 18. folyószám alatt fennállott hasonló kedvezmény — a felforgó viszonyokra való tekintettel — a vámhatáron kívül északra és nyugatra fekvő államokba, valamint Oroszországba irányuló kivitelre illetőleg (I. rész) változatlanul, de II. részben azzal a módosítással újított meg, hogy az csak az országhatártól 150 km.-t meghaladó távolságokra fekvő osztrák állomásokkal való forgalomban érvényesül, abból tehát a főfogyasztási piacul jelentkező Bécs, valamint ennek környéke kizáratott. A többi árucsoportokra vonatkozó díjkedvezmények — a már fönemlített, csak a belforgalmat s az Ausztriába és Boszniába irányuló kivitelre vonatkozó részben megszüntetett cukor- és vaskedvezmények kivételével — részben változatlanul, részben csak jelentéktelen módosításokkal vagy itt-ott bővítésekkel újították meg. Megemlítendőnek csak azt tartjuk még, hogy a *galicziai kivitelre* rendelt *ezementre* fennállott versenydíjtelek (a II. kivételes díjszabás díjtételei) a hasonló osztrák kedvezmény megszüntetése kapcsán, mint immár indokolatlanok, megszüntetettek, a *keramitból való burkolatkövekre és járdalemezre* érvényes volt, a II. kivételes díjszabás díjtételeiből állott kiviteli kedvezmény az I. kivételes díjszabás díjtételeire mérsékeltek és végül a kősóra megújított díjkedvezmények igénybe vétele a most már kellő mennyiségben rendelkezésre álló 15 tonnás kocsi teljes kihasználása érdekében legalább a használt kocsi raskulyáért való díjfizetéshez köttetett. Az államvasutak kezelésében lévő h. é. vasutakon engedélyezett díjkedvezményekről — tekintettel arra, hogy a vasutak legtöbbjének autonóm díjszabási joga van s az illető kedvezmények csaknem kizárólag helyi jelentőségűek és évről-évre ismétlődők — különösebb megjegyezni való nincs.

Az adójavaslatok ellen. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés szegedi kerületi gyűlésre hívta össze a szegedi és szegedvidéki kereskedőket és iparosokat, hogy állást foglaljanak az új adójavaslatok ügyében. A gyűlést vasárnap tartották meg. Obláth Lipót tartalmas megnyitó beszéd után Perjessy László kamarai titkár ismertette, hogy minő változások alá esnek az eddigi adózási viszonyok az új javaslatok alapján az egyes adófajok szerint s utalván arra, hogy a reform más érdek-körökkel szemben a legmostohábbban kezeli az ipart és kereskedelmet. A gyűlés elfogadta a beterjesztett határozati javaslatot és az elhatározott petíció benyújtására a jelenlevő dr. Becsey Károly

orsz. képviselőt kérte fel. — A szekszárdi kereskedők és iparosok az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés szekszárdi fiókjának kezdeményezésére vasárnap ugyancsak gyűlést tartottak az adóreform sérelmes intézkedései ellen való tiltakozása céljából. Dr. Zsigmond Ferencz iparhatósági biztos indítványára kimondották, hogy öttagú bizottságot választanak, mely Tolnamegye képviselőit felszólítja, hogy az adóreform sérelmes intézkedései ellen szavazzanak. — Az O. M. K. E. pápai fiókja szintén vasárnap tartott gyűlést az adóreform-javaslatok tárgyában. Az ülés határozati javaslatot fogadott el, mely szerint a pápai kereskedők szükségnek tartják, hogy az új adótörvények biztosítsák a kereskedelemnek és az iparnak a külfölddel szemben való versenyképességét.

Az osztályorszájték leszállította a sorsjegyek számát. Az osztályorszájték-üzlet egy-két esztendő óta hanyatló irányzatot mutat. Ennek oka az általános gazdasági viszonyok mostohaságán kívül abban rejlik, hogy az utóbbi években hozták piacra a Pesti Hazai Első Takarékpénztár és a Jelzálog Hitelbank a sorsjegyeiket. A magyar közönség nem elég erős ahhoz, hogy ezt a tömérdek sorsjegyet felvegye és így érthető, hogy az új sorsjegyek erős versenyt megérezte az osztályorszájték is. Ezt a körülményt csak súlyosította a Balkán forrongása és ellenünk táplált rosszindulata, úgy, hogy az osztályorszájték igazgatósága — amint értesülünk — elhatározta, hogy a XXIV. sorsjájtéktől kezdődőleg a sorsjegyek számát tizenöt-czettel csökkenti, vagyis százhuszszor darabról leszállítja százötzezer darabra.

Iparosok jutalmazása. Az Országos Iparegyesület a múlt évben elhatározta, hogy az iparszevelés terén érdemeket szerzett iparosmestereket évről-évre elismerésben fogja részesíteni. Erre a célra az idén is, úgy mint tavaly, egy háromszáz koronás, két kétszáz koronás és három százkoronás jutalomdíjat tűzött ki, amelyekre az első három évben egyelőre is csak a fővárosban lakó kézműves iparosok pályázhatnak. A pályázatokat február 15-ig az Országos Ipa egyesülethez (Győf Zichy Jenő-utca 4) kell benyújtani.

A világtengerészeti helyzete. A világtengerészet legnagyobb piacain most az év elején állandó téma a tengerhajózás konjunktúrája. Mindenki tudja, hogy a tengerészet még sohasem élt át olyan súlyos időket, mint legutóbb és ha van is rá remény, hogy a helyzet valamennyire fel fog szabadulni a mostani nyomás alól, mégis nagy kérdés, hogy mikorra fog a normális mederbe visszaterhetni. A tanácskozásoknak, vitáknak, polemikáknak a tengeri hajók statisztikája az alapja, mert kétségtelen, hogy az elmúlt évek óriási hajóépítkezése egyik legfőbb oka volt a válságos helyzet bekövetkezésének. Ez a statisztika a következő érdekes adatokat tünteti fel:

Év	Új hajók brutto regiszter tonnaltartalma	Elvesztett hajók brutto regiszter tonnaltartalma	Évi szaporodás brutto regiszter tonnájá
1897	1,332,000	712,000	620,000
1898	1,893,000	733,000	1,160,000
1899	2,122,000	727,000	1,395,000
1900	2,304,000	752,000	1,552,000
1901	2,617,000	746,000	1,871,000
1902	2,503,000	740,000	1,763,000
1903	2,146,000	744,000	1,402,000
1904	1,988,000	721,000	1,267,000
1905	2,515,000	725,000	1,790,000
1906	2,920,000	762,000	2,158,000
1907	2,778,000	794,000	1,984,000
1908	1,600,000	800,000	800,000

A Központi Hitelbank osztaléka. Legutóbb összeállított osztalékbeosztásunk között megirtuk, hogy a Magyar Pénzüntétek Központi Hitelbankja ez évben csak 30 korona osztalékot fog fizetni a múlt évi 40 koronával szemben. Most arról értesülünk, hogy a Központi Hitelbank ez évben is megfizeti a 40 koronás (4 százalékos) osztalékot, sőt a tartalékokat is nagyobb összeggel gyarapítani fogja. **Fizetési képtelenségek.** A Herceg és Horvát női divatárú cég, amelynek Rákóczi-ut 52. sz. házában van az üzlete, fizetési képtelenséget jelentett be. A cég árutartozásai körülbelül 300,000 koronára rugnak. — A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetési képtelenségeket közli: Weill Józsefné, kereskedőnő, Győr; Kohn S. B. és fia, ke-

reskedő cég, Nagykanizsa; Kondor Ödön, férfiruha-kereskedő, Nagykanizsa; Grünfeld Hermann, kereskedő, Dunaföldvár; Kaszab Lajos, szabómester hagyatéka, Győr.

Ezen adatokból kiviláglik, hogy a világtengerészet évenként 1—1½ millió tonnával több hajóterületet bocsát a világforgalom céljaira. Most az a kérdés, hogy az öszhang a világforgalom fejlődése és a tengerészet eszközeinek szaporítása között fennáll-e? A fuvardíjak piacának hullámzása azt mutatta az utolsó 11 év folyamán, hogy a hajókinálat sokkal nagyobb, mint a kereslet és ennek következtében a szabadhajózásban foglalkoztatott hajók a kiváló konjunktúrális esztendőktől eltérően állandóan nehéz viszonyokkal küzdöttek meg. A tengerészet fejlődésének, helyesebben a hajók úrtartalombeli óriási növekedésének a magyarázata tulajdonképpen abban a körülményben keresendő, hogy a nemzetek folyton fokozzák tengeri érdekeik kiterjesztését és szilárdítását és ha valamely nemzet egy lépést tesz előre, a másik, ha csak módjában áll, követi a példát. Világos, hogy a világtengerészet most jutott el a legkorszakosabb átalakulás küszöbéhez. A nemzeti flottát mindenütt annyira erősítik, hogy a nemzeti gazdasági érdekek sehol se legyenek utalva idegen hajózásra, amely természetéből folyólag idegen nemzet érdekeit nem szolgálhatja. Amikor azonban egészen a homlokterbe fog jutni az a törekvés, hogy a tengeren át menő nemzeti külkereskedelem lebonyolítása csak nemzeti hajóknak biztosítható, abban a pillanatban meglesz a legnagyobb összeütközés az egymással szemben álló érdekek között. Az egyik állam exportja a másik importját jelenti és ha a lebonyolításra mindkettő igényt tart, a legnehezebb helyzet fog előállni. Ennek a részben való bekövetkezéséről azonban nem állunk távol s ilyen helyzet küszöbén az egyedüli tanács, amelyet magunknak adhatunk, csak az lehet, hogy erősítsük mindazon eszközeinket, amelyek tengeri kereskedelmünk fejlesztésének céljaira szükségesek.

Ipari könyvvezetés. A kereskedelemügyi miniszter intézkedésére a Technológiai Iparmúzeum igazgatósága január 4-étől február 15-éig szabósegédek részére az ipari könyvvezetésről tanfolyamot rendez. Az előadásokat hétfőn, szerdán és pénteken este 7—9 óráig és vasárnap délelőtt 10—12 óráig tartják. A tandíj 2 korona. Beiratkozni a múzeum irodájában lehet (József-körut 6. sz. I. em. 2). A tanulók a tanfolyam sikeres elvégzése után bizonyítványt kapnak.

Textilgyár Aradon. Már megirtuk, hogy Haefele János elzászi gyáros Aradon részvénytársasági alapon textilgyárat akar építeni s megirtuk azt is, hogy az aradi pénzüntétek e célra 300,000 korona részvényt jegyeztek s Arad város is megadta a kért ingyen telket és a tizenöt évi adómentességet. Most arról értesülünk, hogy az alapítók közé belépett Neumann Testvérek aradi szeszgyári cég is és 250,000 korona részvényt jegyezt. Most folynak — hír szerint — a tárgyalások Haefele és a Hazai Bank Részvénytársaság között. Ha ezek eredményre vezetnek, akkor ez a textilipari részvénytársaság 3½ millió korona alaptőkével még január havában meg fog alakulni. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter az új részvénytársaságnak 30 százalékos szubvenziót helyezett kilátásba.

Az Osztrák-Magyar Bank állása. Az Osztrák-Magyar Bank most tette közzé az 1908 december 31-iki kimutatását. E szerint a banknak ebben az évben nagyobb volt a forgalma, mint 1907-ben. Ekkor a leszámítás 63.73 millióval és a lombard 17.93 millió koronával emelkedett. A többszükséglet a kölcsönüzlet két főágában kb. 81.66 milliót tett ki. Ezzel szemben a kölcsönüzlet két főága 138.61 millióra rugó többletet mutat, melyből 124.01 millió esik a leszámítás növekedésére és 14.60 a lombardára. A bankgyforgalom 164.46 millióval emelkedett (158.19 millióval szemben), úgy hogy december végén 2.112,907,000 koronát tett ki. Az adóköteles czirkuláció 160.64 millióval

Angol, francia és amerikai rendszer!
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
ruházódik minden ember finoman és olgánsan
Az országo- ZÉLINGER SAMU elsőrangú
sán ismert uri-szabónál

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 3—6 méteres legujabb divatu minta gyanjuszövetekből mérték szerint készítek:
finom öltönyt . . . . . 21 frtért
nagyon finom prima öltönyt . . . . . 26 „

Raglan
Felöltő vagy
Tollkabát . . . . . **21-26 frt**
Budapest, IV., (Belváros)
Magyar-utca 6, az emeleti termekben.
Múzeum-körut és Kossuth Lajos-utca sarkán mellett.

nagyobbodott (előbbi évben 158.70 millióval). Most 117.121.000-t tesz ki. Az Osztrák-Magyar Bank állása 1908 december 31-én különben a következő volt: Bankjegyforgalom 2.112.907.000 K (+ 164.469.000 K). Értékpapírok 1.535.786.000 K (+ 3.828.000 K). Leszámitolási tőzse 685.533.000 K (+ 124.018.000 K). Lombardkölesönök 99.165.000 K (+ 14.601.000 K). Adóköteles bankjegyforgalom 177.121.000 K (+ 160.642.000 K).

Vasuti igazgatók értekezlete. A magyar-osztrák és bosnyák-herzegovinai vasutak igazgatóinak legközelebbi együttes értekezletét január 14-én tartják meg Budapesten. Ez alkalommal — amint értesülünk — a magyar vasuti igazgatók is tartanak ugyanott értekezletet.

Fürst László felolvasása. Fürst László, a Magyar Kereskedelmi Csarnok alelnöke „Az ipar és kereskedelem ligája” cím alatt a Magyar Kereskedelmi Csarnok helyiségeiben e hónap 7-én este hét órakor felolvasást tart, mely iránt az egyesület körén kívül is igen élénk érdeklődés mutatkozik. A Magyar Kereskedelmi Csarnok tagok által bevezetett vendégeket szívesen lát.

A Trieszti általános biztosító társulat (Assicurazione Generali), mely 1908. január 1-én magyarországi tiszviselői fizetésemelésére és újévi jutalmak kiosztására 120.000 koronát fordított, az idén, a Budapesten uralkodó általános drágaságra való tekintettel, drágasági pótlék helyett, fenti célra további állandó 150.000 koronát szavazott meg és e hónap 1-én már folyósított is.

A német birodalmi bank állása 1908. december 31-én: *Aktívák:* Értékpapírok 980.147.000 — 78.921.000, birodalmi pénztárjegyek 57.516.000 — 6.593.000, más bankjegyek 10.102.000 — 19.361.000, váltótőzse 1159.316.000 + 252.276.000, lombardkövetelések 175.930.000 + 101.862.000, értékpapírok 394.399.000 + 75.984.000, egyéb aktívák 165.383.000 — 10.570.000. *Passzívák:* Alapítványok 180.000.000 változatlan, tartalékalapok 64.814.000 vált., bankjegyforgalom 1975.390.000 + 387.376.000, napról-napra esedékes kötelezettségek 656.578.000 — 73.819.000, egyéb passzívák 66.011.000 + 1.120.000. A leszámitoló helyeken december hónapban leszámitoltak 3974.702.000 márkát.

Kereskedelmi szerződési tárgyalások Romániával. Az osztrák agrárius központ, tekintettel arra a körülményre, hogy Romániával a kereskedelmi szerződési tárgyalások legközelebb újból felvételnek, nagy akciózt szervez. Az osztrák agráriusok — mint Bécsből jelentik — az osztrák, valamint a magyar kormány határozottan visszautasították a román követeléseket az élő állat- és húshozzátal tekintetében. De attól tartanak az osztrák agráriusok, hogy a közös külügyminiszter politikai okokból s a szociáldemokratákkal ebben a kérdésben megengedett osztrák nagyipar, bizonyosan hatalmas nyomást fog gyakorolni a kormányra. Eppen ezért a központ az összes hozzátartozó szervezeteket utasította, hogy haladéknélkül kérvényt intézzenek a miniszterelnökséghez és a földművelésügyi miniszterhez, amelyben tiltakoznak az ellen, hogy az állat- és húshozzátal illetőleg a legesélyesebb engedély is adassék. Romániának. Emellett tiltakozó gyűléseket is tervbe vettek az osztrák agráriusok a romániai szerződés kérdésében, nehogy ennél a Balkán szerződésnél is olyan károsodás érje az osztrák mezőgazdaságot, mint a minő a szerbiai szerződés megkötésénél történt.

Telefondíjak leszállítása. Itt mindjárt hozzátesszük, hogy — sajnos — nem a budapesti telefondíjak leszállításáról van szó, hanem arról, hogy a posta- és távirtdiagazgatóság a kiskörű távbeszélő hálózatból a budapesti távbeszélőhálózat előfizetőivel és nyilvános állomásaival; ugyiszintén viszont is kezdett beszélgetésért a díjat január 6-ától kezdve 3 percig tartó egyszerű beszélgetésért egy koronára szállította le az eddigi két korona helyett, a sürgős beszélgetés díja ezen forgalomban 3 korona.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Nyilttér.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.

— Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. —

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, január 4.

A készáru piacra kifejezetten szilárd volt ma az irányzat. Csekély kínálattal szemben a malnok nagyon tartózkodók voltak, csak igen keveset vásároltak, de azért valamivel jobb árak fizetésétől nem idegenkedtek. Mindazonáltal csak egészen jelentéktelen forgalom fejlődött ki, melynek folyamán mindössze alig 4000 q buza kelt el, a szombatiaknál 10 fillérrel drágább árakon. A legdrágább eladási ár 26.60 korona volt 90 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 24.15 korona, 74.5 kilós pestvidéki, üszkös buzáért. Egyéb gabonaművek közül rozs, árpa, zab 10—10 fillérrel, tengeri 5 fillérrel drágább. Forgalomba került: 100 q rozs, 19.70 koronás áron, 500 q árpa, 15.90 koronás áron és 200 q zab, 17.30—17.50 koronás árakon. A határidős piacon megnyitáskor nyugodtan és körülbelül a tegnapihoz hasonló jegyzéseivel indult meg a mai üzlet; a forgalom folyamán azonban csakhamar tulsúlyra került a kereslet és mivel később egyre fokozódott a vételkészség, aminek fedezése is csatlakoztak, egyre jobban szilárdult az irányzat, mi mellett az árfolyamok meglehetősen emelkedtek. Zárhat fel a hőmérő emelkedésére kissé megcsappant a vételkészség, mire aztán igen csekély forgalom mellett kissé gyengültek az árfolyamok. A szombati zárathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza 20 fillérrel az októberi buza 10 fillérrel, az áprilisi rozs 8 fillérrel, az októberi rozs 12 fillérrel, az áprilisi zab 16 fillérrel, a májusi tengeri 8 fillérrel emelkedett.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki új	75	—	79	25.80—26.25
"	76	25.20—25.60	80	25.85—26.25
"	77	25.30—25.80	81	26.10—26.40
"	78	24.65—26.—	82	—
Fejérmegyei új	75	—	79	25.50—25.90
"	76	25.10—25.30	80	25.65—25.90
"	77	25.40—25.55	81	—
"	78	25.55—25.35	82	—
Pestvidéki új	74	—	78	25.45—25.75
"	75	—	79	25.60—26.—
"	76	25.30—25.40	80	25.55—26.10
"	77	25.10—25.60	81	—
Bácskai új	74	—	78	25.55—26.10
"	75	—	79	25.70—26.25
"	76	25.20—25.60	80	25.95—26.35
"	77	25.40—25.80	81	—
Rozs I-rendű új	—	—	—	20.20—20.20
" középminőségű új	—	—	—	20.10—20.10
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	16.40—16.20
" II. rendű	—	—	—	15.90—16.40
Köles	—	—	—	—
Zab I-rendű	—	—	—	17.35—17.60
" II-rendű	—	—	—	17.—17.30
Tengeri belföldi új	—	—	—	13.85—14.05
Repeze: Káposztarepeze	—	—	—	—

A készáru piacon elkelt:

Buza: Tiszavidéki: 100 q 80 k 26.60 K, 600 q 80 k 26.55 K, 100 q 80 k 26.55 K, 100 q 80 k 26.50 K, 200 q 78.5 k 26.30 K, 100 q 78 k 25.50 K üszkös, 100 q 77 k 25.80 K, 1000 q 77 k 25.80 K, 5000 q 76 k 24.80 K felső üszkös.
Pestvidéki: 100 q 74.5 k 24.15 K.
Fejérmegyei: 100 q 80.5 k 26.55 K.
Felsőmagyarországi: 400 q 76 k 25.60 K, 500 q 76 k 24.80 K sárga üszkös.
Erdélyi: 300 q 78 k 25.60 K.
Bácskai: 100 q 78.5 k 26.10 K.
Rozs: 100 q 19.70 K kpf par.
Árpa: 500 q 15.90 K kpf par.
Zab: 100 q 17.50 K, 100 q 17.30 K kpf.

Az árak 100 kilogrammonként koronaértékben értendők.

A határidőpiacon köttetett:

Délelőtt:

Előforduló kötések (50 kg.-kint) 1909-re:
Buza áprilisra 12.61—12.60—12.72—12.74—12.68—
Buza októberre 10.84—10.90—10.92—10.88—10.89—
Rozs októberre 10.11—10.10—10.20—10.24—10.17—
Zab áprilisra —9.07— 9.08— 9.06— 9.21— 9.15—
Tengeri májusra 7.23— 7.29— 7.30— 7.27— 7.28—

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprilisi buza	12.62—12.63
1909. októberi buza	10.82—10.83
1909. áprilisi rozs	10.13—10.14
1909. októberi rozs	9.07— 9.08
1909. áprilisi zab	8.59— 8.60
1909. májusi tengeri	7.22— 7.23

Budapesti gabonaforgalom.

1909. január 1-től 1909. január 3-ig.

	Érkezett	Elszállított
	m é t e r m á z s a	
Buza	22788	—
Rozs	1805	—
Árpa	7157	—
Zab	2655	100
Tengeri	1318	—
Liszt	710	11719
Korpa	76	3151

GYÓGYITHATÓ A SÉRV?

E kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót.

Bárkinél díjtalanul zárt borítékban megküldi.

POLLITZER SÉRVAMBULATORIUM

speciális orvosi rendelő-intézet

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., félem.

Egész nap orvosi ingyenes rendelés.

Értéktőzsde.

Az értéktőzsdén az üzlet sehogy sem akar megindulni. A hangulat tartózkodó s a szerb külügyminiszter beszédére úgy az előtőzsdén, mint a déli tőzsdén ellanyhult az üzleti tevékenység. Az egyes vezetőértékekben az árfolyamhullámzás igen szűk határok között mozgott s a papírok ára általában valamivel alacsonyabban zárult. A két hitelrészvény ára két koronával csökkent. A Budapesti Közuti Vasut-részvények a tartózkodó irányzattal ellentétben egészen 587.50 koronáig emelkedtek s csak egy koronával alacsonyabban zárultak. A helyi piacon élénk üzlet fejlődött ki a készáru-bánya és téglagyár, továbbá a Salgótarjáni részvényekben. A járadékpiac változatlan és a korona-járadék-kötvényekben előfordult 1—2 kötés árfolyamon alul történt. A mai üzlet folyamán forgalomba került: Osztrák hitel 620—620.25—619.— koronán. Rima 561.50 kor. Városi villamos vasut 261.50 kor., Közuti 584—582.50—587 koronán, Salgó 574.50 koronán.

Az előtőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 620—620.25—620, Magyar hitel 718.50 K.

A déli tőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 619.25—619, Magyar hitel 717.75, Rimamurányi 561.50, Városi villamosvasut 261.50, Közuti vaspálya 584—582.50—587 K.

SZÉN,

koks, briket, antracit

összes gazdasági, ipari és házi célokra.

Telefon: Detail 26-27, 75-26. Engros 164.

27701

RADNAY KÁROLY

BUDAPEST, VÁCI-KÖRUT 78.

Sürgőnyezim:

ANTRACIT

BUDAPEST:

Díjbirosítások osztrák hitelrészvényre: holnapra 4-5 korona, nyolcz napra 8-10 korona, január hónap végéne 26-28 korona.

Utóközde délután 4 órakor:

Osztrák hitel 616, Magyar hitel 715.75, Államvasut 667.50, Leszámitóbank 475, Jelzálogbank 407.50, Rimamurányi 516.50, Városi vasut 261.50, Közuti vasut 585.50 K.

BÉCSI GABONATÖZSDE:

Bécs, január 4. (Saját tudósítónktól.) A múlt heti zárójelentések a berlini terménytőzsdéről némileg gyöngült árjegyzésekről adtak hirt, ellenben a chicagói piacz irányzata valamivel javult, a többi külföldi tőzsde az ünnep miatt zárva volt s ilyen körülmények között az itteni piacson nem mutatkozott semmiféle ösztönzés kívülről. Az eladók az árakat általában 5 fillérrel emelték, de csak árpa iránt mutatkozott a konzum részéről valamelyes érdeklődés s ennek következtében e czikk irányzata megszilárdult, egyébként teljes üzletlenség uralkodott.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 13.45-13.90, marosi és bánáti 13.20-13.50, mosoni 12.60-13, tótfelvidéki 12.45-13, delivasi 13.60-13, marchfeldi 12.30-12.70.

Ross: tótfelvidéki 10.30-10.50, csepeli 10.25-10.50, pestmegyei 10.25-10.50, delivasi 10.25-10.45, különféle magyar 10.5-10.45, osztrák 10.15-10.35.

Árpa: morvaországi 9.20-10.35, marchfeldi 8.40-9, bécsvidéki 9-9.30, tótfelvidéki 8.10-9.80, csepeli 7.80-8.40, közepdunai állomások 8.20-8.80, delivasi 8.40-9.40, északmagyarországi 7.60-9.10, tiszavidéki 7.60-8.50.

Magyar tengeri: 7.40-7.65. Cinquantin 8.90-9.50. Magyar zab: 8.75-9.30, válogatott 9.30-9.70, cseh-morvaországi és alsó-ausztriai 8.80-8.95.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, január 4. A politikai helyzet nehézségei Magyarországon erősen befolyásolták a mai előtőzsdét és kapcsolatban Milovanovic beszédével és azzal a hírrel, hogy a bojkottmozgalom még mindig tart, általánosan gyöngye hangulatot idézett elő. Ezt a kedvezőtlen momentumot a gazdasági helyzet kedvezőbb megítélése és a pénzvizonyok javulása ellensúlyozta, de a piacz mindazonáltal az előtőzsde végéig bágyadt jeleget tanusított. A déli tőzsde tartózkodó volt és az árfolyamok csak kevésse változtak. Az árfolyamok a tőzsdei forgalom további részében nem nagyon változtak.

11 órakor zárulnak:

Osztrák hitel. 619.25. Magyar hitel. 719.—, Länderbank —, Államvasut 667.75—, Eiba-

völgyi vasut —, Déli vasut 104.—, Alpesti bányatársulat 628.75, Rimamurányi 517.—, Májusi járadék 94.35, Magyar koronajár. 91.10, Orosz érték —, Török sorsjegy 177.25, Német márka 417.26.

1 órakor jegyezték:

Osztrák hitel 619.25, Magyar hitel 719.—, Länderbank 421.50, Unio-bank 520.—, Államvasut 667.25, Anglo-bank —, Bankverein —, Déli vasut 103.75, Gőzhajó —, Alpesti bányarészvény 628.—, Májusi járadék 94.35, Magyar koronajár. 91.10, Török sorsjegy 177.25, Német márka 117.26, Elhavölgyi vasut —, Rimamurányi 516.50, Orosz járadék —, Keleti vasutak —, Skoda —, Magyar jelz. —, Kárpáti petroleum —.

Bécs, január 2. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos aranyjádék 109.50, Tiszai és szeg. köcs. sorsjegy 140.50, Magyar hitelbank részvény 716.—, Magyar leszámitó és váltó részvény 473.—, Rimamurányi 514.25, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság 514.25, Magyar koronajár. 91.—, 4 százalékos magyar földt. h. kötv. —, Magyar ny. k. sorsjegy —, Kassa-Oderbergi Vasut részvény —, Magyar Jelzálogbank 406.— Magyar keresk. bank 406.—.

Bécs, január 2. (Osztrák értékek zárlata.) 4.2 százalékos papír-jádék 94.25, 4 százalékos osztrák arany jádék 114.60, 1860-as sorsjegy 151.50, Osztrák hitel-sorsjegy 151.50, Angol-osztrák bankrészvény 290.—, Bécsi Bankverein 504.25, Osztrák-magyar bank 1728, Déli vasut 101.25, Dunagőzhajózási társ. 885.—, Dohány rész. 318.—, Cs. k. arany (vert) 11.34, Német bankv. 117.12, Osztr. Lloyd 398.—, 4.2 sz. ezüst jár. 94.25-97.15, Osztr. koronajádék 94.35, 1864-es sorsj. 264.50, Osztrák hitelintézeti részvény 617.50, Unio-Bank 520.—, Osztrák Länderbank 420.50, Osztrák-magyar államvasut 666.75, Elhavölgyi vasut 441.50, Alpesti részvény 626.75, 20 frankos 19.11, Londoni váltóár 239.80, Lipótkohó —, Töröksorsjegy 172.25.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, január 4. Az új hét elején is szilárd alapránnyazatu volt a tőzsde, a forgalom azonban különösebb ösztönzés híján igen nehézkesen fejlődött. Bányarészvények, amelyek megoszott irányzat mellett indultak, később véleményváltásokból ösztönzést nyertek és általános javulás mutatkozott ezen a piacson. Bankok közül hitelrészvények, Diszkontó Kommandit és Deutsche Bank realizációk hatása alatt szenvedtek. Jádékok szilárdabban és magasabban jegyezték, szintugy gőzhajós részvények is. Vasut és villamosági részvények tartottak voltak. A további folyamatban az összetett majdnem változatlan maradt. Az üzleti tevékenység mind szűkebb határok közé szorult. A készpénzpiacz ipari értékei szilárdak voltak. Magánleszámitó kamatláb 2 3/8, napi pénz 3 százalék.

Zárlatok jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjádék 97.40, 4 százalékos osztrák aranyjádék 97.90, osztrák hitelrészvény 194.90, Déli vasut 17.90, orosz bankjegy 214.35, 4 százalékos új orosz kölcsön 76.50, Discontó Kommandit 181.—, Dinamitruszt 156.10, Har-

peni 195.75, Unifikált török járadék 93.20, 4.2 százalékos ezüstjádék 94.50, 4 százalékos magyar aranyjádék 92.50, Magyar koronajádék 91.60, Osztrák-magyar államvasut 143.—, Bécsi váltóár 85.30, Olasz járadék 103.—, Alt. villamosági Edison 218.75, Gelsenkircheni 192.—, Laurakohó 200.80. Nyugodt.

Frankfurt, (Zárlat.) január 4. 4.2 százalékos papírjádék —, 4 százalékos osztrák aranyjádék 97.55, Osztrák hitelintézeti részvény 195.66, Osztrák-magyar államvasut 143.50, Északnyugati vasut —, Busfield-radi vasut —, Londoni váltóár 204.55, Bécsi Bankverein 127.50, Villamos részvény —, 3 százalékos magy. aranykölcsön 76.—, 4.2 százalékos ezüstjádék 97.55, Osztrák koronajádék —, Magyar koronajádék 91.95, Osztrák-magyar bank 124.60, Déli vasut részvény 18.10, Elhavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 852.75, Párisi váltóár 814.75, Unio bankrészvény —, Alpesti bányarészvény 318.75. Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) január 4. 4.2 százalékos ezüstjádék 97.10, 1860. sorsjegy 153.50, Déli vasut 17.60, 4 százalékos aranyjádék 97.40, Osztrák hitelrészvény 194.80, Osztrák-magyar államvasut 143.—, Olasz jádék 103.—, 4 százalékos Magyar aranyjádék 92.40. Nyugodt.

London, január 4. Angol consol 88 1/16. Páris, (Zárlat) január 4. 3 százalékos Francia jádék 96.87, Osztr. aranyjádék 97.20, Magyar aranyjádék 94.30, 3 százalékos Olasz jádék 104.15, Déli vasut elsőbbségi kötv. —, 5 százalékos marokkói jádék 522.—, 4 százalékos spanyol jádék 97.15, 4 százalékos unifikált török jár. 93.35, Török sorsjegy 172.—, Török dohányrészvény 349.—, Osztrák földhitelintézet 1100.—, Osztr. Länderbank 460.—, Magyar jelzálogbank —, Banque de Paris 1555, Banque Ottomane 706.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut —, Hartmann gépgyár 490.—, Urikányi község —, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.12, Váltó német piacokra (rövid) 122.62, Váltó Bécsre (rövid) 104.62, Váltó Belgiumra (rövid) 1 1/2, Olasz aranyváltó (rövid) 1/4, Váltó Svájcra (rövid) 1/2, Csek Londonra 251.10, Magánkamatláb 2 1/2. Tartott.

ÜZLETI TUDOSÍTÁSOK

Kőbányai sertéspiacz.

Január 4-én. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli súlyban) 120-122 fillér. Fiatal közép (páronkint 251-320 kilogrammig - terjedő súlyban) 122-123 fillér. Közép (páronkint 240-280 klg.) 121-123 fillérig. Könnyű (páronkint 240 klg.) 121-123 fillérig. Sertéslétszám: 1908. évi jan. hó 1. napján volt állészet 23729 drb. — 1908. január hó 2-án felhajtott 499 drb. — 1908. január hó 2-án elszállított 675 drb. — 1908. jan. hó 4. napjára maradt készlemben 23553 drb. A hizott sertésizlet irányzata: kellemesebb.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közvágóhid igazgatósága.) Jan. 4-én. Előző napi eladatlán maradvány 2065 drb sertés, 152 drb süldő, 4 drb malacz. Ma fel-

Table with multiple columns: Budapesti értéktőzsde, Záloglevelek, Gőzmalmok, Iparvállalatok, Sorsjegyek, Penznemek és váltók. Includes sub-sections like Államadósság, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok.

KÜLÖNFÉLÉK.

Vén batárban.

A színtelen hétköznapok
Csak úgy szokásból tavavisznek.
Hol is vagyok? Hol is vagyok?

Leányos ablakok előtt
Ugy megyünk, mint egy hetven éves
Nyögve . . . a vén kocsis beszédes!

Dőszölődünk . . . nekivágunk,
Botorkálva és kocogva;
Czihelődünk . . . meg — megállunk.

Ha a gibires fel nem rázna,
Az utat elbóvikálnám.
All-e, megy-e? Az b tudnám!

Felig holtan, félig élve,
Fiatalon, tetszhalottan.
Míg a batár ki nem érne . . .

Abonyi Andor.

(A csecsemő gyógyítása.) Berlinben nemrég Heubner professzor, a hírneves gyermekorvos, érdekes előadást tartott a gyermek-betegségekről, mely alkalommal határozottan helytelenítette amaz orvosok eljárását, akik beteg gyermeknek egyáltalában orvosságot rendelnek, akit leggyakrabban emésztési zavarok támadnak meg, a legesekélyebb gyógyszer nélkül, pusztán étrendi kezelés mellett, sikerrel gyógyítható. Hogyha a gyermeket bélhurut támadja meg, amely a győnge szervezetet legott halálos veszedelemmel fenyegetheti, mindenekelőtt abszolút pihenést kell biztosítani a beteg szerv részére. A kis beteget azonnal tea-ivásra kell fogni, ami abból áll, hogy három óránként egy kis csésze bernára főtt teát itatunk meg vele. A második legfontosabb gyógyszere az: anyatej, amely a gyermek legmegfelelőbb tápláléka marad mindig. Heubner tanárnak az a véleménye, hogy a gyermektől az anyatej megvonása a legtöbb esetben nem azért történik, mintha az anya nem lenne képes táplálni gyermekét, hanem igenis, pusztán kényelmi okokból. Hogyha azonban valami ok miatt az anyatejet a gyermek csakugyan nélkülözni kénytelen, úgy e helyett nagyon ajánlatos az író. Anyatej hiánya esetén jó szolgálatot tesz az ugynevezett „hollandi gyermek-tápszert”, amely nem egyéb, mint sűrített

író. Ez a tej több napig, sőt egy hétnél tovább is eltarttható, anélkül, hogy megromlásától tartani kellene. A gyermeklisztből készült készítményeknek éppen nem barátja a tudós professor; ellenben a vegyes táplálékot, amely 60 gr. cukor, 50 gr. gyermekliszt és egy liter író főzetből áll, nagyon ajánlja. Az olyan gyermekeknek azonban, akik gyakori bélgörcsben szenvednek, a tej adagolását félbe kell szakítani és egy kis lisztes étrendre kell őket fogni, mire a görcsök megszűnnek. Megemlítjük itt dr. Tanner, a híres kópláló-művész véleményét a tehéntej káros hatásáról. A jeles kópláló-művész ezidő szerint Kaliforniában, Los Angelesben időzik, ahol előadásokat tart. Szerinte, a hatóságoknak szigorúbb ellenőrzést kellene gyakorolni a tehéntej árusítása körül, mert a tehén szájában és fogai közt a legkülönbözőbb és legveszedelmesebb mikroorganizmusok tenyésznek, amelyek a tejet valóságosan megfertőzik. Ezek a veszélyes mikroorganizmusok szoktak azután a gyermekeknek olyan fertőző betegségeket, amelyekkel szemben az orvosi tudomány szinte tanácstalanul áll. Fölhívja tehát Tanner a hatóságokat, rendelkezni el, hogy a tehénészek a tehén száját és fogait napjában legalább is kétszer jól kimossák és hogy a tej tisztá kezelésére kiváltképpen gondot fordítsanak. Tagadhatatlan, hogy Tanner tanácsai megiszivléásra valók.

(A világ vége.) Mult hetekben Amerikában három különböző helyen jóslták meg bolond próféták a világ végét s ezt ritka egyértelműséggel mind a hárman december 27-ére tüzték ki. Mikor ez a borzalmas terminus minden baj nélkül elmúlt, a három próféta úgy eltűnt, mint a kámför. Legnagyobb hatást gyakorolt hívoire Spangler Leó próféta. Számos híve mult szombaton nem akart lefeküdni, nehogy elmulasszák az utolsó ítéltre hívó trombitaszót. Vasárnap reggel a hívek külön-czélra készített fehér ruhában a vasúthoz vonultak, hol a prófétaival kellett volna találkozniuk. Spangler állítólag még ki akart menni a vidékre, hogy néhány „szentet” összeszedjen s azután az égbe akart emelkedni, mint Illés próféta. Ehelyett azonban bérkocsiba ült s alaposan elhajtatott. A hívek nem gróvén a várás, a South Mountain lőborította ormára vonultak, hogy az ottani kis temetőben várják meg a nagy csodát. A próféta jóslata szerint a felhőknek délelőtt tízenegykor meg kellett volna nyílni, de ezek még délután ötkor is nyugodtan vonultak tovább. Végre esti szürkületkor a hívek nagyon megéheztek s éktelenül lehangolva amiatt, hogy nem jutottak a paradí-

csomba, hazaszéledtek. A prófétát a rideg rendőrség keresteti.

(Gonosztevők értékesítése.) Kinában a gonosztevők értékesítése elsőrendű állami gondok közé tartozik, mert sehol sincs annyi fogoly a börtönökben, mint a menyei birodalomban. Ha valamelyik vállalkozó csatornát, utat, öblöt, vagy telepet akar építeni, akkor elmegy előbb a fogházakba és annyi száz gonosztevőt kér magának, amennyire éppen szüksége van a munkálat elvégzésére. A vállalkozó maga keresi ki a megfelelő munkaerőket az állami fogházakban. Midőn már kiválogatott anyag együtt van, akkor a vállalkozó szerződést köt az állammal és megfizeti azt az összeget, mely arra jogosítja, hogy a gonosztevőket, mint saját rabszolgáit, alkalmaztassa. A ártás lefizetése után a vállalkozó a fegyenczek tulajdonosává válik; és velük tetszése szerint rendelkezik. Első kötelessége természetesen az, hogy válogatott gonosztevőket fékentartsa, mert szabadulásuk esetén az okozott károkért maga a vállalkozó felelős. Az állam csak azt ellenőrzi, vajjon alattvalói a vállalkozónál megkapják-e rendszeresen élelmüket és lakásukat. A gonosztevők belső ügyeivel, esetleges kibágásaival nem törődik, mert ez a vállalkozó szerződésbeli kötelessége. Ilyen módon az állam értékesíteni tudja gonosztevőit és helyet tud csinálni a börtönökben új endéceknek.

(Az olasz divat.) Elena királyné e Marherita övegy királyné elhatározta, hogy hadat üzennek annak a különczű női divatnak, melyet Páris diktál a világnak. A két királyné reméli, hogy sajátos stílus, olasz nemzeti jellegű divatot fognak teremthetni. A tervnek már megnyerték az aostai hercegnét, Laetitia hercegnőt s a genuai hercegnét. Az a tervük, hogy kitűnő izlésű művészeket hívnak meg, kik rajzokat készítenek új ruhákhoz és kalapokhoz s a királynék, hercegnék és udvarhölgyek az így elfogadott divatnak propagandát fognak csinálni, hogy a párisi szabók zsarnokságát megtörjék.

(A kutyák az egészségügyi szolgálatban.) Németországban Frigyes badeni nagyherceg védnöksége alatt egyesület alakult, mely feladatává tette, kutyákat olyképen idomítani, hogy a háboruban a sebesülteket oly helyeken is, ahol az ember nem keresz őket, felkutassák. Ily kutyákkal már az orosz-japán háboruban is kísérleteket tettek, melyek teljesen beváltak. Az egyet székhelye Oberdellendorf a Rajna mellett, ahol az idomított kutyákat a német egészségügyi intézeteknek kiszolgáltatják. Az egyetbe lépők évi 3 márka tagsági díjat fizetnek.

A KITACADOTT

— REGÉNY. —

Irtá: RICHARD DALLAS.

34

Amikor Littell aztán már látta, hogy mindnyájukat a kételkedés és bizonytalanság önmével borította el és mindnyájan szinte félénk pillantást vetettek rája, amelyben felvilágosításért könyörögnek, hirtelen félbeszakította magát, Wintersre mutatott és felkiáltott:

— Felejtsek el ezt az embert, ő nem követte el a bűntényt. Újból meg kell kezdeni a vizsgálót, ha meg akarják találni a gyilkost!

Nem tudom önöknek megmondani, ki ő, ez nem az én kötelességem. Azonban megmondhatom önöknek, miféle ember és miért, hogyan követte el a cselekedetét. Mindez olyan egyszerű, világos, hogy minden gyerek meg tudja érteni. Ez az ember ugyanahoz a körhöz tartozik, melyben Withe mozgott, olyan férfi mint ő, aki ismerte Withe szokásait, életmódját, igazi jellemét.

Egy férfi, aki büntársa volt valami büntetendő cselekedetben, aki feltette saját biztonságát, mivel a gyengébb jellem tudta a titkát.

Egy büszke férfi, akinek drága volt a jó hírneve, egy férfi telve intelligenciával és akaratával, olyan valaki, aki nem ismert féltelmet vagy habozást.

— Ez az ember — bárki is legyen az — gyilkolta meg Witthét. Ez az ember az, akinek szánva volt a félig megirt levél tele szemrehányásokkal és fenyegetéssel és ezek a fenyegetések vitték azt az embert borzalmas cselekményének keresztülviteléhez.

Azon az éjjelen jött, amikor én több barátainkkal együtt eltávoztunk Withe lakásáról.

Alkalmassint azért jött, hogy követeljen, vagy könyörögjön, de áldozatát mély álomba merülten találta. A fegyver kéznél volt. Megölte tehát, mert ez volt a legkönnyebb és legbiztosabb teendője!

Azután álruhába öltözött, mert felvette a halott köpenyét és feltette a sapkáját, zsebre tette a pénzt, ami az asztalon feküdt, hogy együgyű embereket tévútra vezessen. A pénzt aztán elvesztette utközben, amint el-sietett a helyszínéről, ott, ahol Winters vallo-mása szerint megtalálta.

A köpenyt és a többi pénzt Belle Stanton házában hagyta ismét abból a czélből, hogy tévútra vezessen együgyű embereket, mivel az volt a legalkalmasabb hely, ahol Withe bármely pillanatban ki-be járhatott.

Most, mjután elmondtam önöknek, milyen indító okból követték el a gyilkosságot, kerestessék a rendőrség által ezt az embert és hozassák ide a színiük elé. De önök a rendőrség rövidlátása miatt most me ítélnének el egy ártatlan embert!

Meentsék fel őt! Engedjék őt szabadon! Saját multja a legnagyobb ellensége neki! Ilyen gyenge jellemű ember nem követhetett el gyilkosságot! Nem is képes elkövetni ezt! Én mondom önöknek, hogy Winters ártatlan! Tudom!

Littell hangja mindinkább szenvedélyesebbé vált és végül betöltötte az egész termet. Most hirtelen elcsuklott és teljes esend állt be, míg az elnök kimért hangon hozzá nem fordult:

— Littell ur — szolt — nem engedhetem meg, hogy az esküdt urakra ráerőszakolja a saját nézetét és véleményét. Ez ellenkezik a jogszokással. Kérem, csak a tényekre szorítkozzék!

Littell kiegyenesedve állott helyén és nyugodtan hallgatta a reudreutását. Azután méltóságteljesen így szolt:

— Átvetteim ennek az embernek védelmét, elnök ur és a kötelességem elragadtott.

A vádlott ártatlan és én ezt az esküdt uraknak megmagyaráztam és megokoltam, amint ez kötelességem volt. Nincs több mondani valóm.

Elfordult és ismét elfoglalta a helyét, de senki már nem mozzant az egész teremben, míg az utolsó szó el nem hangzott. Minden szem a védőn csüngött.

Az esküdtek képtelenek voltak arra, hogy lerázzák magukról a varázst, amely fogva tartotta őket.

A hatás általános volt, a kedélyeket teljesen átformálta.

Ezután az államügyész emelkedett fel, hogy válaszoljon a védő beszédére. Ő is a védő beszédének hatása alatt állott és néhány általános szólásmódon nem tudott felülemelkedni. Végül azonban visszanyerte a hidegvérét és ekkor összehasonlította a védő beszédének végső mondatait egy gyönyörű tűzijátékkal, amelynek hatása azonban az utolsó rakétával kilobban. Intette az esküdteket, hogy ne veszítsék el ezt szem elől és pusztán a komoly tényekhez tartásuk magukat, amelyeket bemutatnak nekik.

Majd összefoglaló áttekintést adott az esetről és még egyszer előhozta a Wintersi vádelő és terhelő tanuvallomásokat. Ambar az esküdtek teljes figyelmével hallgatták, mégis kétséges volt, vajjon sikerült-e az ügyésznek a Littell által elért hatást lefokozni.

Amint az államügyész befejezte beszédét, az elnök kioktatta az esküdteket. Az összefoglalása a bizonyító anyagot illetőleg beesületes és pártatlan volt; de természetesen a vádlott ellen beszélt, kinek vallomása volt az egyedüli ellensúly a tanuk vallomásával szemben. Azután magára hagyta az esküdteket és visszavonult.

A többiek is lassankint elhagyták a termet. Littell azonban ismét a helyén maradt és mély gondolatokba merülve két kezére támasztotta a fejét. (Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1908. január 5-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Mary-Ann.

Vígjáték 2 felv. irta: Zangvil
Fordította: Mihály József.

Személyek:
Lancelot Dezső
Péter Rozsahelyi
Heir Brahmsen Bartos
Samuel Smegdo Gabányi A.
Jim Blaydes Gabányi I.
Lord Tottenham Náday B.
Howard Magyari
Mrs. Leadbatter Jászai M.
Rosie, leánya Nagy Ibolya
Íitty Váradi E.
Lady Chelmer Helvey L.
Faxwall grófnő Szacsavayné
Mary-Ann D. Ligeti J.

Kezdeté 1/8 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Tatárjárás.

Operette 3 felvonásban. Irta:
Bakonyi Karoly. Zenejét Gábor
Andor versére szerz. Kálmán I.

Személyek:
Lohonyay Vendrey
Treszka, leánya Komlóssy I.
Riza báróné Keleti J.
Imrédy Fenyvesi
Lórentey Hegedűs
Elek, hadnagy Vámos
Walterstein Sarkadi
Mogyoróssy Komai Berta
Virág, strázsamester Balassa
Turi, szakaszvezető Tihanyi
Suták, közhuszár Nagy
Kempelen Győző
Gerő, intéző Tapolczay
Idike Ballos J.
Bence, bérsgazda Szerényi
Szeffli Bendi Bárdi
Elemérine V. Kész R.
Wuffka, ezredes Kazalický

Kezdeté 1/8 órákor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Mary-Ann.

Szövegét egy angol regényből
írta: Hajó Sándor. Zenejét Gábor
Andor versére szerzette; Kacsóh
Pongrácz.

Személyek:
Lancelot Király
Péter Palásthy
Mary-Ann Hurmáth I.
Mrs. Leadbatter Marosi A.
Lady Stewzen Orley F.
Alice Keszary E.
Lord Leafles Császár
Parrot Papir
Kitty Loránt I.
Fritty Csizsérné
Betti Arrison Szári R.
Jessi leányok Németh E.
Netti Solyomné

Kezdeté 1/8 órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

Az élet komédiája.

Kezdeté 1/8 órákor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Tosca.

Melodráma 3 felv. Zenejét szerz.
Puccini G. Szövegét Sardou V.
drámája nyomán írta: Illica L.
és Giacosa G. Ford.: Várady S.

Személyek:
Tosca énekesnő Szamosi
Cavaradossi Mario Anthes
Baró Scarpia Takáts
Angelotti Cesara Komai
A sekrestyés Hegedűs
Spoletta Ke tész
Sciarrone Karpát
Bortoloni Ney B.
Passtorbu Váradi M.

Kezdeté 7 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Forradalmi nász.

Színmű három felvonásban. Irta:
Sophus Michaelis. — Fordította:
Homonnai Albert.

Személyek:
Montaloup Vágó
Davout ezredes Papp
Marc-Arrou Csorlos
Jean Lasque Kömendőy
Tréssailles Taruai
Du Bartas Laszó
Jeromos Réthel
Prosper Rákai
Copin abbé Fenyvesi
Alaine del'Estoire Forgács R.
Leontine Forrai R.

Kezdeté 1/8 órákor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Monna Vanna

Dráma 3 felv. Irta: Maurice
Maeterlinck Ford.: Abrányi Emil

Személyek:
Guido Colonna Mihályfi
Marco Gál
Monna Vanna Márkus
Prinzivalle Garamszeghy
Borso Körösmészai
Torello Mészáros
Trivulzio Ivánfi
Vedlo Horváth

Kezdeté 7 órákor.

APOLLÓ-PROJEKTÓGRÁF

Népszínház-utca 1-3. szám.
Telefon 68-39.

Tarasconi Tartarin.

(Nagyszájú hős.) — Borzvadá-
szat. — Szobafestő. — Nők
mint barcosok. — Végzetes
esők. — Sérthetlenség.

NEVETŐ KUPLÉ.

(Morcsahány.) — Jelenlegi
Kina. — Középfutka. — Allat-
világ. — Baby mint rajzoló. —
Pompéji utolsó napja.
Kezdeté 5 órákor, vasár- és ün-
nepe napokon 3 órákor.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÜT 31. TELEFON 110-22

Ma és mindennap
este 8 órákor rendes helyárrakkal.

A „Royal-Orfeum“ összes tagjainak felleléptével
UJ MŰSOR!

Dróttalan táviró **6** Csalódtam önben
B. U. É. K. Nászéjszaka
A vörös lámpa **kép.** Montenegró hadat üzen
10 magánszám.

A téliüket tükörtermében **ROYAL-CABARET** és
tánccatrakciók reggeli 5 óráig.
Szerdán, 6-án két előadás.
Délután 1/4 órákor **Este 8 órákor**
méréselt helyárrakkal. rendes helyárrakkal.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 68. sz. Telefon 54-28.

Kezdeté 1/8 órákor Ma és mindennap Ujdonság.
ZSIGA NEM AKAR.

Családi idill irta: Glinger és Taussig. Fordította Steinhardt.
11 órákor: **A NÖTLEN FÉRJ.**
Bőhözát 1 felvonásban irta: Glinger és Taussig. Fordította
Szöke Szakáll. Továbbá fellelének: Steinhardt, Gyárfás, Papay
Antal, Dory Gál teljesen új nagyszerű magánszámakkal.
Valamint: Les Gignac's francia tánc- és énekkettős. W. Collins,
Bijonteri moderne, Les Angelotti's tourbillon táncosok felleléte.
Jegyek: 9-12-ig és d. u. 3-6-ig. Rákóczi-ut 68. és özv.
Kontinél dohánykülönlegességi áruházaiban. Andrassy-ut 29. sz.
Vasárnap délután fél négy órai kezdettel mér-
sékelt helyárru előadás.

KOVÁCS GYULA

zongoratermel
BUDAPEST,
(Gresham-palota)
V., Farenz József-tér 5-6.
TELEFON 110-68

Paradicsom Kabaret

Üllői-ut 48. szám. Telefon 115-84.

Ignazató: Widlschy Rezső József. Karmester: Nádor Mihály.
Nogrady Gigi, Ellen Milford, Révész Ilonka, Csabai Zsófi,
Nagy Tilla, Tarján Vilmos, Lugossy Jenő, Dalnoky Imre,
Kondor Ernő, Bálint Béla, Háttarsáhy Lajos conferál.
Rablók a bankban.
Aktualis tréfa, előadja az egész személyzet.

Kalap-Király

A legegységesebb öszí ujdonságok megérkeztek a nagyérdemű
közönség figyelmét felhívjuk saját gyártmányu 4, 5 és 6 kor.
kalapjainkra. Nálunk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak.
Különös gondot fordítunk Besszes pártfogásáért esedezünk
műhelyünkben Hársfa-n. 33. noi kalapok átalakítására.
Osztermann és Stern
kalapos-mester.
Szigoruan szabott árak! Esku-n 6. (Klotild palota.)

Turul beszélőgép

Kellomes unalomtűző a hosszú téli esteken egy valód
mely számtalan előnyös újítása mellett felülmul min-
den más gyártmányt.
Világosoda! Szencziációs ujdonság!
Tölosér nélküli beszélő-gép!

Hatalmas tisztá hanggal, mint
minden tölosér rá-tól ara 70 kor.
Pathéphon hanglemezek (11
nők) létszámú lemezek) nagy
nemzetközi műsor 10 darab vé-
tonél a 5 kor, egy Pathé-féle
hangdoboz **INGYEN!** A létező
össes elsőrangú hangmezek
gyári rakára még eddig nem
létezett olcsó árak mellett.
Tessék lemez árjegyzéket saját
érdekekben kérti. Ingyen és bér-
mentve küldjük.

Grammofonok részlete-
zésre is. Kereskedőknek
legelősebb beszerzési for-
rás. Képs árjegyzék ingyen.

Fried Győző és Tea
grammofon különlegessége és
hanglemez nagykereskedők
Bpest, VIII., Aggteleki-u. 10.
Rákóczi-körút két percz.
Telefon 4-00.

FOLIES CAPRICE

Ignazató: LEITNER és KELETI Révay-utca 18. Főrendező: ROTT SÁNDOR

Az előadás kezdete 1/8 órákor.

„SZABADSÁGON“

(Cabaret) betanította Trebitsch Sándor.
előadja az egész személyzet. — Továbbá;
„Corpus delicti“ és Scheiden thut web...“

Nappali pénztár délelőtt 9-1 óráig és délután 3-8 óráig.
Az 1-ső emeleti **Casino de Parisban** elsőrangú táncz-
atrakciók. — Kezdeté fél 12 órákor.

BUDAPESTI CABARET

BONBONNIERE VI., Teréz-körút 28. Telefon 52-68.

Minden este 9/4 órákor a teljesen új műsor:
BÖRZE ANKÉT.
Közérdeklőségi szatira.

Az első hó (Szinpadi tréfa.) Hans Strick és Mika Miklós
(München „Kitt Scharfrichter“) új műsorral. A teljes 19 tagú
művész-személyzet, teljesen új számokkal. Jegyek: 6, 5, 4,
3 korét minden jegyelárusító helyen. Bővebbet a plakátok.

CZIMBALMOT

ne vegyen, mig
REMÉNYI MIHÁLY

legujabb czimbalom árjegyzékét át nem olvasta,
melyet Reményi czimbalom osztálya küld
ingyen és bérmentve,

Budapestről
KIRÁLY-UTCZA 58.
Telefon 87-84.

Hang mint a zongoráé. Kivitel
a legujabb stylusokban.
10 évi kezesség!
OLCSÓ ÁRAK.

Szőnyeg-ujdonság!

200-300 nagyságban nyitott
Jacquard szőnyeg, tartós minő-
ségben 6 trt 80 krért.

Rosenberg és Qitt
20 dívát, szőnyeg- és vízsonárak
nagy áruház

Budapest, VI., Király-u. 32, saroküzlet
Alapítvány: 1898.

CIMBALMOK,

legujabb szabadalmazott acél
belső szerkezettel, melynek
hangja, hangtartása rendkívül
jónak bizonyult, részletzetese
is legmesszebbmenő jótállásat
kaphatok. Pomográfok, grammofonok,
hegedűk, fuvolák, olt-rak, okarinák
stb. olcsón legjobbak. Kintünteve
elismert jó munkáért.

Árjegyzéket ingyen küld
Mogyoróssy Gyula
m. kir. szabadalm. hangszergyára
Bpest, VIII., Rákóczi-ut 71.
Telefon 58-20.

„VALUTA“ erszény

egy darab bőrből készitve, ara
1 korona kizárólag
bőröndbenél
„Székely“ VII/9. Rákóczi-ut 4.
Árjegyzék ingyen.

Eredeti francia gyártmány
para, selyemgummi és halbolyagok
jucztaja kor. 1, 2, 3, 4, 5, 10 koronás.
Egy korona beküldése után franko és bér-
mentve küldök 3 db. legfinomabb mintá-
gyűjteményi dírtérő mellett.
NEUMAYER LIPÓT Budapest,
summáru-különlegességek
VI., Váci-körút 3 sz., Auorfenház

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre Ignaz.

! PÉTER !

az emberi csimpánz, az eleven világsoda
fellepte. :: Az előadás kezdete 8 órákor.

Szerdán 1909. január 6-án két előadás
PÉTER felleléptével.

Jegyelővétel d. e. 10-1 és d. u. 3-6 óráig
Telefon: 93-36.

Jól lát?

Ha nem, akkor fordul
jon bizalommal
Hatschek N. Karoly-körút 6. sz.

a hol szemüvegek és látószögek is legelősebb kaphatók.
Ingyen árjegyzék bérmentve.

Hull a haja? Használd a Petroleum-haiszeszt.

Egy eredeti üveg ára 2 korona. Főszéküldési hely
Gara Géza és Tea drognéria Budapest, VIII., József-körút 80.
Tessék árjegyzéket kérti.

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6—C. 28

Azonnali pénz-
előleggel beraktározunk butort, kocsikat, varrógépeket, autómobil és kereskedelmi árut, száraz raktárainkban „utólagos díjfizéssel” és igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Ármán és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97—66.

12 drb Makart-fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 Visit 150 a legszebb kivitelben Herz fényképezőszél. Budapest, Rakóczi-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

Parlament
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíróiskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás. Kereskedelmi akadémiái tanfolyamok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Ivan 1868-ban. Biztos állásközvetítés. Nyitva szeptember 1-4 július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezékektől s más hirdetésünket utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64—68. Beírások egész napon át. 28944

Mézédes
csemege szőlő, fagymentesek postakosaránként 350, csemege fajalmák és nemes birsalmak postakosaránként 2.80, 50 kilónként 18 koronáért, papírhéjú csemegegyűjtő postakosaránként 3.50. Fajborok hektoliterenként lefejtve 28 koronáért kölcsönhordóban szállítja Gyümölcskivitel Csongrádról.

Hordós
savanyu káposztát hasábal és zöld babot a legkifináltabb ízűeket postakosárúvegekben 3 kor., ananász kajszimbarack-levárnak kilóját 2.20, mézédés szilvalekvárnak 1 kor., különleges birsalmalekvárnak vagy sajt-nak 1.80. Fajborok hektoliterenként lefejtve kölcsönhordóban 28 koronáért szállítja Gyümölcskivitel Csongrádról.

Vesszőkosarakat
minden nagyságban a legolcsóbb ár mellett szállítja Gyümölcskivitel Csongrádról.

Neu Samu és Fia
szállítóeszköz és gépgyár, kir. országos fejtüntetést

Vác.
Gyárt: mindennemű fa-és vastalicskát, kő- és kocsit, szerszámokat, emelőgépeket, kettős áttétellel tűzfűtőeszközöket, kerti és locomobilfecskendőket stb. stb.
Állandó nagy raktár.
Kérjen ajánlatot!

Pénzszekrények
és amerikai irodabútorok, használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegényház-tér 5. szám.

Hajfestő-fésű
egyszerű fésülés által fest ősz vagy vörös haját valódi szőke, barnára vagy feketeire! Teljesen ártalmatlan! Evéig használható! Ezek használatban. Egy darab ára 6 korona.
Szétküldés Schüller J. által Bécs, II., Kurzbauer-gasse 4/K.

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított, brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes értéket kifizetem.
SINGER JAKAB
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám
Izabella-utca sarok.

Stenográfia
Rákóczi-ut 60. sz. Magyar, német gyorsírás-oktatás. Ingyenes gépirás-tanítás az összes rendszerű írógépeken. A „Stenográfia” Országos Gabelsberger gyorsíró- és gépiró-iskolában havonta új magyar, német gyorsírás, gépirás, kereskedelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró- és kereskedelmi lekolaj-rendes tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindennemű írás és diszmnunkák elkészítését és sokszorosítását. A „Kalligrafia” szepirási osztályában fényesen bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szepirás-oktatás. Mérsékelt tandíj. Beiratások naponta kizárólag Rákóczi-ut 60. I. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kérjen tájékoztatót. 262

Vadászfegyver
Ritka kedvező alkalmi vétel egyenként is potom áron eladó. Közöttük Toplewer-kulesu Lancaster 20 frt. Előrefekvő lakatszerkezetű, modern Hammerles 35 forint. Grener-zérú, Bücksflinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 28 frt. Ejectoros (tölténykivető) Hammerles, 105 frt. Drilling, valódi Krupp acélsővegekkel 65 frt. Winchester 25 frt. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodogg-hammerles, ugyanitt ajándék tárgyak szebbnél-szebb dísz és használati tárgyak és gramofon beszélőgépek valamint Görz, Zelss, Voigtlander és más finom fényképezőgép, perzsa szőnyegek és egy motorke-rekpar nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egetem-tér 5. sz. Radnál. (Nem Egyetem-utca) 49082

Vadászfegyver
Ritka kedvező alkalmi vétel egyenként is potom áron eladó. Közöttük Toplewer-kulesu Lancaster 20 frt. Előrefekvő lakatszerkezetű, modern Hammerles 35 forint. Grener-zérú, Bücksflinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 28 frt. Ejectoros (tölténykivető) Hammerles, 105 frt. Drilling, valódi Krupp acélsővegekkel 65 frt. Winchester 25 frt. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodogg-hammerles, ugyanitt ajándék tárgyak szebbnél-szebb dísz és használati tárgyak és gramofon beszélőgépek valamint Görz, Zelss, Voigtlander és más finom fényképezőgép, perzsa szőnyegek és egy motorke-rekpar nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egetem-tér 5. sz. Radnál. (Nem Egyetem-utca) 49082

Jogi,
politikai szigorlatokra, alar- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szeminárium, Bpest, IV., Magyar-utca 3., III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel. 661

Magán építőiparos-
iskola előkészít építő, kőműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vagi József műépítész igazgató, Budapest, VII., ker. Baross-tér 17. szám. 29110

Saját gyártmányú vas- és rézbutorok
Rézgy $\dots\dots\dots$ frt 45.—
Vasgy matraczzal $\dots\dots\dots$ 8.50
Gyermekgy $\dots\dots\dots$ 11.50
Sodronygy-betét $\dots\dots\dots$ 3.50
Vas- és rézbutorok gyári árban.
WEISZ LIPÓT
Király-utca 99. sz.
TELEFON 57—91.

Zálogcédulát
Ingyenről is, brillantot, aranyat, ezüstöt, ékszert és régiéket veszek. Kértezz ékszerész, Budapest, VII., Király-utca 85. szám. Telefonszám 95—48.

30 forint. Varrógépek
egy új valódi családi Singer varrógép, zarszerkezetű, nyel 5 évi jótállással csakis **SINGER A.** műgépezőszél
Bpest, főútlel Akáca-u. 55.
Mindennemű varrógépek javítását a legutányosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban állandó nagy raktár
LAUB LIPÓT
BUDAPEST, 648
Liszt Ferenc-tér 17. sz

A legelőnyösebb részletfizetésre
zongorát, pianinot, czimbalmot, hegedűt
készenlében áron a legújabb rendszerű
bankhitel
ujján kizárólag csakis
REMÉNYI
nagy magyar hangszertelepen
Prospektus és árjegyzék ingyen. 648
Budapest, Király-u. 58.

Magányomozó
törv. bejegyzett cég elvállal bizalmi, házassági, örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások, üzletek feltűnés nélküli megfigyelését s elűnt egyének és névtelen levelek írónak kinyomozását, bel- és külföldön. Barna Líbor János, Budapest, Rákóczi-ut 6, I. 15. Telefon 103—52. 28587

Előrendő THE ROYAL
beszélőgépeket
a legújabb modellokat szigorúan az eredeti gyári Áron 30% árleszállítással szállítunk havi 8-10 K részletfizetésre is, vidékre is bár — hova. —
Láng Jakab és Fia gramofon nagykeresek. Budapest, József-körút 41. Fióküzleteink: VII., Baross-tér 4. és Budán, II., Margit-körút 6. sz. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

+ Soványság +
Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Herlley tanár amerikai örölp-pora. Soványak tartós, szép télt testidomokat nyernek. — Nőgyek remek köblet. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jótállást. Vörsgényesség, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbajok-soknak nélkülözhetetlen tápszer. Kintutetve: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Kössönő levelek minden ország-ból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11, II/1.

Ha meglepő és
praktikus alkalmi aján-dékre akarunk szert tenni, akkor Kohn Ede és Tsa utóda, Budapest, Város-ház-utca 6. (volt Granatós-utca) cözghez forduljunk. E régi szolid cözg-nél előnyösen szerezh-tünk be arany-, ezüst- és ékszerárut. 29505

INGYEN! + GUMMI +
és különféle óvszer-árjegyzékünket titoktartás mellett ingyen és bérmentve küldjük.
NAKIRA
törvényesen védett férfi gummi-különlegesség, tucatsja 12 kor., 3 tucatsból 20% engedély.
Uterus-Spray
legújabb hygienikus női szes 14.— korona.
GUMMI-KALHÓLYAG
1, 4, 6, 8, 10, 12 korona tucatsja. Helyettesítője tucatsja 12 darab 6 kor. Pers velus 3—8 kor.-ig. Irrigator 3 kor. és feljebb. Blácc vasállványon 8 korona.

+ Magyar Orvosi Műszertár +
Budapest, VII., Rákóczi-ut 32.
(a Nékes-körhézsal szemben.)
Portos szes és a vörös keresztre ügyeljenk.

Rekedtség
Biztos és kellemes orvos-sága a Réthy-féle/cukorka, 60 fillérért mindenütt kapható. 26796

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása
háló-, ebédlő-, szalon-, uriszoba és irodai teljes berendezések. — Dus raktár szőnyegek, függönyök, te-ritők, csillárok, vas- és rézbutorokban.
GROSZ SÁNDOR és Társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. szám, eselőtt Gyár-utca.
Telefon 14—09.

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes értéket kifizetem. 738
SCHILLER IZIDOR
ékszerkereskedő
Budapest,
Sip-utca 8. szám.

Gimnáziumi,
reál, kereskedelmi, polgári, egyéves önkentességi, bármely érettségi vizsga letéveséhez igényelt tantárgyakból legjobb módszer szerint tanít és tanítást kintű philologus, mathe-matikus. Egyenkint oktatás. Tanítványok csak korlátozott számban vétetnek fel. A bámulatos eredményeket igazoló okiratok a lakásban meglekinthetők. **Soltein Henrik** Budapest, VII., Damjanich-utca 39., II. em. 10.

A Franklin-Társulat kiadásában legújabb megjelent:
ELEMI FIZIKAI KISÉRLETEK GYÜJTEMÉNYE
Kézli, számos finakus köre-működésével
ABRAHAM HENRIK
az «Ecole normale supérieure» tanára, a «Société française de physique» főtitkára.
Fordította Szijártó Miklós.

I. rész: Műhelymunkálatok. — Geometria és mechanika Hidrosztatika. Termika.
II. rész: Akusztika. — Optika. — Elektromosság és mágnesség.
A m. kir. vallás- és közoktatás-ügyi miniszter támogatásával
Ára a két kötetnek 16 K.
Kapható:
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fia) részvény-társaságnál, Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Lefkóvics Adolf
Wesselényi-utca 51/E Erzsébet-kört és Hársfa-utca között Árjegyzék bérmentve.

!!! Olcsó kölcsönök !!!
Tisztviselőkölcson
6—8 1/2%-ra, 15—35 évre, kezesek és életbiztosítás nélkül is. Életbiztosítótól való elutasítás nem akadály. Előzetes költség nincs! Díjazás utólagos! Jelzalogkölcson 4-4 1/2%-ra 4-62—5.05% annuitás mellett. Másodhelyre 6 1/2%-ra Övadekora az érték 750%-ra Katonatiszteknek hadnagytól kezdve előnyös feltételekkel. Törzshitel, Váltókölcson gyorsan és előnyösen folyósítunk. Ingatlanok, erdők, bányák adásvétele. Oszálysorsjegyek hivatalos áron. Mindenféle bankügylet lebonyolítását elvállaljuk! Minden felvilágosítás díjtalan! Képviselek alkalmaztatnak! Kun és Társa bankbizományi és kereskedelmi iroda. Budapest, VI., Eötvös-utca 2., Király-utca sarok. Telefon: 105—34. Válaszbélyeg. 28480

BUTOROK
háló-, ebédlő-, szalon-berendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, réz- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök, valódi angol bőrgarnitúrák eladása s vétele **Wechsler Károlyné** VII., Király-utca 23. I. em. Kaszinoy-utca sarok. 263

A címre tessék ügyelni!
VALÓ-
di francia különlegességek (óvszer) csakis
P. Bergeran Pils leghiresebb párisi gyarostól legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándornál
Budapest, VI. ker., Erzsébet-körút 50.
Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

INGYEN
BRAGÁBA, MINT A HÁLMAN RENDELT FÉNYKÉP
MAGYITÁSOK
MINDEN ÉLŐTANÚSRA KÉPTELT 3 HONAPRA NYELV FELTÁRÓVAL SZERZÉSRE ÉS NYELV ÉRTÉKELÉSRE
OLAJKEP
ÁRA 10 KORONA.
MINDEN ÉLŐTANÚSRA KÉPTELT 3 HONAPRA NYELV FELTÁRÓVAL SZERZÉSRE ÉS NYELV ÉRTÉKELÉSRE
SZAVATOSSÁG
MINDEN ÉLŐTANÚSRA KÉPTELT 3 HONAPRA NYELV FELTÁRÓVAL SZERZÉSRE ÉS NYELV ÉRTÉKELÉSRE
ARANY-ÉRMELÉK